

פ ר ש ת בהעלותך

(א) וידבר יי' אל משה לאמר. דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות וגו', רבי יהודה פתח, (ב) והוא כחתן יוצא מחופתו וגו'. זכאה חולקיהון דישראל, דקב"ה אתרעי בהון, ויהב להון אורייתא דקשוט, אילנא דחיי, (ג) דביה בר נש ירית חיינן להאי עלמא, וחיינן לעלמא דאתי. דכל מאן דאשתדל באורייתא ואחיד בה, (ד) אית ליה חיינן. וכל מאן דשביק מלי דאורייתא, ואתפרש מאורייתא, כאלו מתפרש מחיינן, בגין דהיא חיינן, וכל מלוי חיינן, הה"ד (ה) כי חיים הם וגו'. וכתוב (ו) רפאות תהי לשרך וגו'.

(ב) ת"ח, אילנא דחיי, אחיד מעילא לתתא. (ג) והאי שמשא דנהיר לכלא, נהורא דיליה שארי מרישא, ואתפשט בגופא דאילנא בארץ מישר, ב' סטרינן אחידן ד ביה, חד לצפון, וחד לדרום. חד ימינא, וחד שמאלא. (ה) בשעתא דשמשא נהיר כמה דאתמר, מההוא (ו) גופא דאילנא, אתקיף לדרועא דימינא, ואנהיר בתוקפיה. ומתוקפיה נהיר שמאלא, ואתכליל ז בנהוריה.

חלופי גרסאות

מסורת הווהר

(א) שמות ע"ז צ"ת. (ב) (תהלים יט) תרומה סז אות קצט ת"ז בהשמות ת"ז קמ: ז"ח ח ט"א שי"ח מה ט"ב שי"ח עז ט"ג שכי"ה (ג) (משלי ד) ח"ג קס: ת"ז תכ"ב סז: (ד) (שם ג) ח"ג פ: קס: ת"ז תי"ד ל: תס"ג צד: ת"ע קלת.

והוא כחתן יוצא מחופתו

הסולם

מאמר

עץ החיים שהוא ז"א, אחוז ממעלה למטה. ושמש הזה, שהוא ז"א, המאיר לכל, האור שלו מתחיל מראש, שהוא חב"ד, ומתפשט בגוף האילן שהוא ת"ת. בדרך ישר. ב' צדדים אחוזים בו אחד לצפון, ואחד לדרום, אחד ימין, שהוא חסד, ואחד הוא שמאל, שהוא גבורה. בשעה שהשמש מאיר מהגוף ההוא של האילן, כמו שלמדנו, הוא מתקיף לזרוע ימין תחילה שהוא חסד, ומאיר בתוקפו. ומתוקפו של הימין מאיר השמאל שהוא גבורה, ונכלל באורו.

והוא

(א) וידבר וגו' בהעלותך את הנרות וגו': ר' יהודה פתח, והוא כחתן יוצא מחופתו וגו'. אשרי חלקם של ישראל שהקב"ה רצה בהם, ונתן להם תורת אמת, עץ החיים, שבו יורש האדם חיים לעולם הזה וחיים לעולם הבא. שכל מי שמשתדל בתורה ואוחז בה יש לו חיים. וכל מי שעוזב דברי תורה, ונפרד מן התורה, הוא כאלו נפרד מן החיים, משום שהיא חיים וכל דבריה חיים. ז"ש כי חיים הם וגו'. וכתוב, רפאות תהי לשריך וגו'.

(ב) ת"ח אילנא דחיי וכו': בוא וראה (דפו"י דף קמ"ח ע"ב)

ג) והוא כחתן יוצא מחפתו, מאן איהו חפתו. דא איהו ה) עטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו. יוצא מחפתו, דא איהו רישא ה) דכל נהורא כד"א בקרא דאבתריה, מקצה השמים מוצאו, דא שירותא דכלא, דאקרי מקצה השמים. וכדין, נפיק כחתן ו ממש, כד נפיק לאערעא לכלתיה, רחימתא דנפשו, ופריש דרועוי, ומקבל לה.

ד) כהאי גוונא והוא כחתן יוצא מחפתו, אזלא שמשא ואתפשט לגבי מערב, כיון דמערב אתקריב, סטר צפון אתער לקבליה בקדמיתא, וקריב למערב, וזויג ליה באתריה, כמה דאתמר . דכתיב, ה) שמאלו תחת לראשי. ולבתר סטר דרום דאיהו ימינא, דכתיב וימינו תחבקני. כדין ישיש כגבור לרוץ ארח, לאנהרא סיהרא ואוקמוה. ת"ח, בהעלותך את הנרות, אלין בוצינין עלאין, דכלהו נהירין כחדא מן שמשא. ו

ה) ר' אבא פתח, ה) אשרי העם יודעי תרועה י"י באור פניך יהלכון. האי קרא אוקמוה, אבל ת"ח, זכאין אינון ישראל, דקב"ה יהב ז' לון אורייתא קדישא, ואוליף לון ארחוי, לאתדבקא ביה, ולמיטר פקודי דאורייתא, למזכי ה) בהו לעלמא דאתי. וקריב להו בשעתא דנפקו ממצרים, דהא כדין אפיק לון מרשותא אחרא, וסליק לון לאתאחדא ו בשמיה, וכדין אקרון בני ישראל, בני חורין מכלא. דלא יתבו תחות רשותא אחרא, וסליק לון לאחדא ו בשמיה, דסליק על כלא, דשליט על עלאין ותתאין.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

ה) (שיר ג) וארא ב צ"ו. ו) (שם ב) ב"א רלה צ"א. ח דכלא ; דכלהו. ט מוסיף כחתן ממש. י ל"ג דכתיב. כ בדפו"י כתבו חסר כאן. ז ל"ג לון. מ להו. נ בשמא ; בשמא. ס בשמא.

מאמר

הסולם

והוא כחתן יוצא מחופתו

דף קל"ו ד"ה פנימיות) שה"ס פיוסא ונסילת רשות. שכתוב, שמאלו תחת לראשי. ולאחר כך צד דרום שהוא ימין דהיינו חסד, שכתוב וימינו תחבקני. אז ישיש כגבור לרוץ ארח. להאיר הלבנה מקו האמצעי, שהוא יסוד, והעמידוהו. בוא וראה בהעלותך את הנרות, אלו הם נרות העליונים, שהם ספירות המלכות, שכולם מאירים יחד מן השמש. שהוא ז"א. ה) ר' אבא פתח וכו' : באור פניך יהלכון. העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון. מקרא זה העמידוהו. אבל בוא וראה אשרי הם ישראל שהקב"ה נתן להם התורה הקדושה, ולמד אותם דרכיו להתדבק בו, ולשמור מצות התורה ליכות בהם לעולם הבא. וקרב אותם בשעה שיצאו ממצרים, כי אז הוציאם מרשות אחר, והעלה אותם להתאחד בשמו, ואז נקראו בני ישראל בני חורין מכל, שלא ישבו תחת רשות אחר, והעלה אותם להתאחד בשמו העולה על הכל, השולט על עליונים ותחתונים. ומגן

ג) והוא כחתן יוצא מחופתו : שואל, מי היא חופתו. ומשיב, זו היא עטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו. שהם המוחין חב"ד שמקבל מאמו, שהיא בינה. יוצא מחופתו, זה הוא הראש של כל האור, דהיינו חב"ד. (כנ"ל תרומה אות קכ"ו) כמו שאתה אומר בהכתוב שלאחריו מקצה השמים מוצאו. שזה הוא תחילת הכל שנקרא קצה השמים, דהיינו בינה שממנה יוצא ומתחיל ז"א הנקרא שמים. ואז יוצא כחתן ממש כשיוצא לפגוש כלתו אהבת גפשו, ופורש זרועותיו, שהם חסד וגבורה, ומקבלה.

ד) כהאי גוונא והוא וכו' : כעין זה, והוא כחתן יוצא מחופתו, השמש שהוא ז"א, הולך ומתפשט למערב, שהוא המזכות. כיון שהמערב מתקרב, מתעורר כנגדה תחילה צד צפון, שהוא גבורה, וקרב למערב, ומזדווג עמה במקומה, כמו שלמדנו, כי תחילת זווג ז"א הוא בשמאל שהוא גבורה. (כנ"ל ב"ב דפו"י דף קמ"ח ע"ב *) דף קמ"ט ע"א

(ו) ומגו רחימותא דלהון, קרא לון (ח) בני בכורי ישראל, כגוונא ע עלאה. וקטל כל בכור דלעילא ותתא, ושרא קטירין ואסירין דעלאין ותתאין, בגין לאפקא לון, ז ועבד לון בני חורין מכלא. וע"ד לא בעא קב"ה, לא מלאך, ולא שרף, אלא איהו. ועוד, דהא איהו ידע לאבחנא ולמנדע כלא, ולמשרי אסירין, ולאו אינן ברשותא דשליחא אחרא אלא בידיה.

(ז) תא חזי, בההוא ליליא דבעא קב"ה לקטלא כל אינן בכורי כמה דאתמר, בשעתא דרמש ליליא, אתו מזמרינ לזמרא קמיה, אמר לון, לאו עידן הוא דהא שירתא אחרא, מזמרינ בני בארעא. בשעתא דאתפליג ליליא, אתער רוח צפון, וקב"ה כדין עבד נוקמין, וישראל ק עבדין שירתא בקול רם, וכדין עבד לון בני חורין מכלא, ומלאכין עלאי, וכל משריין כלהו, הו צייתין להון לקליהון דישראל. בתר דאתגזרו, ר רשימו לבתיהון, מההוא דמא, ומדמא דפסחא, בתלת רשימין. על המשקוף ועל שתי המזוזות.

(ח) מ"ט. הא אוקמוה בגין דאיהו רשימא קדישא, ומחבלא כד איהו נפיק, וחמי ההוא דמא דהוה רשים על ההוא פתחא, חייס עלייהו דישראל, הה"ד ופסח יי על הפתח וגו'. הכא אית לאסתכלא, אי קודשא בריך הוא אתי וקטיל בארעא דמצרים, ולא ש שליח אחרא, ת רשימא דא דעל פתחא למה, והא כלא גלי קמיה. ותו, מהו ולא יתן המשחית, ולא ישחית מבעי ליה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (שמות ד) לך קמד צ"ד. (ט) (שמות יב) נח ל צ"ב. ע מוסיף בקדושה עלאה. פ וע"ד קטיל. צ ל"ג ועבד לון בני חורין מכלא. ק מזמרינ ואמרינ הלולא [להלא] בקול רם. ר מההוא דמא ומדמא דפסחא רשימו לבתיהון; מוסיף רשימו לקבליהון בתלת רשימו לבתיהון. ש שלח. ת ל"ג מן רשימא עד מהו.

מאמר

הסולם

אשרי העם יודעי תרועה

נתעורר רוח צפון, והקב"ה עשה אז נקמות לישראל וישראל מזמרים שירה בקול רם, ואז עשה אותם בני חורין מכל. ומלאכים עליונים, וכל מחנות העליונים כולם, היו מקשיבים לקולם של ישראל, אחר שנמולו, ורשמו בתיהם מאותו הדם ומדם הפסח בגי רשימות, על המשקוף ועל ב' המזוזות.

(ח) מ"ט. הא אוקמוה וכו': מהו הטעם שרשמו הדם על המשקוף וב' המזוזות. הרי העמידוהו. משום שהוא רושם קדוש, והמחבל, כשיצא וראה אותו הדם שהיה רשום על הפתח רחם על ישראל. ז"ש ופסח ה' על הפתח וגו'. כאן יש להסתכל, אם הקב"ה בא והרג בארץ מצרים ולא שלח אחר, רושם זה שעל הפתח למה, והרי הכל גלוי לפניו. ועוד מהו, ולא יתן המשחית שמשמע שהוא שליח, ולא ישחית היה צריך לומר.

אלא

(ו) ומגו רחימותא דלהון וכו': ומתוך אהבתם קרא אותם, בני בכורי ישראל, כעין שלמעלה, כמו ז"א הנקרא בכור. והרג כל בכור שלמעלה ולמטה מסטרא אחרא, והתיר קשרים ואסורים של עליונים ותחתונים, שעשו המצריים שלא יוכלו ישראל לצאת ממצרים, כדי להוציאם, ועשה אותם בני חורין מכל. וע"כ לא רצה הקב"ה להוציאם על ידי מלאך ולא שרף אלא הוא עצמו. ועוד כי הוא ידע להבחין בין בכור ושאינו בכור, ולדעת הכל, ולפתח אסורים, ואינם ברשות שליח אחר אלא בידו.

(ז) תא חזי בההוא וכו': בוא וראה, בלילה ההוא שרצה הקב"ה להרוג כל אלו הבכורים, כמו שלמדנו, שבשעה שהחשיך הלילה, באו מזמרים לזמר לפניו. אמר להם הקב"ה אין הזמן לומר שירה, כי שירה אחרת מזמרים בני בארץ. בשעה שנחלק הלילה,

(דפו"י דף קמ"ט ע"א)

(ט) אלא ודאי הכי הוא, דכתיב וי' הכה כל בכור. וי' : הוא ובית דינו. והוא בי דינא הכא אשתכח. ב ובכלא בעי ג לאחזאה עובדא, בגין לאשתזבא. דהא כגוונא דא על גבי מדבחא, בגין דלא אשתכח מחבלא. (י) האי בעובדא, ובזמנא דלא אצטריך האי, כגון ראש השנה, דאיהו יומא דדינא, ומאריהון דלישנא בישא קיימין עלייהו דישראל, בעינן מלין, ד צלותין ובעותין, ובעינן לאחזאה ה עובדא כמה דאוקימנא. והא אתמר, ובמה. בשופר. ו לאתערא שופרא אחרא. ואנן מפיקין בההוא קלא, רחמי ודינא כחדא, כלא כדקא יאות. כמה ז דההוא שופר עלאה, אפיק קלא דאיהו כללא כחדא. ולאתערא רחמי קאזלינן, ולתברא מאריהון דדינא, דלא ישלטון בהאי יומא. וכד רחמי מתערינן, כלהו בוצינן עלאין נהרין ח מהאי גיסא ומהאי גיסא. כדין ב אור פני מלך חיים.

(יא) ת"ח, ב שעתא . דכהנא אתכוון לאדלקא בוצינן לתתא, והוה קריב קטורת בוסמין, בההוא שעתא כדין בוצינן עלאין נהרין, ואתקטר כלא כחדא, וחדו וחדוותא אשתכח בכלהו עלמין, הה"ד ז שמן וקטורת ישמח לב, וע"ד בהעלותך את הנרות.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(י) (שם יב) וישלח ז צ"ו. (כ) (משלי טז) ויחי לה צ"ד. (ז) (שם כז) ויקרא לו צ"ב. א ל"ג ודאי. ב מכאן דבכלא. ג לאתחזאה. ד ל"ג צלותין. ה ברוחא ונפשא. ו מוסיף לאחזאה שופר ולאתערא. ז דהוה. ח מתרין. ט ל"ג בשעתא. י מוסיף דכהנא רבא.

מאמר

הסולם

אשרי העם יודעי תרועה

שופר אחר, שהוא בינה, ואנו מוציאים בקול שופר הזה, רחמים ודין יחד הכל כראוי, כמו ששופר עליון ההוא שהוא בינה הוציא קול, שהוא ז"א, שהוא כלל של חסד דין ורחמים יחד, כי ת"ת שהוא ז"א, כלול חסד דין ורחמים. ולעורר רחמים אנו הולכים בתקיעת שופר, ולשבר בעלי הדין שלא ישלטו ביום ההוא. (עיי' לעיל וירא מאות שפ"א עד שפ"ז) וכשהרחמים מתעוררים כל נרות עליונים דהיינו הספירות, מאירים מצד זה ומצד זה, דהיינו מימין ומשמאל, אז באור פני מלך חיים. (יא) ת"ח בשעתא דכהנא וכו' : בוא וראה בשעה שהכהן נתכוון להדליק נרות למטה והיה מקריב קטורת הסמים, אז באותה שעה מאירים נרות עליונים, שהם הספירות, ונקשר הכל יחד ושמחה וחדות נמצאים בכל העולמות, ז"ש שמן וקטורת ישמח לב. וע"כ כתוב, בהעלותך את הנרות.

(ט) אלא ודאי הכי וכו' : אלא ודאי כך הוא. שכתוב, וה' הכה כל בכור. וה' מורה, הוא ז"א, ובית דינא, מלכות. ובית דינו זה נמצא כאן, וע"כ כתוב המשחית. ובכל מקום צריכים להראות מעשה למטה כדי לעורר כנגדו למעלה להנצל. ובשביל זה היו צריכים לתת הדם על המשקוף ובי המזוזות כדי לעורר עליהם הרחמים למעלה. כי כעין זה הם הקרבנות על המזבח, כדי שלא יהיה נמצא משחית.

(י) האי בעובדא ובזמנא וכו' : זה הוא במעשה, דהיינו בקרבנות. ובזמן שלא צריך זה, כגון בראש השנה, שהוא יום הדין, ובעלי לשון הרע עומדים לקטרג על ישראל, שאינו מספיק בקרבנות לבד, צריכים דבורים, דהיינו תפלות ובקשות, וצריכים להראות מעשה, כמו שהעמדנו ולמדנו במה. בשופר. כדי לעורר (דפו"י דף קמ"ט ע"א)

(יב) רבי אלעזר ור' יוסי ור' יצחק, הוו אזלי באורחא, פגעו באינן (א) טורי קרדו, עד דהוו אזלי, זקף עיניו ר' אלעזר, וחמי אינן טורי רמאי, והוו חשוכן, ודחלן בדחילו. א"ר אלעזר לאינן חברייא, אלו אבא הכא, לא הוה דחילנא, אבל כיון דאנן תלתא, ומלי דאורייתא ביננא, דינא הכא לא אשתכח.

(יג) פתח ר' אלעזר ואמר, כתיב ותנח התיבה בחדש השביעי וגו', על הרי אררט וגו', כמה חביבין מלי דאורייתא, דבכל מלה ומלה, אית רזין עלאין. ואורייתא כלא, עלאה איקרי. ותנינן בתליסר מכילן דאורייתא, כל דבר שהיה בכלל, ויצא מן הכלל, לא ללמד, לא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל כלו יצא. דהא אורייתא דאיהי (כ) כללא ס עלאה, אע"ג דנפק מנה, חד ספור בעלמא, ודאי לא אתי לאחזאה על ההוא ספור, אלא לאחזאה מלין עלאין, ורזין עלאין. ולא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל כלו יצא. בגין דההוא ספור דאורייתא, או ההוא עובדא, אע"ג דהוא נפקא מכללא דאורייתא. לאו לאחזאה על גרמיה נפק בלבד, אלא לאחזאה על ההוא כללא עלאה דאורייתא פ כלא נפק.

(יד) כגון האי דכתיב, (ח) ותנח התיבה בחדש השביעי בשבעה עשר יום לחדש על הרי אררט. ודאי האי קרא מכללא דאורייתא נפק, ואתי בספור דעלמא. מאי אכפת לן, אי שרי בהאי, או בהאי, דהא באתר חד לישרי. אלא ללמד על

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (בראשית ח) בהשמות ח"א רסא. ח"ג קח: כ ל"ג ומלי דאורייתא ביננא. ז אמר לון ול"ג מן ותח רנו. רנח: ת"ז ת"ג כט. תכ"א נד. עד כמה. ח כלל. ג ל"ג ללמד. ס ל"ג עלאה. ע לא אתי על ההוא ספור לאחזאה ודאי לא ללמד ול"ג אלא לאחזאה מלין עלאין ורזין עלאין. פ ל"ג כלא. צ בגין דכתיב: כגון דכתיב.

דרך אמת (א) הרי חשך והוא מענין קרדיתא או קרדיתא שביארנו לעיל בראשית טו א' (דפ"י) ויראה בראשית ח"ד הרי אררט תרגמו טורי קרדו.

ותנח התיבה בחדש השביעי

הסולם

מאמר

פשוט, ודאי אינו בא להראות על ספור ההוא, אלא להראות דברים עליונים וסודות על ונים, ולא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא, כי הספור ההוא של התורה או מעשה ההיא, אף על פי שיצא מכלל התורה, לא להראות על עצמו בלבד יצא, אלא להראות על כלל העליון של התורה כולה יצא.

(יד) כגון האי דכתיב וכו': כמו זה שכתוב, ותנח התיבה בחדש השביעי בשבעה עשר יום לחדש על הרי אררט. ודאי מקרא זה יצא מכלל התורה, ובא לספור פשוט. שואל, מה אכפת לנו אם נחה בהר זה או בזה, שהרי הוכרחה לנו באיזה מקום שהוא. ומשיב, אלא ללמד על הכלל כולו יצא. כי הוא רומז על זמן הדין כמ"ש לפנינו, ואשרי הם ישראל שניתנה להם תורה עליונה תורת אמת

(יב) רבי אלעזר ורבי יוסי וכו': ר"א ור"י יצחק היו הולכים בדרך פגעו באלו הרי חשך, בעוד שהיו הולכים נשא עיניו ר' אלעזר וראה אלו הרים הרמים, והיו חשכים ונוראים באימה. א"ר אלעזר אל החברים, אלו היה אבי כאן, לא הייתי מתירא, אבל כיון שאנו שלשה, ודברי תורה בינינו, לא יהיה נמצא כאן דין.

(יג) פתח ר' אלעזר וכו': פר"א ואמר, כתוב, ותנח התיבה בחדש השביעי וגו' על הרי אררט וגו'. כמה חביבים הם דברי תורה, שבכל מלה ומלה יש סודות עליונים, והתורה כולה נקראת עליונה, ולמדנו בביריתא ד"ג מדות שבתורה, כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא, כי התורה שהיא כלל עליון, אע"פ שיוצא ממנה ספור אחד (דפ"י דף קמ"ט ע"א) דף קמ"ט ע"ב

הכלל כלו יצא. וזכאין אינון ישראל, דאטיהיב להו אורייתא עלאה אורייתא דקשוט. ומאן דאמר, דההוא ספורא דאורייתא, לאחזאה על ההוא ספור בלבד קאתי, תיפח רוחיה. דאי הכי, לאו איהי אורייתא עלאה, אורייתא דקשוט, אלא ודאי אורייתא קדישא עלאה, איהי אורייתא דקשוט.

(טו) תא חזי, מלך ב"ו, לאו יקרא דיליה הוא, לאשתעי מלה דהדיוטא, כ"ש למכתב ליה, ואי סליק בדעתך, דמלכא עלאה קב"ה, לא הוו ליה מלין קדישין, למכתב ולמעבד מנייהו אורייתא, אלא דאיהו כניש כל מלין דהדיוטין, כגון מלין "עשו. מלין דהגר. מלין דלבן ^ק ביעקב. מלין דאתון. מלין דבלעם. מלין דבלק. מלין דזמרי. וכניש להו, ^ר וכל שאר ספורין דכתיבין, ועביד מנייהו אורייתא.

(טז) אי הכי, אמאי אקרי ^ו תורת אמת, ^ז תורת י"י תמימה, עדות י"י נאמנה, פקודי י"י ישרים, מצות י"י ברה, יראת י"י טהורה, משפטי י"י אמת, וכתיב דנחמדים מזהב ומפז רב. אלין אינון מלי דאורייתא. אלא ודאי ^ח אורייתא קדישא עלאה, איהו אורייתא דקשוט, תורת י"י ^ט תמימה. ^א וכל מלה ומלה, אתייתא לאחזאה ^ב מלין עלאין, דההוא מלה דההוא ספור, לאו לאחזאה על גרמיה בלבד כא אתיא, ^ג אלא לאחזאה על ההוא כללא קאתי, כמה דאוקימנא.

(יז) תא חזי ותנח התיבה וגו'. האי קרא ^ד כך, כל שכן אחרנין, בשעתא ד'ינא תלי על עלמא, ודינין שריין, וקב"ה יתיב על כורסייא דדינא למידן עלמא בו'הוא כורסייא, כמה רשימין אתרשימו ביה, כמה פיתקין גניזין בגויה, ^ה בגו אחזתא דמלכא, כלהו ^ו ספרים דפתיחו תמן אתגניזו, ובגין כך לא אתנשי מלה

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(א) (מכאבי ב) ב"א רו צ"ב. (ט) (תהלים יט) הקסה"ז קיו צ"ב.
ק מוסיף מלין ביעקב. ר כל. ש ל"ג מן אורייתא עד תורת. ת מוסיף אקרי תורה תמימה. א בכל. ב מוסיף מלין אחרנין. ג ל"ג מן אלא עד כמה. ד כך איהו והא אתמר ול"ג כש"כ אחרנין. ה ספרין.

דרך צ"ת ב) בתוך אוצר המלך.

הסולם

מאמר

אמת. ומי שאומר, שספור ההוא של התורה היא להראות על אותו ספור בלבד בא, תיפח רוחו. כי א"כ אין התורה העליונה תורת אמת. אלא ודאי, התורה הקדושה העליונה, תורת אמת היא.

(טו) ת"ח מלך בשר ודם וכו': בוא וראה מלך בשר ודם, אין לפי כבודו לדבר דבורי הדיוט, כל שכן לכתוב אותם. וכי יעלה על דעתך, שמלך עליון קב"ה לא היה לו דברים קדושים לכתוב ולעשות מהם תורה, אלא שהוא אסף כל דברי הדיוטות כמו דברי עשו, דברי הגר, דברי לבן ביעקב, דברי האתון, דברי בלעם, דברי בלק, דברי זמרי, וקבץ אותם וכל שאר הספורים הכתובים, ועשה מהם התורה.

(דפי"י דף קמ"ט ע"ב)

ותנח התיבה בחדש השביעי

(טז) אי הכי אמאי וכו': אם כן, למה נקרא תורת אמת, תורת ה' תמימה, עדות ה' נאמנה, פקודי ה' ישרים, מצות ה' ברה, יראת ה' טהורה, משפטי ה' אמת, וכתוב הנחמדים מזהב ומפז רב, שאלו הם דברי תורה. אלא ודאי התורה הקדושה העליונה, היא תורת אמת, תורת ה' תמימה, וכל מלה ומלה באה להראות דברים עליונים, כי דבר ההוא שבספור, אינו בא להראות על עצמו בלבד, אלא להראות על הכלל בא, כמו שהעמדנו. (יז) תא חזי ותנח וגו': בוא וראה, ותנח התיבה. מקרא זה הוא כך, כמו שיתבאר, כל שכן אחרים. בשעה שהדין תולה על העולם, והדינים שורים, והקב"ה יושב על כסא הדין, לדון העולם בכסא ההוא, כמה רשומית נרשמו בו

מן מלכא, והאי כורסייא לא אתקן, ולא שריא. אלא בחדש השביעי, דאיהו יומא דדינא, יומא דכל בני עלמא אתפקדון ביה, כלהו עברין קמי ההוא כרסייא. וע"ד, ותנח התבה בחדש השביעי, בחדש השביעי ודאי, דאיהו דינא דעלמא.

יח) על הרי אררט, אלין ו מאריהון דדינן, מאריהון דיבבא ויללא, וכלהו שליחין בההוא יומא קמי קב"ה וכמה מארי תריסין אתעררו בהאי יומא, וכלהו קיימי תחות ההוא כרסייא, בדינא דעלמא.

יט) וישראל מצלאן צלותא בההוא יומא, ובעאן ומתחננן קמיה, ותקעין בשופר, וקב"ה חייס עלייהו, ומהפך דינא לרחמי. וכל עלאי ותתאי, פתחי ואמרי, ^ט אשרי העם יודעי תרועה וע"ד בעינא בההוא יומא, דההוא דתקע, דידע עקרא דמלה, ויכוון ביה בתרועה, ^ט ויעביד מלה בחכמתא, וע"ד כתיב, אשרי העם יודעי תרועה, ולא כתיב תוקעי תרועה, והא אתמר.

כ) אזלו כל ההוא יומא, כד רמש ליליא, סליקו לחד אתר, ואשכחו חד מערתא. א"ר אלעזר, ליעול חד גו מערתא, אי אשתכח אתר דאיהו יתיר מתתקן. עאל ר' יוסי, וחמא מערתא ג אחרא ^מ בגויה, נהורא דשרגא ביה, שמע חד קלא דהוה אמר, בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. הכא

חלופי גרסאות

מסורת הנוהר

- ו) (תהלים פט) לעיל אות ה צ"ו. ו מוסיף סמכי כורסייא מאריהון. ז וכלהו שכיתין.
 ח מוסיף צוחא ואמרי. ט ועביד. י שומעי. כ מוסיף
 מערתא עאלו בגויה. ל חדא. מ ונהורא ול"ג בגויה.

ותנח התיבה בחדש השביעי

הסולם

מאמר

העם יודעי תרועה. וע"כ צריכים ביום ההוא, שמי שתוקע, ידע עיקר סוד הדברים, ויכוין בהם בתרועה, ויעשה הדבר בחכמה עליונה, וע"כ כתוב, אשרי העם יודעי תרועה, ולא כתוב תוקעי תרועה, וכבר למדנו. פירוש כי תקיעה יורה על חסד, ותרועה על דין, ועיקר הכונה צריך להיות על התרועה שהוא דין כדי להפך הדין לרחמים.

כ) אזלו כל ההוא וכו': הלכו כל אותו היום, כשהחשיך הלילה, עלו למקום אחד, ומצאו מערה אחת. א"ר אלעזר יכנס אחד תוך המערה, אם ימצא שם מקום שהוא מתוקן יותר. נכנס ר' יוסי, וראה מערה אחרת בתוכה ואור נר מאיר בה. שמע קול אחד שהיה אומר, בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. כאן לקחה כנסת ישראל, שחיא המלכות, אור, שאמא עלאה, שחיא בינה, מתעטרת, וכל הנרות, שחט ספירות המלכות, מאירים בה ממנה. ואמרו על עצמם, ב' נשמות דקות פורחות דהיינו שמעלים

בו, כמה פסקי דינים גנוזים בתוכו, בתוך התיק של המלך, כל ספרים הפתוחים, נגנזו שמה, ומשום זה לא נשכח דבר מן המלך. וכסא ההוא אינו מתוקן ואינו שורה אלא בחדש השביעי, שהוא יום הדין, יום שכל בני העולם נפקדים בו, כולם עוברים לפני כסא ההוא. ועל זה, ותנח התיבה שחיא מלכות הנקראת תיבה, בחדש השביעי, בחדש השביעי ודאי, שהוא דין העולם.

יח) על הרי אררט: אררט, הוא לשון ארור, רומז על אלו בעלי הדין, בעלי יבבה ויללה, וכל השליחים הנמצאים ביום ההוא לפני הקב"ה. וכמה בעלי מגינים מתעוררים ביום ההוא וכולם עומדים תחת כסא ההוא בדין העולם.

יט) וישראל מצלאן צלותא וכו': וישראל מתפללים תפלה ביום ההוא, ומבקשים ומתחננים לפניה, ותוקעים בשופר, והקב"ה מרחם עליהם, ומהפך הדין לרחמים. וכל העליונים והתחתונים פותחים ואומרים, אשרי

(דמו"י דף קמ"ט ע"ב)

נטלא כנסת ישראל נהורא, ואמא עלאה *) מתעטרא, וכלהו בוצינין מינה נהרין. בה תרין ג טופסירין דקיין פרחין, נ שושבינין כלהו קטריין לגבי עלאה, ומתמן ס לתתא.

(כא) שמע ר' יוסי וחד, אתא לגבי ר' אלעזר, א"ל ר' אלעזר, ניעול דקב"ה אקדיב לן האי יומא, לאתרחשא לן בנסין. עאלו, כיון דעאלו, חמו תרין בני נשא, דהוו לעאן באוריינתא. א"ר אלעזר, (ג) מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפיד יחסיון. קמו אלין, ויתבי ע כלהו, וחדו כלהו, אמר רבי אלעזר, מה יקר חסדך אלהים, דאשכחנא לכו. חסד עבד לן קב"ה באתר דא, השתא אדליקו בוצינין. (כב) פתח רבי יוסי ואמר. (ז) בהעלותך את הנרות, בהעלותך ממש, צ באדלקותך. דהא כחדא אתעביד על ידא דכהנא תרין פולחנין. דאינון קשורא חדא. ומאן אינון. שמן וקטרת. כדכתיב, (ח) שמן וקטרת ישמח לב. דכתיב (ו) והקטיר עליו אהרן וגו'. וכתיב ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה. מאי שנא הכא בהטיבו, ומאי שנא התם ובהעלות. אמר ר' יהודה, כלא חד מלה.

(כג) רבי יוסי אמר, בהטיבו: כד"א (ט) כי טובים דודיך מיין. טובים: רווי חמרא. כד"א, (י) ונשבע לחם ונהיה טובים. ר' יהודה אמר, הטבה ממש. כד"א

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(פ) (תהלים לו) ב"ב ריח צ"ב. (ז) (לעיל אות א צ"א. (ק) (משלי כז) לעיל אות יא צ"ל. (ר) (שמות ל) ויקרא נו צ"ת. (ש) (שיר א) ב"ב פה צ"א. (ת) (ירמיה מד) תרומה קסד צ"ש.

דרך אמת ג) שרים דקים באורם והם שושביניו של המלך ית' וית'.

הסולם

מאמר

בהעלותך את הנרות

תורה להעלות מ"ן להדליק ספירות המלכות מאמא. כמו שאמרו לעיל.

(כב) פתח ר' יוסי וכו': פתח ר' יוסי ואמר, בהעלותך את הנרות, פירושו בהעלותך ממש, דהיינו בהדלקתך, כי נעשה ע"י הכהן ב' עבודות שהם קשר אחד, ומי הם שמן וקטרת, שה"ס חו"ב, כמ"ש, שמן וקטרת ישמח לב. שכתוב והקטיר עליו אהרן וגו' בהטיבו את הנרות יקטירנה. וכתוב ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה. שואל, מה השינוי שכתוב כאן בהטיבו, ומה השינוי שכתוב שם ובהעלות. אמר רבי יהודה הטבה והעלאה, הכל הוא דבר אחד. כי הטבה היא כמו הדלקה.

(כג) ר' יוסי אמר וכו': ר"א בהטיבו, הוא כמו שאתה אומר, כי טובים דודיך מיין, כי הרויים. דהיינו השבעים, מיין הם טובים. כש"א

שמעלים מ"ן בתורתם, וכל השישבינים, דהיינו כל המעלים מ"ן ע"י תורתם. שנקראים שושבינים, קושרים המלכות אל העליונה שהיא בינה, ומשם ממשיכים הארתה למטה. טופסירין, פירושו נשמות לפי הענין. או מלשון טפסר, שפירושו שר, כי הנשמה היא מושלת על הגוף.

(כא) שמע ר' יוסי וכו': שמע ר"י ושמה. בא אל ר' אלעזר, א"ל רבי אלעזר, נכנס, כי הקב"ה הקדים אותנו ביום הזה לעשות לנו נסים. נכנסו, כיון שנכנסו ראו שני בני אדם שהיו עוסקים בתירה. א"ר אלעזר מה יקר חסדך אלקים ובני אדם בצל כנפיד יחסיון. קמו אלו. וישבו כולם ושמחו כולם. א"ר אלעזר, מה יקר חסדך אלקים שמצאתי אתכם. חסד עשה לנו הקב"ה במקום הזה. עתה הדליקו הנרות. כלומר שיאמרו דברי (דפו"י דף קמ"ט ע"ב *) דף ק"נ ע"א)

א וטוב לב משתה תמיד. ובהעלות, דהא בזמנא דאתשקיין ואתרוויין משקיו
ב דנחלא, כדין ש עלאין עלויא, וברכן אשתכחו בכלהו, וחדו בכלא. ה וע"ד
ובהעלות.

כד רבי אחא אמר, בשעתא א דעמיקא ב דכלא נהיר, ג נהיר בנחלא.
ונחלא, ד נגיד בארז מישר לאשקאה כלא. כדין כתיב, ה בהעלות בגין דהא
מעומקא דכלא נפקי, בהעלות דאתי מסטרא עלאה, ו דעמיקא דכלא, דאקרי
מחשבה. וכלא חד מלה, וכדין כנ"י אתברכא, וברכאן אשתכחי בכלהו עלמין.
כה רבי יצחק פתח, כתיב ו בנה בניתי בית זבול לך מכוון לשבתך
עולמים. בית זבול, בית זבול ודאי, כד אתפקדו בידהא, כל גנזי מלכא, ושלטא
בהו. כדין אקרי בית זבול. ורקיע חד ז אית דאקרי זבול, דהא ה דא אשכח
לקבלא ברכאן, ולסדרא כלא, והאי אקרי בית זבול.

כו ת"ח כתיב א ולזבולן אמר שמח זבולן בצאתך ויששכר באהלך, מלמד
דאשתתפו כחדא. דא נפיק ואגח קרבא, ודא יתיב ולעי באורייתא. ודא יהיב

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

א (משלי טו) וישב פ צ"ג. ב (מ"א ח) ת"ז תנ"ח
ר דנחלין. ק עלון וברכן משתכחי ; עלאין ותתאין.
ת ל"ג וע"ד. א דסתימא. ב דלא. ג נהירין. ד נגור ;
נהיר. ה בהטיבו. ו דסתימא. ז ל"ג אית. ח ל"ג דא.
צב. ג (דברים לג) ויחי רי צ"ב.

יששכר וזבולן

הסולם

מאמר

אז כתוב, בהעלות, משום שהכל יוצא מן
העמוק מכל, בהעלות, פירושו, שבא מצד
העליון העמוק מכל שנקרא מחשבה, שהוא
אבא, והכל הוא דבר אחד. דהיינו שהוא דבר
אחד עס שאמרנו ר"י ור"י, ואז כנסת ישראל
מתברכת והברכות נמצאות בכל העולמות.
כה ר' יצחק פתח וכו' : ר"פ, כתוב,
בנה בניתי בית זבול לך מכוון לשבתך עולמים.
בית זבול, בית זבול ודאי כי כשנפקדו בידי
המלכות כל גנזי המלך שהוא ז"א, והיא שולטת
בהם אז נקראת בית זבול. ורקיע אחד יש
שנקרא זבול. משום שהוא עומד לקבל ברכות
ולסדר הכל. וזה המלכות כששולטת על הכל
נקראת ג"כ בית זבול.

כו ת"ח כתיב ולזבולן וגו' : בוא
וראה, כתוב ולזבולן אמר שמח זבולן בצאתך
ויששכר באהלך, מלמד שנשתתפו יחד, זה
יצא ועשה מלחמה, וזה יושב ועוסק בתורה,
וזה נתן חלק לזה, משללו. וזה נתן חלק לזה,
מתורתו. כי יששכר ה"ס ת"ת, וזבולן ה"ס
מלכות. בחלקו של זבולן הוא הים. וכנסת
ישראל, שהיא המלכות, נקראת ים כנרת.
וכך

כש"א ונשבע לחם ונהיה טובים. כלומר כל
מי ששבע מ"ן או מלחם, שה"ס אורות דג"ר,
נקראים טובים. ונמצא, בהטיבו את הנרות,
היינו שימש"ך בשפע את האורות המכונים
יין ולחם, שה"ס הארת חכמה וחסדים, ר' יהודה
אומר הטבה ממש. שחולק על ר' יוסי שאומר,
שהטבה היא תוצאה משפע האורות, אלא
האורות דמשתה, שה"ס הארת חכמה, הן עצמם
נקראים הטבה, כש"א. וטוב לב משתה תמיד.
ובהעלות פירושו, שבזמן שהספירות נשקים
וגורים משקוי של הנחל, שהנחל הוא בינה
והשקוי שלו הוא מחכמה, אז מתעלים העליונים
וברכות נמצאות בכלם וכולם שמחים. ונמצא
שהטבת הנרות היא הארת החכמה הנמשכת
מבינה-שה"ס יין. והעלאת הנרות, ה"ס הממשכת
שפע החסדים דלא פסיק, מן החכמה. וע"כ
כתוב, ובהעלות.

כד רבי אחא אמר וכו' : רא"א, בשעה
שהעמוק מכל, שהוא אבא עלאה, מאיר, מאיר
בנחל, שהוא אמא עלאה, והנחל נמשך, בדרך
ישר, דהיינו ע"י קו האמצעי, שהוא ז"א,
להשקות הכל, דהיינו כל המדרגות שבמלכות.
(דפו"י דף ק"ג ע"א)

חולקא לדא, ודא יהיב חולקא לדא. בחולקיה דזבולון ימא, וכ"י אקרי ים כנרת. והכי אתחזי, בגין דהא תכלת נפיק מתמן, ואוקמוה, דהא לתתא כגוונא דלעילא, ים כנרת לעילא, ים כנרת לתתא. תכלת לעילא, תכלת לתתא, וכלא באתר חד. כז) וע"ד ירית זבולון, למיפק לאגחא קרבא, ומגלן דהכי הוא. דכתיב עמים הר יקראו שם יזבחו זבחי צדק. זבחי צדק ודאי. מ"ט. כי שפע ימים יינקו. ויששכר חולקיה באורייתא, ויהיב לזבולון חולקא דאורייתא ודאי, וע"ד אשתתפו כחדא, לאתברכא זבולון מיששכר, דברכתא דאורייתא, היא ברכתא דכלא.

כח) ר' אבא אמר, אחסנתא דאורייתא ודאי הכי הוא, ודרגא דא שתיתא. ויהיב אגר אורייתא, ואחסין לה לכ"י, אחסין חוורא לתכלתא. וע"ד תנינן, משיכיר בין תכלת ללבן, דישתמודען גוונא, דהא כדין אקרי בק"ר, וחורא אתי לעלמא, ותכלתא אתעבר. וע"ד כל ט קרבין דמלכא, וכל זייני מלכא ט בידהא אתמנן, והא אוקימנא.

כט) נ ה) באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם, באר, דא כנסת ישראל. חפרוה שרים, דא אבא ואמא, דאולידו לה. כרוה נדיבי העם, אלן אבהן. דכתיב נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם וגו'. בגין * לאתברכא מנהון, ע"י דדרגא

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ד) (שם, ה) (במדבר כא) ויצא ב צ"ב. ו) (תהלים מז) ט ל"ג ודא יהיב חולקא לדא. י חד. כ איהו. ז דאשתמודען. ט בידא [דא]. נ בדפו"י כתבו חסר תחלת המאמר ועיין פרשת וילך רפ"י א.

דרך אמת ד) מלחמות המלך.

באר חפרוה שרים

הסולם

מאמר

הששית, דהיינו יסוד, שנותן שכר התורה ומנחילה לכנסת ישראל, ומנחיל לבן שהוא חסד, לתכלת שהוא דין. וע"כ למדנו משיכיר בין תכלת ללבן, לקריאת שמע (ברכות ט') דהיינו שהגוונים יהיו ניכרים, אז נקרא בקר, והלבן בא לעולם, והתכלת, שהוא דין, נעבר מן העולם. וע"כ כל המלחמות של המלך וכל כלי זין של המלך נתמנו בידי המלכות שאז נקרא בית זבול. וכן זבולג, כנ"ל. וכבר העמדנו.

כט) באר חפרוה שרים וגו': באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם. באר, זו כנסת ישראל, שהיא המלכות. חפרוה שרים, זה הוא אבא ואמא שהולידו המלכות, כרוה נדיבי ע"פ, אלו הם האבות, שהם חג"ת דז"א, שכתוב, נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם. ואלקי אברהם הוא חסד דז"א שגבורה ות"ת נמשכים ממנו. וכרוה נדיבי עם, פירושו שתקנו אותה כדי

וכך ראוי להקרא, משום שהתכלת יוצא משם, שתכלת ה"ס מלכות וכנרת היא מלכות. והעמידוהו, כי למטה הוא כעין של מעלה, ים כנרת למעלה שהוא מלכות, ים כנרת למטה. תכלת למעלה, שהיא מלכות, תכלת למטה. והכל הוא במקום אחד, שהוא מלכות. כז) וע"ד ירית זבולן וכו': וע"כ ירש זבולן לצאת לערוך מלחמה. משום שהוא בחינת מלכות. ומאין לנו שכך הוא. שכתוב, עמים הר יקראו שם יזבחו זבחי צדק. זבחי צדק ודאי, דהיינו של מלכות הנקראת צדק. מהו הטעם. היא כי שפע ימים יינקו, דהיינו השפע ע"י מלחמות, ויששכר חלקו בתורה. ונותן לזבולן חלקו בתורה, ודאי, וע"כ גשתתפו יחדיו, שיתברך זבולן מיששכר. כי הברכה שבתורה היא ברכת כל.

כח) ר' אבא אמר וכו': רא"א, הנחלה של התורה ודאי כך הוא, ומדרגה זו היא (דפו"י דף ק"ג ע"א *) דף ק"ג ע"ב)

חד, ומנו. צדיק וקאים ^ז עלה. וע"ד אמרינן, כד האי ^ח באר נטלא, בסיועא דאבהן נטלא.

(ל) ואקרי באר, ואקרי ים. אקרי באר, בשעתא דיצחק נפק מזיינא מסטרא דאימא, ואתי לאמשכא אבתרא דדא, ומלי לה, כדין אקרי באר דיצחק. באר דמרים. ^ט והא אוקמוה. ים כד אתנהרא מנהרא עלאה דאבא, כדין אקרי ים, דנחלין אזלין ^י לגווה, כד"א ^י כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא. (לא) ומיומא דגלתה כנסת ישראל בגלותא, כתיב ^{יא} אזלו מים מני ^{יב} ים, דא כנ"י. ונהר יחרב ויבש, דא צדיק. וע"ד כתיב, ^{יג} הצדיק אבד וגו'. דהוא הוה נהר עלאה ויקריא, דעייל בגווה, והוא כניש כל אינון נהרין ונחלין, דנגדין מנגידו דההוא נהר קדישא, דלא פסקין מימיו לעלמין, דנגיד ונפיק מעדן עלאה, והוא עייל בגווה ^{יד} ומלי אגמהא, ומתמן ירתין עלמין ^{טו} כלהו ברכן בכלא. (לב) ת"ח, בשעתא דאתברכא כנסת ישראל, עלמין כלהו ^{טז} אתברכן, וישראל לתתא, ינקין ומתברכן בגינה. והא אוקימנא דהיא אגנא עלייהו דישראל, כמה דאתמר.

(ג) ^{טז} כתיב ^{יז} ויסע מלאך האלהים ההולך וגו'. מלאך האלהים דא כנסת

חלופי גרסאות

ס עליה. ע ל"ג באר. פ הא. צ לגבה. ק מוסיף ים ונהר יחרב ויבש אזלו מים מני ים דא. ר מוסיף כלהו אתזנו וירתין. ש ברכן. ת דכתיב.

מסורת הזהר

(ז) (קהלת א) ב"א צד צ"ב. ח (איוב יד) בא סג צ"ב. ט (ישעיה נז) ב"ב רה צ"א. י (שמות יד) ויקרא קמא צ"ר.

דרך אמת ^ה וממלא אגס מים שלה בשפע העליון.

שם ע"ב אתון

נהר העליון והיקר. שנכנס בתוכה, והוא קבץ כל אלו נהרות ונחלים, הנמשכים מן ההמשכה של נהר הקדוש שהוא שאין מימיו פוסקים לעולם, דהיינו הבינה, הנמשך ויוצא מעדן העליון, שהוא חכמה סתינא, שה"ס הבינה שיצאה מראש א"א, בסו"ה ונהר יוצא מעדן, שהיא המקור לכל המוחין דזו"ן ותחתונים. והוא נכנס בתוכה וממלא האגמים שלה דהיינו ספירות המלכות, ומשם יורשים העולמות כל הברכות בכל השלמות.

(לב) ת"ח בשעתא דאתברכא כנסת ישראל, בוא וראה בשעה שנתברכת כנסת ישראל, מתברכים כל העולמות, וישראל למטה יונקים ומתברכים בשבילה. והעמדתו, שהמלכות מגינה על ישראל, כמו שלמדנו.

(ג) ^ג כתיב ויסע וגו': כתוב ויסע מלאך האלקים ההולך וגו', מלאך האלקים זה כנסת ישראל, והעמדתו שבשעה ההיא, שנאמר ויסע מלאך וגו', נסעה בעזרת האבות, כלומר שקבלה

או

הסולם

מאמר

כדי להתברך מהם ע"י מדרגה אחת שהיא צדיק, דהיינו יסוד דז"א, העומד עליה ומשפיע לה כל מה שבחג"ת, וע"כ אנו אומרים, כשבאר הזו נוסעת, בעזרת האבות היא נוסעת.

(ל) ואקרי באר ואקרי ים וכו': ופעם, המלכות נקראת באר, ופעם נקראת ים. נקראת באר, בשעה שיצחק, שהוא גבורה דז"א, יוצא מזוין, מקו שמאל מצד אמא, ובא להמשיך הארת חכמה מאמא אחר זו המלכות, וממלא אותה, בסו"ה שמאלו תחת לראשי, אז נקראת באר של יצחק, אז בארה של מרים. וכבר העמידנו: ים היא נקראת, כשמאירה מנהר העליון דאבא, שמקבלת אז חכמה וחסדים, אז נקראת ים, שנחלים הולכים אליה. כמש"א, כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא. (לא) ומיומא דגלתה כנסת וכו': ומיום

שגלתה כנסת ישראל, שהיא המלכות, בגלות, כתוב, אזלו מים מני ים, זו כנסת ישראל הנקראת ים, יחרב ויבש, זה צדיק, שהוא יסוד. וע"כ כתוב, הצדיק אבד וגו', שהוא היה

(דמו"י דף ק"ג ע"ב)

ישראל. והא אוקימנא, דההיא שעתא, בסיוע דאבהן נטלא. וכד אינון משתכחין לגבה, כלא משתכחי. ובג"כ אתמסר באלין קראי שמא קדישא, דכליל בהון אבהתא, כמה דאוקימנא. א חד קרא כסדרא, ב וחד למפרע, וחד כסדרא. (לד) ויסע מלאך האלהים ההולך וגו', דא כסדרא ג בגין דאברהם אשתכח הכא, וכל אינון דאתו ד מסטריה, ועל דא ה איהו כסדרא כגוונא דא. ו (לה) הכא אתעטר אברהם בעטרוי, ואעטר לה לכנסת ישראל, ואלין אתוון כלהו בארע מישר, למיהך ביממא. דכתיב ו יומם יצוה יי חסדו ובלילה שירה עמי. וע"ד כתיב ויסע, אימתי נטלין במטלנייהו, ז הוי אימא ביממא, כד נהיר שמשא. ודא חד קרא דאיהו בשבעין ותרין אתוון. (לו) ה תניינא דיצחק, הכי נמי דאשתכח בע"ב אתוון, לאשתכחא ט בדינא לגבי מצראי. ו לגבי ישראל ברחמי. וע"ד כתיב, ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל, לקביל אלין ולקביל אלין. ויהי הענן והחשך, דהכי הוא יומא כ דיצחק, דעיבא הוי, עננא וחשוכא מניה הוא. ובגין כך סדורא דאתוון למפרע, ז ולא בארע מישר, כגוונא דא. ח

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א הא, ב ל"ג וחד למפרע וחד חסדרא. ג ל"ג בגין ; מוסיף בגין רוגזא וזעמא ואימתא ותקיפו זה אל זה לא הו מתקרי עד דאתא יעקב ושכיך רוגזא ומאיך ותבר גלגלי ימא הה"ד ויס משה את ידו וגו' מאי ברוח קדים עזה תקיף לתברא מרוגזא וישם את הים לחרבה ויבקעו המים לסטרא דא ולסטרא דא וע"ד אתוון כלהו באורח מישר כדקא יאות דאברהם. ד מסטרא. ה בסדרא ול"ג איהו. ו בדפו"י כתבו אמר המגיה כאן מצאתי כתוב פסוק ויסע כסדר כל אות ואות בבית אחד במרובע עם זה הלשון ותמצאם כולם בסוף חלק שני. ובהר שלנו תמצאם בפרשת בשלח דף נ, ז הוה ול"ג אימא. ח ל"ג תניינא דיצחק ה"נ דאשתכח בע"ב אתוון. ט בדינא לגבי [כנסת] ישראל. י ועלייהו דישאל. כ [רתיכא] דיצחק עננא הוי. ל מוסיף בארע עקימא ולא. מ בדפו"י כתבו כאן מצאתי פסוק ויבא למפרע כל אות ואות בבית אחד במרובע עם זה הלשון.

מאמר

הסולם

שם ע"ב אתוון

אז מג' קוין חג"ת הנקראים אבות. וכשאלו נמצאים אצלה. הכל נמצא. הן חכמה והן חסדים. ומשום זה נמסר באלו הפסוקים השם הקדוש ע"ב, שהאבות כלולים בו, כמו שהעמדנו, פסוק אחד כסדר, שיורה על קו ימין, ופסוק אחד למפרע המורה על קו שמאל, ופסוק אחד כסדר המורה על קו האמצעי. (כמ"ש לעיל בזה בשלח דף נ: ע"ש).

(לד) ויסע מלאך האלקים וגו': ויסע מלאך האלקים ההולך וגו'. מקרא זה הוא כסדר, משום שאברהם נמצא כאן, שהוא חסד, קו ימין, וכל אלו הבאים מצדו, וע"כ האותיות הן כסדר כעין זה.

(לה) הכא אתעטר אברהם וכו': כאן נתעטר אברהם שהוא חסד, בעטרוי, והעטיר לכנסת ישראל, שהיא המלכות, בדרך ישר, ללכת ביום, דהיינו בחסד, שכתוב, יומם יצוה (דפו"י דף ק"ג ע"ב)

ה' חסדו ובלילה שירה עמי. וע"כ כתוב, ויסע, מתי נוסעים במסעיהם הוי אומר, ביום, כשמאיר השמש. שהוא ז"א, שאז שליטת החסד. וזה הוא מקרא אחד, שבו ע"ב אותיות.

(לו) תניינא, דיצחק, הכי וכו': מקרא השני הוא של יצחק, דהיינו גבורה דו"א, ונמצא גם כן בע"ב אותיות, להמצא בדין אל המצרים, ואל ישראל ברחמים. וע"כ כתוב כאן, ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל, דהיינו כנגד אלו וכנגד אלו. כי יצחק ה"ס הארת החכמה, ואין הארת החכמה נמשכת אלא עם דינים קשים לרשעים (כנ"ל אד"ר אות רי"ט) ושכר טוב לצדיקים. שז"ס, ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל, ויהי הענן והחשך, כי כך הוא יום של יצחק, יום המעונן הוא. שהענן והחשך ממנו הוא. ומשום זה סדור האותיות הוא למפרע ולא בדרך ישר. כעין זה. ועל

לז) ועל דא אתוון כלהו למפרע, דכתיב ויהי הענן והחשך, דכיון דעאל יצחק בדינוי, לא קרב זה אל זה. כתיב זה אל זה, אינון דאתו מסטרא דאברהם, לא קריבו דא בדא. דהא לא יכלין, בגין דהאי באר אתדבקא ביצחק. כד"א, ויאר את הלילה. דכד אתמלייא, לאתחברא ביצחק, לא קרב זה אל זה, ולא יכיל לקרבה. עד דאתא יעקב, ואתחבר באברהם, ונטל ליצחק, ושאר ליה באמצעיתא, כדין אתקשר מהימנותא דא בדא ודא בדא, ואשתזיבו ישראל.

לח) ותנינן, באתר דאבהתא אשתכחי, שאר צדיקייא משתכחי גבייהו, וע"ד שמא דא, סליק לסטרין אחרנין מתפרשן, אע"ג דכלהו נפקין לארחא חד. לט) כד נהרא האי בא"ר מסטרא דיצחק, ואתקשר ביה, אתעביד ימא רבא תקיפא, וגלגלין תקיפין, סליקין ונחתין בזעף ורוגזא בתקיפו, נטיל לעילא, * סליק, ונחית לתתא, אברהם אתי. לקבליה, ומגו רוגזא וזעפא וחימתא ותקיפו, זה אל זה לא הוו מתקרבין, עד דאתא יעקב, ושכיך רוגזא, ומאיך ותבר גלגלי ימא, הה"ד. ויט משה את ידו על הים ויולך יי את הים ברוח קדים עזה וגו'.

חלופי גרסאות

נ לאתקפא. ס לקבלא.

מסורת הזוהר

(שמות יד) בהשמטות ח"ב רעא : תק"ח צח
ט"ב שכ"ה צט ט"ד שמ"א.

שם ע"ב אתוון

הסולם

מאמר

לז) ועל דא אתוון וכו' : וע"כ האותיות כולן הם למפרע, שכתוב, ויהי הענן והחשך שהוא דין, ולמפרע רומז על דין. כי כיון שנכנס יצחק בדינים שלו, לא קרב זה אל זה. כתוב, זה אל זה, שהם אלו הבאים מצד אברהם, דהיינו מן אור החסד, לא קרבו זה אל זה. כלומר שהקו ימין שהוא חסד לא קרב להשפיע לקו שמאל שהוא גבורה, וע"כ היה השמאל בחכמה בלא חסדים שהוא דין קשה והוא חשך (כנ"ל ב"א דף מ"ז ד"ה נפק) וז"א שהוא חסד לא קרב אל הנוקבא להשפיע בה חסדים, והיתה הנוקבא מקבלת מקו שמאל חכמה בלי חסדים שהוא חשך. כי לא יכלו לקרב זה אל זה, משום שבאר הזו, שהיא מלכות, נתדבקה ביצחק, שהוא קו שמאל. כש"א ויאר את הלילה. שהקו שמאל האיר את הלילה שהוא המלכות. וכשנתמלאה להתחבר ביצחק לא קרב זה אל זה, ולא יכול לקרב שלא היה זוג ז"א ומלכות מצד החסד. עד שבא יעקב, שהוא קו האמצעי ונתחבר באברהם שהוא חסד, ולקח את יצחק והשרה אותו באמצע, בין הרחמים שהוא קו האמצעי, ובין החסד שהוא קו ימין, אז נקשר האמונה זה בזה וזה בזה, דהיינו שב' הקוין ימין ושמאל קשרו יחדיו, וכן ז"א ומלכות נזדווגו יחד מצד החסד. ונצלו ישראל.

לח) ותנינן באתר דאבהתא וכו' : ולמדנו, במקום שהאבות נמצאים, שאר הצדיקים נמצאים אצלם כלומר, שבמקום שיש חג"ת שהם האבות וכללים שם ג"כ נהיי"מ, הנקראים משה אהרן יוסף, וע"כ שם זה של ע"ב, עולה ומתפרש באפנים אחרים. דהיינו שהשם ע"ב מתבאר באפן זה, שיי"ב גבוליים, שהם חס"ס חו"ב תו"מ שבכל אחד מג' קוין, שהם י"ב, מאירים בכל קצה מו"ק דז"א. וששה פעמים י"ב הם ע"ב. וכן לעוד אפנים בדרך הזה. ואע"פ שכל הפירושים יוצאים לדרך אחד.

לט) כד נהרא האי וכו' : כשמאירה באר הזו שהיא מלכות שמצד יצחק, שהוא קו שמאל, ונתקשר בו, נעשה ים הגדול, חזק וזועף, וגלגלים חזקים עולים ויורדים בזעף ורוגז בתקיפות, נוסע למעלה, עולה, ויורד למטה. בסו"ה יעלו שמים ירדו תהומות. (כמ"ש) לעיל באדרא רבא את רי"ד ע"ש) אברהם בא כנגדו שהוא קו ימין, כלומר, נושם שקו ימין בא כנגדו ע"כ נעשה המחלוקת והרעש הזה, שבהתגבר השמאל אז גלי הים עולים עד השמים שיאם, ובהתגבר הימין, שהוא אברהם, אז הגלים ירדו תהומות (כמ"ש שם). ומתוך הרוגז והזעף והחימה והתקיפות, לא היו מתקרבים זה אל זה ב' הקוין, אלא שנלחמו.

עד

(דפו"י דף ק"נ ע"ב *) דף קנ"א ע"א)

מאי ברוח קדים עזה. ^ט דא רוח יעקב, עזה תקיף ^פ לקבליה, לתברא רוגזא ^צ דהאי ימא. וישם את הים לחרבה ויבקעו המים ^ק אריק ימא מימי רוגזין, ואתפליגו מיא לסטרא דאברהם ולסטרא דיעקב, הה"ד ויבקעו המים לסטרא דא ולסטרא דא. ועל דא אתון כלהו בארח מישר כדקא יאות. ^ר

(מ) אלין אתון בארח מישר, בסטר דיעקב, וכל אינון דאתו מסטריה. ^ש וכד אתא יעקב, אתחבר באברהם, ונטל ליצחק, ושאר ליה באמצעיתא. כדן אתקשר מהימנותא דא בדא ודא בדא. ועל דא, עובדא בתקונא בשמא קדישא בזווגא דאבהן אשתמודע, דאיהו קשורא חד, קשורא מהימנא, למהוי רתיכא שלימתא. ובזווגא דאבהן כחדא, אתעביד כלא.

(מא) וידעין חברייא למיהך בארח מישר, לאתקנא עובדין כדקא יאות, ובשמא דא קשורא דאבהן, אשתכחו אורחין לדינא, ולרחמי, לסייוע, לחסד, לדחילו, לאורייתא, לחיי, למותא, לטב, לביש. זכאין אינון צדיקייא, דידעין אורחוי דאורייתא, וידעין למיהך ^ת באורחוי דמלכא קדישא, זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי. ^א

חלופי גרסאות

ע ל"ג דא רוח יעקב (עזה). ^פ ל"ג לקבליה. ^צ ל"ג דהאי ימא. ^ק מוסיף הוא אריק; ל"ג מן אריק עד לסטרא דא. ^ר בדפויי כתבו כאן היה כתוב פסוק ויט כל אות ואות בבית אחד במרובע בזה הלשון. ^ש ל"ג מן וכד עד וע"ד. ^ת באורייתא. ^א בדפויי כתבו וכאן מצאתי הע"ב שמות היוצאים מג' פסוקים אלו במרובע כל שם ושם מג' אותיות בבית אחד ישר הפוך ישר וסימניך יהי אור ולא הדפסתי אותו מפני יקר תפארת קדושתו. עיין בפרשת בשלח בדפוס שלנו דף נ"א.

מאמר

הסולם

שם ע"ב אתון

בינו ובין קו ימין, או נקשר האמונה זה בזה וזה בזה, דהיינו שנקשרו ב' קוין, קו ימין וקו שמאל, זה בזה וזה בזה. ושלשתם במלכות, שנק' אמונה. וע"כ העבודה בתקון השם הקדוש נודעת, בזווג האבות, דהיינו ימין בשמאל ושמאל בימין, ושניהם באמצעי, שהוא קשר אחד, שכל ג' קוין נעשו אחד, קשר האמונה, וכל ג' הקוין מתקשרים במלכות, הנקראת אמונה, להיות מרכבה שלמה. שהם ג' קוין ומלכות ד' רגלי הכסא. שהם כסא ומרכבה אל הבינה. ובזווג האבות יחד כנ"ל, נעשה הכל.

(מא) וידעין חברייא למיהך וכו':
וידועים החברים ללכת בדרך יושר, דהיינו בקו האמצעי, לתקן המעשים כראוי. ובשם זה, ע"ב, שהוא קשר האבות, נמצאים דרכים לדין, לרחמים, לעזרה, לחסד, ליראה, לתורה, לחיים, למות, לטוב ולרע. אשרי הם הצדיקים שיודעים דרכי התורה, ויודעים ללכת בדרכי המלך הקדוש. אשרי הם בעולם הזה ובעולם הבא.

עד שבא יעקב, שהוא קו האמצעי והשקט הכעס, והשפיל, דהיינו שמיעט את ג"ר דשמאל, (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת ולך דף י"ג ד"ה ונתבאר) ושיבר גלי הים, ז"ש, ויט משה את ידו על הים ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה, מהו ברוח קדים עזה, זה הוא רוח יעקב, שהוא קו האמצעי שהוא עזה ותקיף כנגד הקו שמאל, לשבר הרוגז של ים הזה, (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) אז, וישם את הים לחרבה ויבקעו המים, כי הריק הים ממימי הרוגז, ונתחלקו המים לצד אברהם, שהוא ימין שהוא חסד, ולצד יעקב, שהוא קו האמצעי שהוא רחמים, ז"ש ויבקעו המים, לצד זה ולצד זה. וע"כ האותיות כולם שבמקרא הזה דקו האמצעי הן בדרך יושר, כראוי.

(מ) אלין אתון בארח וכו':
האותיות הם בדרך יושר. בצד יעקב, שהוא קו האמצעי, וכל הבאים מצדו. וכשבא יעקב, נתחבר באברהם, שהוא קו ימין, ולקח את יצחק, שהוא קו שמאל, והשרה אותו באמצע, (דפויי דף קנ"א ע"א)

(מב) **הא אבהן במטלנין**, בעובדין, בקשורין דמתקשרי דא בדא. וכד מתחברן כחדא, לית מאן דיקום קמיהו. ^ג ותנינן, באתר דאבהתא אשתכחו, שאר צדיקייא משתכחי גביהו. ועל דא שמא דא סליק לסטרין אחרנין מתפרשן, אע"ג דכלהו נפקין לארחא חד.

(מג) ^ג **שבעה קשורין אינון**, דמתקשרי בהו ג' אבהן, וד' אחרנין. רישא ואמצעיתא בקשורא חדא. ואלין אינון דחפרו בירא דמיא. תניינא זה אל זה, ואינון קשורא חדא, בתלת יודין.

(מד) **תליתאה**, שלימו דכל מהימנותא. רביעאה, תריין קיימין, דגופא קיימא עליהו. חמישאה, טב וביש, נהרא דנפיק אילנא דחיי ומותא, עמיקתא דכלא.

חלופי גרסאות

ב ל"ג מן ותנינן עד סוף האות. ג בדפו"י כתבו כאן שייך גרסינן שבעה וכו' שבסוף הספר סימן ח'.

שם ע"ב שמות

הסולם

מאמר

חב"ד. ועמהם נקשרת חלוקה ה' שהיא האמצעית, המתחלת מן השם **מנ"ד** עד השם **מנ"כ**, שבתוכם השם **אנ"י**. וחלוקה זו היא כנגד מלכות, ונקשרת עם הראש בקשר אחד, ונמצא שקשר הב' שהוא חסד וגבורה מתחיל מן השם **י' י' י'** עד השם **כו"ק**. דהיינו ב' חלוקות, שבכל אחת ז' שמות. והם נחשבים לקשר אחד. והם קשר הב'. וז"ש. **תניינא, זה אל זה**, דהיינו חסד וגבורה. ואינון **קשורא חדא בתלת יודין**, שהם שניהם קשר אחד, ומתחילים בג' יודין, יי"י.

(מד) **תליתאה שלימו דכל וכו'**: הקשר השלישי, הוא תפארת, שהוא קו האמצעי והוא שלמות של כל האמונה. שהוא משפיע למלכות הנקראת אמונה ומשלימה. קשר הרביעי, הוא ב' עמודים שהגוף עומד עליהם שהם נצח והוד, ונחשבים לנצח. קשר החמישי הוא הוד, שבו טוב ורע, והוא נהר היוצא לאילן של חיים ומות, שהוא המלכות. כי הוד משפיע למלכות. והוא העמוק מכל. כלומר שיש בו דינין יותר מבכל הספירות. קשר הששי, הוא יסוד, שבו הדין ברחמים. קשר השביעי, שהוא המלכות, כבר נאמר בתחילה שנכלל בראש ההוא שאמרנו, משום שהוא אמצע הכל, כנ"ל בדבור הסמוך, ומשום שהוא אמצע הכל נקרא **אנ"י**, כלומר שבחלוקה שלה יש השם **אנ"י**, שהוא קיום של כל הענפים המתאחדים מסביב לה. פירוש. הקשר השלישי מתחיל מן השם **זו"ל** עד השם **זה"ן**, כי ג' חלוקות הראשונות הן בחב"ד, וב' חלוקות שלאחריהן, הן בחסד וגבורה. וחלוקה הששית המתחלקת מן מנ"ד עד

(מב) **הא אבהן במטלנין וכו'**: הנה האבות, בנסיעות שה"ס נסיעתם בג' דוכתי (בשלח דף ל"ט ד"ה וג') במעשים להעלות מ"ן, בקשרים היינו ביחודים, שמתקשרים זה בזה, כי בכל שם מע"ב שמות אלו, נקשרים כל האבות יחד, שהם ג' הקוין. וכשמתחברים יחד אין מי שיקום לפניהם. ולמדנו, במקום שהאבות נמצאים, נמצאים עמהם שאר הצדיקים, משה אהרן יוסף, וע"כ עולה שם ע"ב זה ומתפרשים באפנים אחרים, אע"פ שכל הפירושים יוצאים לדרך אחד. (כנ"ל אות ל"ח ע"ש).

(מג) **שבעה קשורין אינון וכו'**: שבעה קשרים הם בע"ב שמות, שמתקשרים בהם, בכל קשר וקשר, ג' אבות, שהם חג"ת, וארבעה אחרים, שהם נהי"מ. ומפרש. הראש של ע"ב שמות, שהם ג' ספירות חב"ד, המכונים ראש, והאמצע שבהם, שהוא המלכות, הם בקשר אחד. משום שאלו חכמה ובינה, הם שחפרו באר המים, שהיא המלכות, כמ"ש באר חפרו שרים, שהם חכמה ובינה (כנ"ל אות כ"ט) וע"כ החז"ב דעת עם המלכות חס בקשר אחד. קשר השני, הוא אל זה, כלומר ב' הקוין חסד וגבורה, שעליהם נאמר ולא קרב זה אל זה (כנ"ל אות ל"ז) והם קשר אחד, המתחיל בג' יודין.

פירוש. כי השם ע"ב מתחלק על עשר חלוקות, שבכל אחת ז' שמות כנגד חג"ת נהי"מ כנ"ל, וג' חלוקות הראשונות המתחילות בהשם **זה"ן** עד השם **נל"ך** הוא רישא, דהיינו (דפו"י דף קנ"א ע"א)

שתיטאה, דינא ברחמי. שביעאה, בקדמיתא אתמר, בההוא רישא דאמרן, בגין דאיהו אמצעיתא דכלא. ובגין דאיהו אמצעיתא דכלא, אקרי אני קיומא דכל ענפין דמתאחדן מסחרניה.

מה) שבעה דרגין אלין, מדרגא חדא לדרגא ה' חדא, אשתמודעא ו' רתיכא חדא, בכל אינון דמתאחדאן ביה. וכן מדרגא לדרגא, וכלהו אתנהגן אבתריה דההוא דרגא דאתפקדא עלייהו, והא אוקימנא מלי.

מו) ת"ח, בשעתא דאלין דרגין משתכחי, כל מהימנותא אשתכח, ואלין שבעה ענפין דאסחרו להו לישראל. בג"כ כד נטלא שכינתא, ד באבהתא נטלא. וכד אלין נטלין, כלהו דרגין אחרנין נטלין בהו, וכדין אתעטרת כ"י כדקא יאות. מז) ת"ח, זבולן דקאמרן ירית ים כנרת. ח' ים כנרת סתם, והכי אתחזי. אי הכי יהודה מה חולקא אית ביה, אלא יהודה נטל ט' מלכותא כלא, ואתאחיד ביה בכל סטריין.

חלופי גרסאות

ד ל"ג דכלא. ה' אחרא. ו' בתיבה. ז' באתריה. ח' מוסיף ואקרי ים כנרת כנרת סתם. ט' מוסיף חולקא מלכותא.

שם ע"ב שמות

הסולם

מאמר

מו) ת"ח בשעתא דאלין וכו': בוא וראה, בשעה שאלו המדרגות של שם ע"ב נמצאות, נמצא כל האמונה, דהיינו כל שלמות המלכות, ואלו שבע קשרים הם שבעה ענפים שהקיפו להם לישראל. והם היו עשרה, כי החסד כלול ג"ר, כנודע. משום זה כשהשכינה נוסעת היא נוסעת באבות, שהם חג"ת, שהם השם ע"ב, כי כשאלו נוסעים, כל מדרגות אחרות נוסעות בתוכם, כנ"ל, ואז מתעטרת כנסת ישראל, שהיא המלכות, כראוי. וכל הארתם היא בעיקר בעת הנסיעה (כנ"ל בשלח דף ל"ט ד"ה וג' ע"ש).

מז) ת"ח זבולן דקאמרן וכו': בוא וראה, זבולן שאמרנו שהוא ירש ים כנרת, ים כנרת סתם, שהיא המלכות, וכך ראוי להיות. שואל, א"כ יהודה, שאמרנו בכל מקום שהוא מלכות, איזה חלק יש בו מן המלכות אחר שכבר נטלה זבולן. ומשיב, אלא יהודה לקח כל המלכות ונתאחד בה בכל המדרגות שלה, הן בקטנות הן בגדלות בסוד ד' ה' דיהודה. עד' היא הקטנות מטרם שקבלה עליה דכר. וה' היא הגדלות. משא"כ זבולן, לקח רק בחינת מלכות בעת שנקראת ים כנרת. בסוד המלחמות שבה (כנ"ל אות כ"ו כ"ז).

רבי

עד מ"כ, היא חלוקה האמצעית שהיא בחינת המלכות, והיא נקשרת לקשר אחד עם קשר הא' שהוא הראש, כנ"ל בדבור הסמוך. וע"כ מתחיל קשר השלישי בחלוקה השביעית מן וו"ל עד וו"ו. הקשר הרביעי מתחיל בחלוקה הח' מן השם דנ"י עד השם פו"י. הקשר החמישי מתחיל בחלוקה הט' מן השם נמ"ם עד השם ענ"ו. הקשר הששי מתחיל בחלוקה העשירית מן השם מח"י עד השם יב"מ. וב' שמות האחרונים נכללים בהם. בסוד ע' סנהדרין זב' סהדי (כנ"ל בשלח אות קס"ג).

מה) שבעה דרגין אלין וכו': שבע מדרגות אלו, דהיינו שבעה הקשרים הנ"ל, ממדרגה אחת עד למדרגה אחת, כלומר ממדרגה הראשונה עד האחרונה, מרכבה אחת נודעת בהם בכל אלו השמות המתאחדים בה. וכן ממדרגה למדרגה. כלומר, וכן כל מדרגה פרטית היא מרכבה שלמה בפני עצמה. ואע"פ שבכל מדרגה הם אותם ז"ס חג"ת נהי"מ, ההפרש ביניהם היא, שבכל מדרגה, כולם נוהגים אחר מדרגה ההיא הנפקדת עליהם. וכבר העמדנו הדברים. כי למשל, במדרגת החסד יש ז"ס חג"ת נהי"מ, אבל כולם נוהגים אחר ספירת החסד. וכן בגבורה שיש בה ז"ס חג"ת נהי"מ, מתנהגים כולם לפי שליטת הגבורה. וכן בכל מדרגה ומדרגה. (דסו"י דף קנ"א ע"א)

מח) רבי אלעזר אמר, האי פרשתא, הא אתמר עובדא, דמנרתא ותקונהא, וכל מה דבה, אמאי הכא זמנא אחרא. אלא כיון דנשיאים • קריבו קורבנא דמדבחא, וכל תקונא דאתחזי ליה, אתא קרא ואשתעי עובדא דמנרתא, דהיא • תקונא על ידא דאהרן, דהא • לעילא מנרתא, וכל • בוצינן דילה, על ידא דאהרן נהרין כלא.

מט) ת"ח, מדבחא תריסר נשיאין הוו, • לחנכא ליה, ולא תקנא ליה, והא אוקמוה תריסר אינון שבטין, לד' סטרין, ד' • דגלים, וכלהו תריסר. וכלא כגוונא דלעילא. מנרתא • אתמני בשבעה בוצינן, לאדלקא על ידא דכהנא, • וכלא כגוונא דלעילא. ומנרתא, על את קיימא, • ובניסא אתעבידת, והא אוקמוה בעובדא דמנרתא.

נ) ומדבח פנימאה, ומנרתא, קיימי כחדא, לחדוותא דכלא. • דכתיב • שמן וקטרת ישמח לב. ואוקימנא דתרי מדבחן הוו, חד פנימאה דכלא, והאי קיימא לחדוותא. וחד • לבר, לקרבא קרבנין. • ומהאי פנימאה נפיק להאי דלבר, ומאן דחמי • ויסתכל, ינדע חכמתא עלאה, רזא דמלה אדני ידוד. ועל דא לא אתקרב קטרתא, אלא בשעתא דשמן אשתכח.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

י מוסיף קריבו לעילא. כ מוסיף תקונא לעילא. ל ל"ג לעילא מ תקונין. נ לאתקנא ול"ג לחנכא ליה. ס ל"ג דגלים וכלהו. ע ל"ג וכלא כגוונא דלעילא. פ ואתעבדת ול"ג ובניסא. צ מוסיף והא אוקמוה דכתיב. ק ל"ג לבר. ר ומהאי נפיק להאי ול"ג פנימאה ול"ג דלבר. ש יסתכל וינדע ול"ג חכמתא עלאה.

מזבח הפנימי והמנורה

הסולם

מאמר

דמלכות. והמנורה על אות עומדת ובנס נעשית (כנ"ל תרומה אות תקפ"א) שהיתה נעשית מאליה. וכבר העמידוהו במעשה המנורה.

ג) ומדבח פנימאה ומנרתא וכו' : ומזבח הפנימי והמנורה, עומדים יחד לשמחת הכל, שכתוב שמן וקטרת ישמח לב. ששמן ז"א המנורה, דהיינו המלכות המקבלת מזכמה. וקטרת הוא המזבח הפנימי, והעמדנו כי ב' מזבחות היו. אחד פנימי של הכל, שהוא מזבח הקטרת, וזה עומד לשמחה. והוא כנגד בינה. ואחד לחוץ דהיינו מזבח החיצון, העומד להקריב קרבנות, שהוא כנגד מלכות. ומזבח הפנימי, שהיא כנגד הבינה, יוצא שפע לזה שמבחוץ, שהוא מלכות. ומי שרואה ומסתכל יודע חכמה העליונה שסוד הדבר אדני הוי"ה. כי מזבח הפנימי היא הוי"ה, בינה. והחיצון אדני, מלכות. וע"כ לא נקרב קטרת אלא בשעה שנמצא שמן (כנ"ל אות כ"ב). שה"ס יחוד אחד חו"ב.

אשכנזא

מח) ר' אלעזר אמר וכו' : רא"א פרשה זו, כבר נאמר מעשה המנורה וכל תקוניה וכל מה שבה, למה נאמר כאן פעם שניה. ומשיב, אלא כיון שהנשיאים הקריבו קרבנות המזבח, וכל התקונים הראוי לו, בא הכתוב וסיפר מעשה המנורה שהוא תקין על ידי אהרן, כי למעלה, המנורה, שהיא המלכות, וכל הנרות שלה שהם הספירות, הכל מאיר על ידי אהרן.

מט) ת"ח מדבחא תריסר נשיאין וכו' : בוא וראה המזבח, י"ב נשיאים היו, לחנכו ולתקנו, והרי העמידוהו, שיי"ב הם השבטים לד' רוחות ד' דגלים, שבכל דגל ג' שבטים, וכולם יחד היו י"ב. והכל כעין שלמעלה. כי המזבח שלמעלה שהוא המלכות מקבלת מי"ב צירופי הויה שבז"א שה"ס חו"ב תו"מ שבכל אחד ג' קוין, והם י"ב. המנורה, בשבעה נרות, נתמנתה להדליקם על ידי הכהן. והכל כעין של מעלה, כנגד ז"א המאיר לחג"ת נהי"מ (דפריי דף קנ"א ע"א •) דף קנ"א ע"ב)

(נא) אשכחנא בספרא דשלמה מלכא, קטרת הוא לחדוה, ולסלקא מותנא. מאי טעמא. בגין דדינא מהאי דלבר אשתכת, וחדוותא וחדו וקשורא דנהירו, ת מההוא פנימאה, « דכל חידו ביה קיימא. וכד האי אתער, כל דינא אסתלק ב מהאי, ולא יכיל למעבד דינא. ובג"כ, קטרת קיימא לבטלא מותנא, ועל דא, קטרת קשירו הוא דכלא, ודא אתקריב בההוא פנימאה. זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב ויאמר לי עבדי אתה ישראל וגו'.

(נב) קח את הלויים וגו', הא אוקמוה דבעי ג לדכאה לון, ולאמשכא לון, לאתקשרא באתרייהו, בגין דאינון דרועא שמאלא, וסטרא דדינא, וכל מאן דאתי מסטרא דדינא, בעי דלא ירבי שיערא, בגין דאסגי דינא בעלמא. ועל דא אתתא כהאי גוונא, דלא יתחזי ד שיערא לבר, ובעיית לאתחפייא רישה, ולכסי שיערהא, ואוקימנא, והא אתמר. וכדין אתברכן כל אינון דאתיין מסטרא דדינא. ועל דא בליואי כתיב, וכה תעשה להם לטהרם וגו', והעבירו תער וגו'. ואתמר ליואי לא סלקין לאתרייהו, עד דירים לון כהנא, בגין דימינא מדבר תדיר לשמאלא. (נג) ר"ש אמר, ביומא דסלקין ליואי בדוכתייהו, בתרין פרים. מ"ט פרים.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ו) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר. (ז) ח"ג קמו : את ת ההוא. א דכלא ול"ג חידו. ב ל"ג מהאי. ג לדברא. ד ל"ג שיערא ; שיערה. ה ל"ג בליואי. קנו צ"ס.

מאמר

הסולם

מאן דאתי מסטרא דדינא לא ירבי שיערי

(נא) אשכחנא בספרא דשלמה וכו' : נמצאתי בספרו של שלמה המלך, שהקטרת היא. לשמחה ולהעביר המות. מהו הטעם. הוא. משום שהדין נמצא מחזבח החיצון, שהוא מלכות. והשמחה והחדוה וקשר האור הם ממזבח הפנימי, שכל שמחה עומדת בו. שהוא בינה. וכשזה נתעורר, דהיינו הפנימי, כל דין מסתלק מזה, מן החיצון, ואינו יכול לעשות דין. ומשום זה קטרת שה"ס הפנימי, עומדת לבטל המות. כי כשהפנימי שה"ס בינה, מתעוררת ע"י הקטרת, אין החיצון, שהוא המלכות, יכולה לעשות דין. וע"כ קטרת הוא קשר הכל, והוא נקרב במזבח הפנימי, שכל שמחה נמצאת בו. אשרי הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא. עליהם כתוב, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר-בך אתפאר.

(נב) קח את הלויים וגו' : הרי העמידוהו. שצריכים לטהר אותם ולהמשיכם להתקשר במקומם, בקו שמאל. משום שהם מזרוע שמאל, מגבורה דז"א, וצד הדין, וכל מי שבא מצד הדין, צריך שלא יגדל שיער, משום שמרבה דין בעולם. ולפיכך, אשה, כעין זה, צריכה שלא יתראו שערותיה לחוץ, וצריכה לכסות ראשה (דפו"י דף קנ"א ע"ב)

פירוש. שירש השערות הוא, מכניסת הי' באור, שמסלקת הג"ר והאור נעשה לאור. ומבחי' חסרון ג"ר שנעשה יוצאים השערות, שהם מלשון סערות דהיינו דינים. כי הס"א נאחזות במקום שיש חסרון. וז"ש, וכל מאן דאתי מסטרא דדינא בעי דלא ירבי שיערא בגין דאסגי דינא בעלמא. אמנם וכל זה באותם הנמשכים מצד השמאל כגון אשה, וכן הלויים. אבל הנמשכים מצד הימין מסוד הקדושה, הוא להיפך, שהשערות בהם הוא קדש, כגון נזיר שנאמר בו קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו (כמ"ש כל זה לעיל פרשת תזריע אות קכ"א בהסולם ע"ש) שזה כל ההפרש בין קדוש ובין טהור.

(נג) ר"ש אמר ביומא וכו' רש"א, ביום שעלו הלויים למקומם הקריבו ב' פרים. מהו הטעם פרים. ומשיב, אלא הם כפרים דהיינו בקו

אלא ו אינהו כפרים, לקבלא בשמאלא להאי פרה דאקרי פרה אדומה. כהנא כל חילא וכל תקונא ביה תלייא, בגין דכל חילא דגופא בדרועא ימינא קיימא. ועל דא כהנא דרועא דישראל כלהו הוי. וביה קיימא לאתקנא כלא ולאתקנא עלמא ועם כל דא, לא אשתכח בלחודוי, אלא בגופא ושמאלא, וגופא עקרא הוא דכלא. ^ז

נד) (u) זאת אשר ללויים וגו'. ת"ח, ליואה בר חמש ועשרין שנין ^ט סליק לדוכתיה ואתעטר. וחמש ועשרין יפלח עד דסליק לדרגא דחמשיין. כד סליק להאי דרגא דחמשיין שנין ולהלאה, נחית מן תוקפא דאשא דביה, וכיון דאשא וחמימותא אתקרה, הא פגים לההוא אתר דאתקשר ביה.

נה) . ועוד, דקלא דזמרא לא אתקשר בהדיה כל כך. וקלא בעי דלא יתפגם, אלא בעי לאתקפא, דהא באתר דדינא תקיף קיימא, ולא בחלשא. ובג"כ בעי דלא יפגים ההוא אתר דאתקשר ביה, דאיהו דינא תקיפא, ולא חלשא, ועל דא לא בעי לאחזאה חולשתא כלל בכל סטריין. זכאה הוא ב"ג דאשתדל באוריינתא, וינדע אורחוי דקב"ה, ולא סטי לימינא ולשמאלא, דכתיב ^ה כי ישרים דרכי יי'.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(u) (במדבר ח). (פ) (הושע יד) משפטים ח צ"צ. ו איהו פרים ; אינהו שמאלא כפרים לקבלא בשמאלא ת"ח כהנא דרועא ימינא דישראל כלהו הוה וביה קיימא לאתקנא עלמא ולאתקנא כלא בגין דכל חילא דגופא בדרועא ימינא קיימא וכל תקונא ביה תלייא. ז בדפויי כתבו מאמר והניף השייך כאן עיין סוף הספר סימן ט. זו ל"ג זאת אשר ללויים וגו'. ט יפלח בר חמשיין ; חמש ועשרין] סליק לדוכתיה ואתעטר וחמש ; חמש] ועשרין יפלח דהא ב"ג כד. ו ל"ג מן סליק עד כד. י ל"ג מן ועוד עד דאיהו.

זאת אשר ללויים

הסולם

מאמר

החכמה שבשמאל מאירה אלא בתוקף כח הדין המטיל אימה ופחד על הרשעים (כנ"ל אדרא רבא אות רי"ט) וכיון שפסק ממנו כח האש, שהוא דינים, ע"כ אינו ראוי לעבוד, והוא פוגם את השמאל, שבשבילו אינו ראוי להמשכת החכמה.

נה) ועוד, דקלא דזמרא וכו' : ועוד, שלאחר חמשים שנה, הקול של הזמרה אינו מקושר בו כל כך, דהיינו שנחלש מעט, והקול צריך שלא יפגם אלא צריך להתחזק כי במקום דין חזק עומד ולא בחלש, ומשום זה צריך שלא יפגם אותו מקום, שהוא השמאל, שנקשר בו, שהוא דין תקיף ולא חלש, ולא צריך משום זה להראות איזה חולשה מכל הצדדים. (ועי' לעיל יוחי אות תתכ"ה) אשרי הוא האדם העוסק בתורה, ויודע דרכי של הקב"ה, אינו סר לימין ולשמאל. שכתוב כי ישרים דרכי ה'. דהיינו שהולך תמיד בקו האמצעי.

וידבר

בקו שמאל, בסוד ופני שור מהשמאל, שיקבלו בשמאל אותה הפרה שנקראת פרה אדומה, דהיינו מלכות שמצד השמאל. והכהן, שהוא קו ימין כל כח וכל תקון תלוי בו, משום שכל כח הגוף עומד בזרוע ימין. וע"כ הכהן, היה זרוע ימין של כל ישראל שבו עומד לתקן הכל ולתקן העולם. ועם כל זה לא נמצא קו הימין בלבד, אלא במחובר עם הגוף ועם השמאל, דהיינו עם ב' הקוין אמצע ושמאל. והגוף, שהוא קו אמצעי הוא עיקר הכל. כי הוא מיוחד ב' הקוין, ומשלימם, וגם כולל אותם.

נד) זאת אשר ללויים וגו' : בוא וראה, הלוי, בן חמש ועשרים שנה, עולה למקומו ומתעטר. וחמש ועשרים שנה יעבוד עד שעולה למדרגת חמשים. כשעולה למדרגת חמשים שנה ולהלאה, הוא יורד מתוקף האש שבו, וכיון שהאש והחום מתקרה, הוא פוגם לאותו מקום שקשור בו, שהוא שמאל. פירוש. כי אין הארת (דפויי דף קנ"א ע"ב)

(נו) וידבר יי' אל משה במדבר סיני וגו'. א"ר אבא, מ"ט כ אוהר להון הכא על פסחא, והא אתמר להו במצרים. אלא בשנה השנית הוה, דישראל חשיבו דהא פסח לאו איהו אלא במצרים, ז וכיון דעבדו ליה זמנא חדא במצרים, חשיבו דלא אצטריך יתיר. מ אתא קב"ה ואזהר לון עליה, דלא יחשבון דהא קא עבר זמניה במצרים, ולא יצטריך. בגין * כך במדבר סיני בשנה השנית, לאתקנא להו לדרי דרין.

(נז) ואע"ג דהא אוהר להו במצרים, השתא פקיד לון זמנא אחרא, בההוא אתר דכל פקודין דאורייתא ביה אתיהיבו. וע"ד בשנה השנית. מאי בשנה השנית בחדש הראשון. אלא רזא עלאה היא, חד שנה. וחד חדש. מה בין האי להאי. חדש : דא סיהרא. שנה : דא שמשא, דנהיר לסיהרא. וכדין הוה בזמנא דכל פקודין דאורייתא אתמסרו ביה.

(נח) ר"ש אמר, ווי לההוא ב"נ דאמר, דהא אורייתא אתא לאחזאה ספורין בעלמא, ומלין דהדיוטי. דאי הכי, אפילו בזמנא דא, אנן יכלין למעבד אורייתא, במלין דהדיוטי, ובשבחא יתיר מכלהו. אי לאחזאה מלה דעלמא, אפילו אינון קפסירי דעלמא, אית בינייהו מלין עלאין יתיר. אי הכי נזיל אבתרייהו, ונעביד מנייהו אורייתא, נ כהאי גוונא. אלא כל מלין דאורייתא, מלין עלאין אינון, ורזין עלאין.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ הכא פסח והא אתמר אלא ול"ג מן אוהר עד אלא. (במדבר ט).
ז מוסיף השתא כיון. מ אמר. נ אלא כל מלין דאורייתא כהאי גוונא ת"ח ול"ג מלין עלאין אינון ורזין עלאין.

דרך אמת ו) שרים ושלטונים יש להם כמה ספרים ודברי הימים שלומדים מהם חכמה ומוסר כנודע.

הסולם

ספח במועדו ופסח שני

מאמר

זה השמש, שהוא ז"א, המאיר ללבנה. ובשנה השנית בחדש הראשון יורה על זווג ז"א ומלכות הנקראים שנה וחדש, במקום מדבר סיני, שהוא זווג שני לאחר יציאת מצרים. שזה היה בזמן שכל מצות התורה נמסרו בו. כי ע"י זווג ז"א שבמדבר סיני ניתנו כל מצות התורה.

(נח) ר"ש אמר ווי וכו' : רש"א, אוי לאותו אדם שאומר, כי התורה באה לספר ספורים בפשטות, ודברי הדיוט של עשו ולבן וכדומה. כי אם כן, אפילו בזמן הזה אנו יכולים לעשות תורה מדברי הדיוט, ועוד יותר יפים מהם, ואם התורה באה להראות דברי העולם, אפילו שליטי העולם יש ביניהם דברים מעולים יותר. אם כן נלך אחריהם ונעשה מהם תורה, כאותו האופן. אלא שכל דברי התורה, הם דברים עליונים, וסודות עליונים.

ת"ח

(נו) וידבר וגו' במדבר סיני וגו' : א"ר אבא, מהו הטעם שהזהיר אותם כאן על הפסח. והרי כבר נאמר להם במצרים. ומשיב, אלא בשנה השנית היה, וישראל חשבו שהפסח אינו נוהג אלא במצרים, וכיון שעשו אותו פעם אחת במצרים, חשבו, שלא צריך יותר. בא הקב"ה והזהירם עליו, שלא יחשבו שעבר זמנו במצרים ואין צריך יותר. ומשום זה הזהיר במדבר סיני בשנה השנית, לתקן להם הפסח לדורי דורות.

(נז) ואע"ג דהא אוהר וכו' : פירוש אחר. אע"פ שהזהירם במצרים, צוה אותם עתה פעם שנית באותו המקום שכל מצות התורה ניתנו בו. וע"כ בשנה השנית וגו'. שואל, מהו בשנה השנית בחדש הראשון. דהיינו למה זה רומז. ומשיב, אלא סוד עליון הוא. יש אחד שנקרא שנה, ויש אחד שנקרא חדש, מה בין זה לזה. חדש הוא הלבנה, דהיינו המלכות, שנה (דפו"י דף קנ"א ע"ב *) דף קנ"ב ע"א)

(נט) ת"ח, עלמא עלאה ועלמא תתאה בחד מתקלא אתקלו. ישראל לתתא, מלאכי עלאי לעילא. מלאכי עלאי כתיב ^ו בהו, ^ז עושה מלאכיו רוחות. ^ח בשעתא דנחתין לתתא, ^ט מתלבשי בלבושא דהאי עלמא. ואי לאו מתלבשי בלבושא כגוונא דהאי עלמא, לא יכלין למיקם בהאי עלמא, ולא סביל לון עלמא. ואי במלאכי כך, אורייתא דברא להו, וברא עלמין כלהו, וקיימין בגינה, ^י עאכ"ו כיון דנחתת להאי עלמא, אי לאו דמתלבשא בהני לבושין דהאי עלמא, לא יכיל עלמא למסבל.

(ס) וע"ד האי ספור דאורייתא, לבושא דאורייתא איהו. מאן דחשיב דההוא לבושא ^ק איהו אורייתא ממש, ולא מלה אחרא, תיפח רוחיה, ולא יהא ליה חולקא בעלמא דאתי. בגין כך אמר דוד, ^ר גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך. מה דתחת ^י לבושא דאורייתא.

(סא) ת"ח, אית לבושא דאתחזי לכלא, ואינן טפשיין כד חמאן לבר נש בלבושא דאתחזי לון שפירא, לא מסתכלין יתיר. ^ש חשיבו דההוא לבושא, גופא, ת וחשבו דגופא, נשמתא.

(סב) כהאי גוונא אורייתא, אית לה גופא, ^א ואינן פקודי אורייתא, דאקרון גופי תורה. האי גופא מתלבשא בלבושין, דאינן ספורין דהאי עלמא. טפשיין דעלמא, לא מסתכלי אלא בההוא לבושא, דאיהו ספור דאורייתא, ולא ידעי יתיר, ולא מסתכלי במה דאיהו תחות ההוא לבושא. אינן דידעין יתיר, לא מסתכלן בלבושא, אלא בגופא, דאיהו תחות ההוא לבושא. חכימין עבדי דמלכא עלאה,

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(ק) (תהלים קד) שמות מט צ"ה. (ר) (שם קיט) חיי שרה. ^ס ל"ג בהו. ^ע מוסיף האי באתר עלאה בשעתא. ^פ מוסיף אע"ג דנחתין מתלבשי. ^צ ל"ג עאכ"ו. ^{סז} צ"ב. ^ק דאורייתא איהו. ^ר מוסיף לבושא דא. ^ש חשיבותא ול"ג חשיבו דההוא לבושא גופא. ^ת חשיבותא. ^א ומלי ול"ג ואינן פקודי. ^י ול"ג חשיבו דההוא לבושא גופא. ^ת חשיבותא. ^א ומלי ול"ג ואינן פקודי.

פסח במועדו ופסח שני

הסולם

מאמר

שחושב שאותו הלבוש הוא תורה ממש ואין בו דבר אחר, תיפח רוחו, ולא יהיה לו חלק לעולם הבא. משום זה, אמר דוד, גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, דהיינו להביט מח שמתחת לבושה של התורה. (סא) ת"ח אית לבושא וכו': בוא וראה, יש לבוש הנראה לכל, ואלו הטפשים כשרואים אדם לבוש יפה, שנראה להם הדור בלבושו, אין מסתכלים יותר, ודנים אותו ע"פ לבושו ההדור. וחושבים את הלבוש כגוף האדם, וחושבים גוף האדם כמו נשמתו. (סב) כהאי גוונא אורייתא וכו': כעין זה היא התורה, יש לה גוף, והוא מצות התורה הנקראות גופי תורה. גוף הזה מתלבש בלבושים שהם ספורים של עולם הזה, הטפשים שבעולם אינם מסתכלים אלא בלבוש ההוא, שהוא ספור התורה

(נט) ת"ח עלמא עלאה וכו': בוא וראה, עולם העליון ועולם התחתון, במשקל אחד נשקלו. ישראל למטה כנגד מלאכים עליונים למעלה. מלאכים עליונים כתוב בהם עושה מלאכיו רוחות. ובשעה שיורדים למטה מתלבשים בלבוש של עולם הזה, ואם לא היו מתלבשים בלבוש כעין עולם הזה לא היו יכלו לעמוד בעולם הזה, והעולם לא סבל אותם. ואם במלאכים כך, התורה שבראה את המלאכים ואת כל העולמות, והם מתקיימים בשבילה, על אחת כמה וכמה, כיון שירדה לעולם הזה, אם לא היתה מתלבשת באלו הלבושים שבעולם הזה, שהם הספורים ודברי הדיוט, לא היה יכול העולם לסבול. (ס) וע"ד האי ספור וכו': וע"כ ספור הזה שבתורה היא לבושה של התורה, מי (דפו"י דף קנ"ב ע"א)

אינן דקיימו בטורא דסיני, לא מסתכלי אלא בנשמתא, דאיהי עקרא דכלא אורייתא ממש. ב ולזמנא דאתי, זמינן לאסתכלא בנשמתא ג דנשמתא דאורייתא. (ג) ת"ח, ד הכי נמי לעילא, אית לבושא, וגופא, ה ונשמתא, ונשמתא לנשמתא. שמיא וחיליהון. אלין אינן לבושא. וכנסת ישראל, ו דא גופא, דמקבלא לנשמתא, דאיהי תפארת ישראל. וע"ד איהו גופא לנשמתא. ז נשמתא ח דאמרן דא תפארת ישראל, דאיהי אורייתא ממש. ונשמתא לנשמתא, דא איהו עתיקא קדישא. וכלא אחיד דא בדא.

(ד) ווי לאינן חייביא, דאמרי דאורייתא לאו איהי אלא ספורה בעלמא, ו אינן מסתכלי בלבושא דא ולא יתיר. זכאין אינן צדיקייא, דמסתכלי באורייתא כדקא יאות. חמרא לא יתיב אלא בקנקן. כך אורייתא לא יתיב אלא בלבושא דא. וע"ד לא בעי לאסתכלא, אלא במה דאית תחות לבושא. וע"ד כל אינן מלין, וכל אינן ספורין, לבושין אינן.

(ה) ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו. מאי ויעשו. אמר רבי יוסי, הא אתמר, כל מאן דאחזי עובדא לתתא כדקא יאות, כאילו עביד ליה לעילא. דהא בגיניה אתער ההוא מלה, כביכול, כאילו הוא עביד ליה, והא אתמר. (ו) * איש איש כי יהיה טמא וגו'. איש איש תרי זמני, אמאי, אלא איש

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(במדבר ט.) (ח) (במדבר ט.) ב ולעלמא. ג ל"ג דנשמתא. ד הני מלי. ה ל"ג ונשמתא. ז ל"ג דא. ז ל"ג נשמתא. ח כדקאמרן תפארת. ט ומסתכלי ול"ג ואינן. י אמר ר' יוסי הא אתמר מאי ויעשו אלא.

מאמר

הסולם

פסח במועדו ופסח שני

בז"א, וז"א מתלבש במלכות, ומלכות בעולמות ב"ע וכל צבאם. (ד) ווי לאינן חייביא וכו': אוי לאלו הרשעים האומרים שהתורה אינה יותר מספור בלבד, והם מסתכלים בלבוש ולא יותר, אשרי הם הצדיקים המסתכלים בתורה כראוי, יין אינו יושב אלא בכד, כך התורה אינה יושבת אלא בלבוש זה. וע"כ לא צריכים להסתכל אלא במה שיש תחת הלבוש. וע"כ כל אלו הדברים וכל אלו הספורים הם לבושים.

מאמר פסח שני

(ס) ויעשו וגו' את הפסח במועדו וכו': שואל, מהו ויעשו. שהיה לו לומר ויאכלו. אמר ר' יוסי, הרי למדנו, כל מי שמראה מעשה למטה כראוי, הוא כאלו עושה אותה למעלה, כיון שבשבילו נתעורר הדבר למעלה הוא, כביכול, כאלו עושה אותו. וכבר למדנו. (ט) איש איש כי יהיה טמא וגו': שואל, איש איש ב' פעמים, למח. ומשיב אלא

תורה ואינם יודעים יותר, ואינם מסתכלים זמה שיש תחת לבוש ההוא. אלו שיוודעים יותר, אינם מסתכלים בלבוש, אלא בגוף שהוא זחת הלבוש ההוא. החכמים, עבדי המלך זעליון, אותם שעמדו בהר סיני, אינם זסתכלים אלא בנשמה שבתורה, שהוא עיקר זכל, תורה ממש. ולעתיד לבא, עתידים להסתכל בנשמה של נשמה שבתורה.

(ג) ת"ח הכי נמי וכו': בוא וראה, אף ד הוא למעלה, שיש לבוש, גוף, נשמה, ונשמה נשמה. השמים וצבאם, אלו הם לברש. וכנסת ישראל שהיא המלכות, היא גוף, המקבל זנשמה, שהיא תפארת ישראל. דהיינו ז"א, זכ"כ המלכות היא גוף לנשמה. כי ז"א מתלבש ה כמו נשמה בגוף. הנשמה שאמרנו שזו פארת ישראל, הוא התורה ממש, דהיינו נשמת תורה הנ"ל כדבור הסמוך, שבה מסתכלים חכמים. ונשמה לנשמה, זה הוא עתיקא דישא. שבו יסתכלו לעתיד לבא כנ"ל בסמוך. זכל אחזי זה בזה, שעתיקא קדישא מתלבש (דפ"י דף קנ"ב ע"א *) דף קנ"ב ע"ב)

דהוא איש, ויתחזי לקבלא נשמתא עלאה, והוא פגים גרמיה. דלא שרייא עלוי
 כ שכינתא עלאה. מ"ט. בגין דאיהו גרים, והוא מסאב ליה לגרמיה. וע"ד איש
 איש, איש, דיתחזי למהוי איש, והוא מסאב גרמיה, דלא ישרי עלוי קדושה
 דלעילא.

(סז) א' או בדרך רחוקה, דא איהו חד מעשרה דאינון נקודים באורייתא,
 וכלהו אתיין לאחזאה מלה. מאי בדרך רחוקה. בגין דב"נ דאיהו מסאב גרמיה,
 מסאבין ליה לעילא. כיון דמסאבין ליה לעילא, הא איהו בדרך רחוקה. מההוא
 נ אתר וארחא דזרעא דישראל אחידן ביה, הא בדרך רחוקה אחיד, דאתרחק
 מ למקרב לכון, ולאתקשרא נ בכון, כמה דאתון מתקשרין.

(סח) א"ר יצחק, והא כתיב כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה, דאתחזי
 תרין מלין. משמע דכתיב או. אמר ר' יוסי, כאן, עד לא מסאבין ליה. כאן, בתר
 דמסאבין ליה. ומשמע אפילו האי, או האי, לא ישרי עלוי קדושה דלעילא, ולא
 יעבדון פסחא בזמנא דישראל עבדין ליה.

(סט) ו' ואי תימא, הא בירחא תניינא עביד אי לא מתקן גרמיה. לא, אלא
 ע כיון דמתדכי ומתקן גרמיה, הא ירחא תניינא למעבד פסחא. מכאן, כל ב"נ
 דמדכי גרמיה, מדכאן ליה.

(ע) דאי תימא דבדרגא עלאה יתיר קאים בירחא תניינא. לאו הכי, דהא

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

כ שירותא ; נשמתא. ז ארחא ול"ג אתר. מ מלמקרב.
 נ לכון. ס דאי. ע כמאן.

(א) (במדבר ט) לעיל את סו.

פסח במועדו ופסח שני

הסולם

מאמר

(סח) א"ר יצחק והא וכו' : אר"י, והרי
 כתוב, כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה,
 שמשמע שהם ב' דברים, שזה משמע משכתוב
 אי. ואיך תאמר שהם דבר אחד, אשר הטומאה
 גרמה לו לדרך רחוקה. אמר ר' יוסי כאן,
 כשאומר טמא לנפש, הפירוש הוא מטרם
 שטמאו אותו מלמעלה. וכאן, כשאומר בדרך
 רחוקה, הפירוש הוא, אחר שטמאו אותו למעלה
 ונפל לדרך רחוקה שהוא הס"א. ומשמע שהן
 זה והן זה, לא ישרה עלוי הקדושה שלמעלה,
 ולא יעשו הפסח בזמן שישראל עושים אותו.
 (סט) ואי תימא הא וכו' : ואם תאמר
 הרי בחדש השני הוא עושה הפסח, אע"פ
 שאינו מתקן עצמו. אינו כן, אלא אחר שנטהר
 ותקן את עצמו, יש לו חדש שני לעשות
 הפסח. מכאן, כל אדם שמטהר עצמו, מטהרין
 אותו מלמעלה.

(ע) דאי תימא דבדרגא עלאה יתיר קאים
 תאמר, שבמדרגה עליונה יותר הוא נמצא
 בחדש

אלא הפירוש הוא איש שהוא איש, דהיינו
 שהוא ראוי לקבל נשמה עליונה, והוא פגם
 עצמו שאין השכינה העליונה שורה עליו. מהו
 הטעם. משום שהוא גרם, שהוא טימא את
 עצמו. וע"כ כתוב איש איש, שפירושן, שראוי
 להיות איש, והוא טימא את עצמו, שלא ישרה
 עליו קדושה שלמעלה.

(סז) או בדרך רחוקה : זה הוא אחד
 מעשרה מקומות שהם מנוקדים בתורה. וכולם
 באות להראות איזה דבר. מהו בדרך רחוקה.
 כי יש נקודה על הח של רחוקה, הוא משום,
 שאדם שטמא את עצמו, מטמאים אותו
 למעלה. כיון שטמאים אותו למעלה, הרי הוא
 בדרך רחוקה מאותו המקום והדרך שזרע
 ישראל אחזיזים בו, כי הוא אחוז בדרך רחוקה,
 שנרחק מלקרב לכם לישראל, ולהתקשר
 בכם כמו שאתם מתקשרים. וע"כ כתוב בדרך
 רחוקה לכם, בנקודה על ה' דרחוקה. להורות
 שהכונה הוא על סטרא אחרא הרחוקה מקדושה.
 (דפו"י דף קנ"ב ע"ב)

ישראל זרעא קדישא דעבדו פסחא בזמניה, נטלו ליה לסיהרא ולשמשא כחד. ומאן דנטיל יסודא בקדמיתא, נטיל בניינא. מאי יסודא. לא תימא יסודא עלאה פ דצדיקא דעלמא, אלא יסודא דאבן טבא, כד"א ב אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. והאי הוא אבן דשאר עליה מאן דשאר.

עא) אמר רבי יהודה, ז ודאי כלא נטיל אפילו בירחא תניינא. אבל לא איהו כמאן דנטיל ליה בזמניה. מאי טעמא. דא דנטיל פסחא בזמניה, נטיל מתתא לעילא, ולא נחית. בגין דמעלין בקדש, ולא מורידין. ודא דנטיל בתר זמניה, נחית מעילא לתתא. בג"כ שוין בכלא, ולא שוין. דדא סליק ולא נחית, ודא נחית ולא סליק. בגין כך מאן דמקרב פסחא בזמניה, שבחא יתיר אית ליה. זכאין אינון ישראל, דזכאן בכלא, דזכאן באורייתא, וכל מאן דזכי באורייתא, זכי ליה בשמא קדישא. זכאין אינון ישראל, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

רעיא מהימנא

עב) פקודא למעבד פסח שני, על אינון דלא יכילו, או דאסתאבו במסאבו

מסורת הזהר

ב) (תהלים קיח) ב"א קיב ע"א.

חלופי גרסאות

פ דצדיקיא. ז ודאי לאו איהו כמאן דנטיל פסחא בזמניה אבל כלא נטיל אפילו בירחא תניינא ולא כאיהו דנטיל ליה בזמניה מ"ט. ק תוספתא. ר פקודא ל.

מאמר

בחדש השני. אינו כן, כי ישראל זרע קדוש העושים הפסח בזמנו, לוקחים הלבנה והשמש, שהם מלכות וז"א, כאחד, ומי שלוקח היסוד בתחלה הוא לוקח הבנין. מהו יסוד. אל תאמר שהוא יסוד העליון של צדיק העולם, שהוא יסוד דז"א, אלא היסוד של אבן טוב, שהוא המלכות, כש"א אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, כי זו היא אבן ששורה עליו מי ששורה, דהיינו ז"א. וז"ש, מי שלוקח היסוד בתחלה, דהיינו שלוקח תחלה את המלכות, שהיא יסוד, שעליה נבנים כל הספירות דז"א נטיל בנינא, הוא לוקח גם הבנין. שהם כל הספירות שעליה מו"א. כי המלכות הוא פתח לז"א.

הסולם

פסח במועדו ופסח שני

זיכה בשם הקדוש. אשרי הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא. פירוש. חדש הראשון ה"ס ימין, וחדש השני ה"ס השמאל. ופסח ה"ס המוחין דהארת חכמה ששורשם בקו שמאל דבינה. וצריכים לקחת אותם מקו ימין, שה"ס חדש הראשון, שאז הזמן להקריב הפסח. ואז מעלים בקדש, והאורות מתרבים והולכים כדרך הקדושה. אבל המקריב בחדש השני, שלוקח המוחין דפסח מקו השמאל, אז האורות מתמעטים ויורדים כדרך פרי החג. וז"ש, דא דנטיל פסחא בזמניה נטיל מתתא לעילא כלומר שאורותיו הולכים ומתרבים כדרך האורות המתקנים בקדושה. בגין דמעלין בקדש ואין מורידים שכן דרך הימין, ולא נחית, שאין האורות מתמעטים. ודא דנטיל בתר זמניה נחית מעילא לתתא, שמוריד חשיבות האורות ממעלה למטה, כלומר שהולכים ומתמעטים כמו פרי החג, שהוא משום שלוקחם מקו שמאל, שהוא חדש השני.

רעיא מהימנא

עב) פקודא למעבד פסח שני וכו': מצוה שיעשו פסח שני על אלו שלא יכלו לעשות הפסח במועדו, שהיו בדרך רחוקה. או שנטמאו בטומאה אחרת. שואל, אם סוד הפסח

עא) א"ר יהודה ודאי וכו': אר"י, ודאי הכל לוקח אפילו בחדש השני, דהיינו שגם בחדש השני לוקח המלכות וז"א כאחד כמו בפסח ראשון. אבל הוא אינו שוה כמי שלוקח הפסח בזמנו. מהו הטעם. הוא משום שזה הלוקח הפסח בזמנו מקבל ממטה למעלה, ואינו יורד. משום שמעלים בקדש ואין מורידים. וזה שלוקח הפסח אחר זמנו, יורד ממעלה למטה, משום זה הם שוים בכל ואינם שוים, כי זה עולה ואינו יורד, וזה יורד ואינו עולה, משום זה מי שמקריב הפסח במועדו הוא יותר משובח. אשרי הם ישראל שזוכים בכל, כי זוכים בתורה, וכל מי שזוכה בתורה (דפו"י דף קנ"ב ע"ב *) דף קנ"ג ע"א)

אחרא. אי רזא דפסח, רזא דמהימנותא דישׂראל עאלין ^ו בה, שלטא בניסן, וכדין איהו זמנא לחדוה, איך יכלין אלין דלא יכילו, או דאסתאבו, למעבד בירחא תניינא, דהא אעבר זמנא.

עג) אלא כיון דכ"י מתעטרא בעטרהא בניסן, לא אתעדיאת כתרעה ועטרהא מנה תלתין יומין. ^ח וכל אינון ל' יומין מן יומא דנפקו ישרא' מפסח יתבא מטרוניתא בעטרהא, וכל חילאה בחדוה. מאן דבעי למחמי למטרוניתא, יכיל למחמי. כרוזא כרין, כל מאן ^א דלא יכיל למחמי מטרוניתא, ייתי ויחמי עד לא ינעלון ^ב תרעיה. אימתי כרוזא כרין. בארבעה עשר לירחא תניינא, דהא מתמן עד שבעה יומין, תרעין פתיחן. מכאן ולהלאה ינעלון תרעין. ועל דא פסח שני. ^ג

עד) פקודא דא, שחיטת הפסח בזמנו. ואבתריה פסח ראשון ופסח שני לאכול ^ד אותן כמשפטן. וטמאים להיות נדחים לפסח שני, דאיהו ^ה פקודא תליתאה. תנאין ^ו ואמוראין, אית בני נשא כחולין דטהרה, מסטרא דמיכאל. וכחולין דהקדש, כגון בשר קדש, ואינון מסטרא דגבריא'ל. כהן ולוי. ואית בני נשא דאינון כיומין טבין, ואינון קדש קדשים.

עה) שכינתא איהי פסח ראשון, מימינא. ופסח שני, משמאלא. פסח ראשון מימינא, דתמן חכמ"ה. פסח שני משמאלא, דתמן בינה. ובגין ^ז דבגבורה

חלופי גרסאות

ש ה'. ת ל"ג וכל אינון ליומין. א ל"ג דלא; דיכול ול"ג דלא. ב תרעין. ג בדפויי כתבו פקודא לספור ספירת העומר צ"ז א'. ד ל"ג אותן. ה' ל"ג פקודא. ו ל"ג ואמוראין. ז דגבורה.

הסולם

פסח במועדו ופסח שני

מאמר

סוגרים השערים. וע"ז מביאים פסח שני. עד) פקודא דא שחיטת וכו': מצוה זו היא שחיטת הפסח בזמנו. ואחריה פסח ראשון ופסח שני לאכול אותם כמשפטם. והטמאים יהיו נדחים לפסח שני, שהיא מצוה שלישית. תנאים ואמוראים. יש בני אדם שהם כמו חולין דטהרה, מצד מיכאל. וכמו חולין מהקדש, כגון בשר קדש והם מצד גבריא'ל, שמיכאל וגבריא'ל הם כהן ולוי, דהיינו חסד וגבורה. ויש בני אדם שהם כימים טובים, והם קדש קדשים.

עה) שכינתא איהי פסח וכו': השכינה היא פסח ראשון מצד הימין. כי חדש הראשון הוא קו ימין. ופסח שני משמאל. כי חדש השני הוא קו שמאל. כי ניסן אייר הם חסד וגבורה, פסח ראשון מימין, ששם החכמה. כי החכמה הוא בקו ימין. פסח שני הוא בשמאל. ששם בינה

הפסח שזווא סוד האמונה שישׂראל נכנסו בה, שולטת בחדש ניסן, ואז הוא הזמן לשמחה. איך אלו שלא יכלו לעשותו במועדו, או שנטמאו, יכלו לעשות הפסח בחדש השני, הרי עבר זמנו.

עג) אלא כיון דכ"י וכו': ומשיב, אלא כיון שכנסת ישרא'ל שהיא המלכות, מתעטרת בעטרות שלה, דהיינו במוחין דג"ר, בחדש ניסן, אינה מסירה הכתרים והעטרות ממנה, כל שלשים יום. וכל אלו שלשים יום מיום שיצאו ישרא'ל מפסח, יושבת המטרוניתא בעטרותיה, וכל צבאיה בשמחה. ומי שרוצה לראות המטרוניתא יכול לראות. והכרוז קורא, כל מי שלא יכול לראות המטרוניתא יבא ויראה מטרם שנעלו השערים. מתי מכרין הכרוז. הוא ביד לחדש השני. כי משם עד שבעה ימים השערים פתוחים. מכאן ולהלאה (דפו"י דף קנ"ב ע"ב)

מתעברין כל אשין נוכראין, דאינון כקש ותבן לגבי אש ^ח דגבורה, טמאים נדחים לפסח שני.

עו) וכל טומאה נדה, ומצורע, וזב וזבה ויולדת, באשא דגבורה איהו שורף. דנשמתא איהו מאנא דקודשא בריך הוא, ואיהו לא שרי בה, עד דאתלבנת באשא דגבורה, דכתיב ^א הלא כה דברי כאש נאם יי'. ובהאי אשא, אם ברזל הוא ^ב מתפוצץ, ואם אבן הוא ^ג נמוח.

עז) ^כ ובימינא דתמן תורה שבכתב, דאיהי מים, ^ד וטהרה ממקור דמיה, ^ה ואתדכי בה מצורע, וטמא מת, וזב וטמא בכל מיני שרץ. * הה"ד ^ו וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וגו'.

עח) בעמודא דאמצעיתא מאנא אתיחדת בבעלה, דאיהי אתתא, בתר דאתקדשת בשמאלא, ואתדכאת במי מקוה בימינא, ואומרים על מאני דפסחא, כלים שנשתמשו בהן בצונן, ^ה מטבילין בצונן, והן טהורים. אינון נשמתין דאינון מסטרא דרחמי, ואינון רחמנים, מארי חנא וחסדא, לא צריכין ^ו לאדכאה במים פושרים כבינוניים. כ"ש בחמי חמין, דבהון מתדכין רשעים גמורים, ^ז דמחממין גרמייהו באשא דיצה"ר. ועלייהו אתמר, כל דבר אשר יבא באש. בגין דזוהמא דלהון נפישא. אבל צדיקים גמורים בצונן. דעלייהו אתמר, כל המשם ריוח בין הדבקים, מצננים ליה גיהנם.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

א) (ירמיה כג) יתרו פט צ"ד. ד) (ויקרא יב) ה) (יתחקאל לג) וישב לו צ"א. ^ח דגבורה ט נמוח. י מתפוצץ. כ ובמאי; ובזמנא. ^ז ומצורע אתדכי בה. מ מדיחן. נ לדכאה. ס ל"ג מן דמחממין עד בגין.

מאמר

הסולם

אשר יבא באש תעבירו באש

וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וגו'. עח) בעמודא דאמצעיתא וכו': בקו האמצעי הכלי, מתיחדת בבעלה, הכלי, היא אשה, מלכות אחר שמתקדשת בקו שמאל, ונטהרת במי מקוה בקו ימין, היא מתיחדת בקו האמצעי. ואומרים על כלים דפסח, כלים שנשתמשו בהם בצונן מטבילין בצונן והן טהורים. שהם הנשמות הבאות מצד הרחמים, והם רחמנים בעלי חן וחסד, אינם צריכים להטהר במים פושרים כבינוניים. כ"ש בחמי חמים, שבהם נטהרים רשעים גמורים המחממים עצמם באש היצר הרע. ועליהם נאמר, כל דבר אשר יבא באש וגו'. משום שהזוהמא שלהם רבה. אבל צדיקים גמורים, בצונן, שעליהם אמרו, כל המשם ריוח בין הדבקים דהיינו שאינו מדבק אותיות שבקריאת שמע זו אל זו, מצננים לו הגיהנם.

ואי

בינה, כי הבינה היא בקו שמאל. ומשום שבגבורה, דהיינו בקו שמאל, נעברים כל אש זרה, שהם כקש וכתבן כלפי אש הגבורה, ע"כ נדחים הטמאים לפסח שני.

עו) וכל טומאה נדה וכו': וכל טומאה נדה ומצורע וזב וזבה ויולדת, אש הגבורה שורפת אותם. כי הנשמה היא כלי של הקב"ה. והקב"ה אינו שורה בה עד שמתלבנת באש הגבורה. שכתוב, הלא כה דברי כאש נאם ה' ובאש זה אם יצר הרע הוא ברזל, הוא מתפוצץ. ואם אבן הוא, נמוח.

עז) ובימינא דתמן תורה וכו': ובימין, ששם התורה שבכתב, שהיא נקראת מים, נאמר, וטהרה ממקור דמיה. ונטהר בה מצורע וטמא מת וזב וטמא בכל מיני שרץ. ז"ש, (דמוי דף קנ"ב ע"ב *) דף קנ"ג ע"א)

עט) ואי נשמתין חמריים, דאינון ^ט כמאני חרס, שבירתן זו היא טהרתן. כד"א נשברו, נטהרו. ורזא דמלה, ^ו זבחי אלהים רוח נשברה ^פ וגו'. אבל אינון דמשתדלין באורייתא דבכתב ובאורייתא דבע"פ, דאינון אש ומים, ואינון דמשתדלין ברוי דאורייתא, דאיהו אור, דכתיב בה, ^ז ותורה אור, באורייתא אינון מתדכין בה.

פ) ועוד בפרק הרואה, הרואה תמרים בחלום, תמו עונותיו. הה"ד, ^ח תם עונך בת ציון. בגין דתמרים, ביה תם, דרגא דיעקב, דאתמר ביה, ^ט ויעקב איש תם. חובין מרים, ^י וע"ד תמרים: תמן ת"ם, ותמן מ"ר.

פא) הכא רמיז, וימתקו המים. הה"ד, ^י ויורהו יי' עץ וימתקו המים. מהכא, מאן דאשתדל באורייתא, דאיהו עץ. חובין דיליה, דאתמר בהון ^י וימררו את חייהם בעבודה קשה, קב"ה מחיל ליה, ויתחזרון מתיקין.

פב) דיומין ייתון, דיתקיים בהו כמפקנו דמצרים, דאתמר ביה ^י וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא. ובגלותא בתראה, לית מיתה אלא עוני ^ק דעני חשוב כמת. לקיים בהון ^ט והשארתי בך עם עני ודל וחסו בשם יי'. לאתקיימא בהון ^י ואת עם עני תושיע. ואלין עתירים דישתארון בהון, יתקיים בהון, ^ט נרפים אתם נרפים. נרפים הם באורייתא. נרפים הם, למעבד טיבו עם מארי תורה. ואנשי חיל המסובבים מעיר לעיר ולא יחוננו.

חלופי גרסאות

ע דמאני. ^פ ל"ג וגו' ; וגו' נשמתא [; מאני דאמצעיתא] דאיהו אור דכתיב בה ותורה אור ול"ג מן וגו' עד סוף האות. צ ועוד. ק ועני. ^ט וישב ה צ"ג. מ) (צפניה ג, ג) (ש"ב כב) ד"ל רכג. רעג : ט) (שמות ה).

מסורת הזהר

ו) (תהלים נא) מקץ לג צ"א. ז) (משלי ו) תרומה רלו צ"צ. ח) (איכה ד) ת"ז בהקדמה טו : ת"א יו : ט) (בראשית כה) תולדות לד צ"ב. י) (שמות טו) ב"א רכג צ"ג צ"ד. כ) (שם א) ב"א רכב צ"ב. ז) (שם) וישב ה צ"ג. מ) (צפניה ג, ג) (ש"ב כב) ד"ל רכג. רעג : ט) (שמות ה).

וימתקו המים

וימתקו המים. ז"ש ויורהו ה' עץ וימתקו המים. מכאן מי שמשדל בתורה שהוא עץ החיים, העונות שלו, שנאמר בהם, וימררו את חייהם בעבודה קשה, הקב"ה מוחל אותם וחוזרים להיות מתוקים, דהיינו שהעונות יעשו כזכיות.

פב) דיומין ייתון דיתקיים וכו' : כי ימים יבואו, ויתקיים בהם כביציאת מצרים, שנאמר שם, וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא. ובגלות האחרון אין מיתה אלא עוני, כי עני חשוב כמת, לקיים בהם, והשארתי בכם עם עני ודל וחסו בשם ה'. ולהתקיים בהם, ואת עם עני תושיע. ואלו העשירים שישארו בהם, יתקיים בהם, נרפים אתם נרפים, נרפים הם בתורה, נרפים הם לעשות חסד עם בעלי תורה, ואנשי חיל המסובבים מעיר לעיר לא יחוננו.

ונרפים

הסולם

מאמר

עט) ואי נשמתין חמריים וכו' : ואם הנשמות הן מגושמות, שהן ככלי חרס, שבירתם זו טהרתם, כמו שאתה אומר, נשברו נטהרו. וסוד הדבר זבחי אלקים רוח נשברה וגו'. אבל אלו העוסקים בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה, שהן אש ומים, ואלו שמשדלים בסודות התורה, שהוא אור, שכתוב בו, ותורה אור, הם נטהרים ע"י התורה. ואינס צריכים גיהנום.

פ) ועוד בפרק הרואה וכו' : ועוד, בפרק הרואה יש, הרואה תמרים בחלום, תמו עונותיו. ז"ש תם עונך בת ציון משום שבתמרים יש אותיות תם, שהוא מדרגת יעקב, שכתוב בו, ויעקב איש תם. העונות הם מרים, וע"כ תמרים, שם אותיות תם ושם אותיות מר, וע"כ רומזים שתמו עונותיו. פא) הכא רמיז וימתקו וגו' : כאן רמזו (דפו"י דף קנ"ג ע"א)

(פג) ונרפים הם בכובד המס, דאי תימא כבדין אינון בכובד המס, ולא עבדין טיבו. בגין דא תכבד העבודה על האנשים ויעשו בה, דכובד המס עלייהו, ואל ישעו בדברי שקר, דאינון משקרין ואמרין דכובד המס עלייהו, ובגין דא לא יעבדון טיבו. אינון משקרן במלוליהו, ואמרין ^ו דמהכובד דתכבד עלייהו, תבן אין נתן, ממונא דשקרא, דביה ^ח טועין לקב"ה ובגין דלא ישעון ביה, ולא חסו בשם יי, אין נתן לעבדיך.

(פד) ואלין דאית לון, טמיר וגניז ממונא ^א מלגו, דאיהו תוכן, כגון ^ב תוך האוצר ותיבה, אתקיים בהו ותוכן לבנים תתנו. ודא כספים לבנים, דיהו בבהוא דרא.

(פה) בבהוא זמנא שם שם לו חוק ומשפט, ואינון מארי משנה. אוף הכא ויבאו מרתה, אתהדר לון אורייתא דבעל פה, מרה בדחקין סגיאין, בעניותא, דיתקיים בהו וימררו את חייהם בעבודה קשה: ^ג זו קושיא. בחמר: ^ד דא ק"ו. ובלבנים: ^ה דא לבון הלכה. ובכל עבודה בשדה: דא ברייתא. את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך: דא תיק"ו.

(פו) ורעיא מהימנא, תמן אתקיים כך, שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו. ובהאי עץ הדעת טוב ורע, דאיהו איסור והיתר. ובאינון רוזן דאתגליין על ידך, וימתקו המים. כמלח דממתקת בשרא, הכי יתמתקון ברוי"א דאתגליין על ידך,

חלופי גרסאות

ר עבדין כדיבו; לא עבדין ול"ג טיבו. ש דמה כובד. ת שועין. א דלגו. ב אוצר ול"ג תוך. ג ל"ג זו קושיא. ד ל"ג דא ק"ו. ה ל"ג דא לבון הלכה.

וימתקו המים

הסולם

מאמר

ההוא, שם שם לו חק ומשפט. שהם בעלי המשנה, אף הם כך, ויבואו מרתה, שתורה שבעל פה תחזור להיות להם מרה. בדוחק רב ובעניות, שיתקיים בהם, וימררו את חייהם בעבודה קשה, זו קושיא. בחמר, זה הוא קל וחומר. ובלבנים, זה הוא לבון הלכה. ובכל עבודה בשדה, זה הוא ברייתא. כי ברייתא פירושו שדה. את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך זהו תיק"ו.

(פו) ורעיא מהימנא תמן וכו': ורועה הנאמן, שם יתקיים כך, שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו. כי בעץ הדעת טוב ורע הזה, שהוא איסור והיתר, ובאלו הסודות שיתגלו על ידך, וימתקו המים, כמו מלח הממתק את הבשר, כך יתמתקו בהסודות שיתגלו על ידך. כל אלו הקושיות והמחלוקות של מים המרים שבתורה שבעל פה, יחזרו להיות מי התורה, מתוקים. והיסורין שלך, ע"י סודות אלו שיתגלו על ידך, יאה

(פג) ונרפים הם בכובד וכו': ונרפים הם בכובד המס. כי אם תאמר שבשביל שהם כבדים בכובד המס אינם עושים חסד. משום זה, תכבד העבודה על האנשים ויעשו בה, שכובד המס עליהם באמת. ואל ישעו בדברי שקר, שהיו משקרים ואומרים שכובד המס עליהם, ומשום זה אינם עושים חסד. גם הם משקרים בדבריהם, שאומרים שמכובד המס המכביד עליהם, תבן אין נתן, דהיינו ממון השקר, שטעו בו להקב"ה, שמשום שלא שעו אליו ולא חסו בשם ה', תבן, שהוא ממון, אין נתן לעבדיך. ולא מטעם כובד המס.

(פד) ואלין דאית לון וכו': ואלו שיש להם, הכסף נסתר יגנוז בפנים, שהוא תוכן, כגון תוך האוצר, ותוך התיבה. ומתקיים בהם ותוכן לבנים תתנו. וזה הוא כספים שהם לבנים, שיהיו בדור ההוא.

(פה) בבהוא זמנא שם שם וגו': בזמן (דפו"י דף קנ"ג ע"א)

כל אינון קושיין ומחלוקות, דמיין מרירן ו דאורייתא ו דבעל פה, אתהדרו מתיקן מי אורייתא, ויסורין ן דילך, ברזין אלין דאתגליין על ידך, יהון לך מתיקן, ויהדרון לך כל דחקין דילך, כחלמין דעברין. וחל"ם, בהיפוך אתון מל"ח. דממתקת ית בשרא. אוף יסורין ממתקים. כמה דאוקמוה.

פז) ולרשעים מתהדרן יסורין מלח סדומית, דאיהי מסמא את העינים, לקיימא בהו ן ועיני רשעים תכלינה. ואינון * ערב רב רשיעייא, דיתקיים בהו בההוא זמנא, ן יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים והרשיעו רשעים. יתלבנו : אינון מארי משנה. ויצרפו : אינון זרעא קדישא דשאר עמא. הה"ד ן וצרפתים כצורף את הכסף. והרשיעו רשעים, אינון ערב רב.

פח) ן והמשכילים יבינו, אינון מארי קבלה, דאתמר בהון ן והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע. אלין אינון דקא משתדלין בזהר דא, דאקרי ספר הזהר, דאיהו כתיבת נח, דמתכנשין בה שנים מעיר, ושבע ממלכותא. ולזמנין אחד מעיר, ושנים ממשפחה. דבהון יתקיים ן כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו. ודא אורה דספרא דא, וכלא על ן סיבה דילך.

פט) ומאן גרים דא. עורב דאנת תהא בההוא זמנא, כיונה. דשליח ן אחרא ן דאקרי בשמך, כעורב דאשתלח בקדמיתא, ולא אתהדר בשליחותא, דאשתדל בשקצים, דאתמר בהון עמי הארץ שקץ. בגין ממנא דלהון, ולא אשתדל

חלופי גרסאות

ט) (איוב יא) ח"ג קיא : ז"ח כב ט"ב שכ"ט. ו מוסיף אינון דאורייתא. ז ל"ג דבע"פ. ח אלין. ן) (דניאל יב) תולדות ל צ"ב. צ) (זכריה יג) תולדות ל צ"ג. ק) (דניאל יב) לעיל אות פז צ"צ. ר) (דניאל יב) ל צ"ג. ב"א ז צ"א. ש) (שמות א) שמות י צ"ל.

מסורת הזהר

העורב והיונה

הסולם

מאמר

ספר הזהר. שהוא כתיבת נח, שמתקבצים בה, שנים מעיר, ושבע ממלכות, ולפעמים אחד מעיר ושנים ממשפחה, שבהם מתקיים כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו. שסוד התורה נקרא בן הילוד היינו המושג. היאורה היינו אור התורה, תשליכוהו, כמו תשכילוהו, שכל סוד וסוד הנוולד לך תשכיל אותו לאור התורה ולנשמתה. וזה הוא האור של ספר הזהר הזה. והכל הוא בסבתך.

פט) ומאן גרים דא וכו' : ומי גרם לזה עורב. כי אתה תהיה בזמן ההוא כיונה. שזה רומז לעורב והיונה ששלח נח מן התיבה, אחר שהמשיל את הזהר לתיבת נח. כי שליח אחר, שנקרא בשמך, כמו העורב שנשלח תחילה מן התיבה ולא חזר בשליחותו, שהשתדל בשקצים, שנאמר בהם, עמי הארץ שקץ (פסחים מט:) והשתדל בהם, משום הכסף שלהם, ולא השתדל בשליחותו להחזיר הצדיקים בתשובה. והוא כאלו לא עשה שליחות אדונו. הרמ"ק

יהיו לך מתוקים, וכל הצרות שלך יחזרו עליך כמו חלומות העוברים ואינם. וחל"ם בהיפוך האותיות הוא מלח, שכמו מלח הממתק את הבשר, כך היסורים ממתקים. כמו שהעמידוהו. פז) ולרשעים מתהדרן יסורין וכו' : ולרשעים יחזרו היסורים להיות כמלח סדומית המעוור את העינים. לקיים בהם. ועיני רשעים תכלינה. ואלו ערב רב הרשעים, יתקיים בהם בזמן ההוא, יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים והרשיעו רשעים. יתלבנו, אלו הם בעלי משנה. ויצרפו, אלו הם זרע קדוש שאר העם. ז"ש וצרפתים כצורף את הכסף. והרשיעו רשעים, הם ערב רב.

מאמר העורב והיונה

פח) והמשכילים יבינו : אלו הם בעלי קבלה, ונאמר בהם, והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע. אלו הם המשתדלים בזהר הזה הנקרא (דפו"י דף קנ"ג ע"א *) דף קנ"ג ע"ב)

בשליחותיה לאהדרא לצדיקייא ^ח בתיובתא. כאילו לא עביד שליחותא דמאריה. ^צ ובך יתקיים רזא דיונה, דעאל בעמקין דתהומי ימא, הכי תיעול אנת בעמיקו דתהומי אורייתא, הה"ד ^ח ותשליכני מצולה בלבב ימים. ויהון חכמה חסד נצח לימין. דבגינייהו אמר דוד, ^א ימין יי' עושה חיל ימין יי' רוממה ימין יי' עושה חיל. ותלת משמאלא יתקשרון כחדא, דאינון בינה גבורה הוד. ^נ וג' דרגין דאמצעיתא, כתר תפארת יסוד, דאחידן בימינא ושמאלא.

^{צא} ובגין דחזא לך נביא ^ס מתקשר בתלת דרגין דאמצעיתא, פתח עלך האי קרא, ^ב הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד. ובגין דאנת תהא אחיד בתרין משיחין, אמר דוד על ג' ימינן דמשיח בן דוד, ימין יי' תלת זמנין. לקביל ג' שמאלין, דאחיד בהן משיח בן אפרים, אמר מסטרא דחד שמאלא, גבורה, לא אמות. כי אחיה, מסטרא דשמאלא ^ע דהו"ד דילך, דאתמר ביה ונתן ההוד למשה. אתייהיב בך, מסטרא דבינה.

^{צב} בגין דביה הוית אנת חרב ויבש בכלא, בגין משיח בן אפרים, באורייתך, בנביאותך ^פ עליה, בגופך ^צ דסבילת כמה מיני יסורין, בגין דלא ימות ^ק הוא. ^ר ובעית רחמי עליה. אתמר ביה כי אחיה, מסטרא דבינה. ובגין דא לא אמות, מסטרא דגבורה. כי אחיה מסטרא דבינה, ^ש אילנא דחיי, דאתגבר

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ח) (יונה ב.) א' (תהלים קיח) ויחי סא צ"ד ז"ל מו
ט"ב שכ"ה פו ט"ד שכ"ז. ב' (ישעיה נב) וישב טו צ"ב.
מ בתיבתא. נ ואינון דרגין דאמצעיתא ג'; [ואינון] יו"ד
וג'. ס אתקשר. ע הוד; דהו. פ ל"ג עליה. צ שפי
לבר מניה בגין ול"ג דסבילת כמה יסורין. ק ל"ג הוא.
ר ובעי. ש ל"ג אילנא דחיי; ראלנא.

העורב והיונה

הסולם

מאמר

ת"ת, וגבה מאד, ה"ס כתר. ומשום שאתה תהיה אחוז בב' משיחין, אמר דוד על ג' ימינים, חכמה חסד נצח, דמשיח בן דוד, ימין ה' ג' פעמים, כנ"ל בדבור הסמוך. וכנגד ג' שמאלים, גבורה בינה הוד, שאחוז בהם משיח בן אפרים, אמר מצד שמאל אחד, שהוא גבורה, לא אמות. ואמר כי אחיה, מצד שמאל הב', שהוא הוד שלך, שנאמר בו, ונתן ההוד למשה. דהיינו כמ"ש ונתת מהודך עלי, משמע שהקב"ה נתן לו הוד שיהיה שלו. וניתן בך מצד הבינה. כי הארת החכמה דשמאל דבינה, נגלית בהוד.

^{צב} בגין דביה הוית וכו': משום שבו בגבורה. היית חרב ויבש בכל, משום משיח בן אפרים, יבש בתורה שלך ובנבואה שלך, ובגופך, שסבילת כמה מיני יסורים כדי שלא ימות הוא, משיח בן אפרים, ובקשת רחמים עליו, ע"כ נאמר בו, כי אחיה מצד הבינה. ומשום זה, לא אמות מצד הגבורה, שנמשכה ממנה דין קשה, כנ"ל. כי אחיה מצד הבינה, דהיינו

הרמ"ק ז"ל כתב, שסובב על ירבעם בן נבט, שהיה ראוי לגאול את ישראל, ונכשל בעגלי זהב, וחטא והחטיא את הרבים. ונמשל לעורב שמעל בשליחותו. ע"י באוה"ח בהעלותך.

^צ ובך יתקיים רזא וכו': ובך יתקיים הסוד של היונה, שנכנסה בעמקי תהום הים, כך תכנס אתה בעמקי תהומות התורה. ז"ש ביונה הנביא, ותשליכני מצולה בלבב ימים. דהיינו ביס התורה. ואז, יהיה חכמה חסד נצח לימין, ובשבילם אמר דוד, ימין ה' עושה חיל ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל. וג' מדרגות משמאל יתקשרו יחד, שהם, בינה גבורה הוד. וג' מדרגות שבאמצע, שהם כתר תפארת יסוד, הנאחזים בימין ושמאל. כי קו האמצעי נאחז בימין ושמאל. ויושלמו כן כל עשר ספירות, לרבות גם הג"ר.

^{צא} ובגין דחזא לך וכו': ומשום שהנביא ראה אותך מתקשר בג' מדרגות כתר ת"ת יסוד שבאמצע, פתח עליך מקרא הזה, הנה ישכיל עבדי יסוד, ירום ונשא ה"ס (דפו"י דף קנ"ג ע"ב)

עליה ק"ש של שחרית, וקשיר ליה בקשורא דתפילין, בימינא דאברהם, דאיהו שחרית.

צג) ואספר מעשי יה, מסטרא דהוד. יסור יסרני יה, חכמה ובינה, ת מימינא ומשמאלא, בתלת ימינין, ותלת שמאלין. ולמות לא נתנני, עמודא דאמצעיטא, א בג' דכליל כתר, וצדיק, ואיהו בן י"ה. ומיד יקום ו' לה' בי"ה, בימינא ומשמאלא, ברחמי ותחנוני, בכמה פיוסים לה ולבנהא, הה"ד ג) ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת. ובגין דא אמר נביא, ד) בבכי יבאו ובתחנונים אובילים.

חלופי גרסאות

ת מינא ומשמאלא. א דג' כליל.

מסורת הזהר

ג) (עמוס ט) שמות מב צ"י. ד) (ירמיה לא).

העורב והיונה

הסולם

מאמר

דמלכות בבינה, שהיתה בתיבת נח, שהוא יסוד כל נשמת חיים. אמנם או כבשעת המבול, דמתכנשין בה שנים מעיר ושבע ממלכותא, שנים מעיר ה"ס ז"א בבחי' ו"ק בלי ראש, והמלכות בבחינת נקודה. ושבע ממלכותא, היינו ז"ס תחתונות חסר ג"ר. שזה רומז על דרושי הקטנות שבספר הזהר. ולזמנין א' מעיר וב' ממשפחה, רומז על ג' קוין שקו אחד מיחד שנים. וזהו רומז על דרושי הגדלות שבוהר. דבהון יתקיים כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, שה"ס מיעוט הג"ר דשמאל, ע"י קו האמצעי שאין שם אור זכר, המאיר ממעלה למטה (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) שז"ס היאורה תשליכוהו, כדי שיוכל להאיר, כי היאורה, פירושו כמו למאור, שע"י מיעוט הזה מתיחד השמאל עם הימין ויוכל להאיר (כמ"ש שם) וכל חבת תחיון, היינו רק אור הנקבה, הנמשכת ממטה למעלה, שה"ס המלכות הנקראת בת, זהו בלבד שקו האמצעי מחיה, ולא יותר. וז"ש ודא אורה דספרא דא, שסדר הזה של כל הבן וגו' וכל הבת תחיון, שאור הזה מבואר בספר הזהר באר היטב, מכל הבחינות שבו. וכלא על סבה דילך, היינו על סבת רעיא מהימנא, שהוא קו האמצעי, שהוא מסבב כל זה הנ"ל.

ונודע סדר יציאת המוחין שאחר המיעוט הנעשה ע"י נקודת החולם, המכניס י' באור וממעטו לאויר ו"ק, יוצא תקון ראשון ע"י נקודת השורק, שה"ס קו השמאל, המוציא ה' מאויר ומחזירו לאור. אמנם נמשכו ממנו דינים ואינו יכול להאיר, (כנ"ל ב"א דף ט"ז ד"ה נפיק. וב"א דף ט"ו ד"ה ההיא) ונדמה

דהיינו אחר שנגלה ממנה המוחין שה"ס עץ החיים שהוא קו האמצעי, שנתגבר עליו, על קו השמאל, גבורה, ע"י קריאת שמע של שחרית, שה"ס חסד, וקשר אותו בקשר התפילין, בימין דאברהם, שהוא שחרית. דהיינו חסד.

צג) ואספר מעשי יה : הוא מצד ההוד. כי הארת חכמה הנגלית מבינה, אינה נגלה אלא מחזה ולמטה, שהוא בהוד. יסור יסרני יה, היינו בחכמה ובינה, שהם מימין ומשמאל, שהחכמה כלולה ג' ימינים חכמה חסד נצח, והבינה כוללת ג' שמאלים בינה גבורה הוד, שמטרת ביאת קו האמצעי, הימין והשמאל הם במחלוקת זה עם זה, ונמשך מהם דינים, ע"כ נאמר יסור יסרני יה. ולמות לא נתנני, הוא קו האמצעי הכולל ג' אמצעים, כתר, וצדיק דהיינו יסוד, והוא עצמו דהיינו תפארת, שהוא בן י"ה. ומיד יקום ו' לה' בי"ה ויושלם שם הו"ה, בימין ובשמאל ברחמים ובתחנונים בכמה פיוסים לה, למלכות, ולבניה. ז"ש ביום ההוא אקים סוכת דוד הנופלת, שהיא מלכות. ומשום זה אמר הנביא בבכי יבואו ובתחנונים אובילים.

ביאור המאמר. כי ע"י חטא דור המבול, נתפרק החבור של מלכות בבינה, ונגלה המלכות דמדת הדין, שממנה נמשך המבול. חוץ מתיבת נח שנשארה במתוק המלכות בבינה, שבה נקבצו כל החיים, אמנם בזמן המבול היו בקטנות בחסר ג"ר. וז"ש (באות פ"ח) דאקרי ספר הזהר דאיהו כתיבת נח, שספר הזהר, הוא סוד הביאור של המיתוק (דפו"י דף קנ"ג ע"ב)

מאמר

הסולם

העורב והיונה

בשמאל נשלך לעמקי תהומות הים, אשר תהומות הים ה"ס שליטת המסך דחירק (כנ"ל באדרא רבא אות ר"ד) שעי"ז נתמעטו ג"ר דשמאל של יונה הנביא וחזר להתדבק בקו האמצעי. וז"ש (באות צ'), ובך יתקיים רזא דיונה דעאל בעקמין דתהומי ימא, שבא בתהומות הים כדי שיתמעטו הג"ר דשמאל בסוד המסך דחירק, הכי תיעול אנת בעמיקו דתהומי אורייתא, התורה ה"ס ז"א, קו האמצעי, ותהומי אורייתא, ה"ס המסך דחירק שבקו האמצעי, ואמר לרעיא מהימנא, שגם הוא יתדבק בתהומי אורייתא שהוא מסך דחירק דז"א, כדי ליחד קו ימין וקו שמאל זה בזה, וז"ש, ויהיו חכמה חסד ונצח לימין, וכו' כי כשייחד ימין ושמאל זה בזה, יהיה כל קו כולל ג' ספירות, בסוד ראש תוך סוף, ויהיה קו ימין, חכמה בראש, חסד בתוך, נצח בסוף, ועד"ז קו שמאל, יהיה בינה בראש, גבורה בתוך, הוד בסוף, ועד"ז קו האמצעי המיוחד אותם, יהיה כתר בראש או דעת, תפארת בתוך, יסוד בסוף, ולעיתיד, בשעת הגאולה, כשיתגלה משה רבינו עם ב' משיחין, יהיה רעיא מהימנא בבחינת קו אמצעי, ומשיח בן דוד בבחינת קו ימין, ומשיח בן אפרים בבחינת קו שמאל.

וזה"ש (באות צ"א) ובגין דאנת תחא אחיד בתרין משיחין וכו', דהיינו בשעת הגאולה, כנ"ל, יהיו חח"ג כלול במשיח בן דוד, ובג"ה במשיח בן אפרים, ונודע שמטרים שהשמאל מתייחד עם הימין אע"פ שיש לו או ג"ר, אינם אלא ג"ר דו"ק, ולא ג"ר אמיתיים, וע"כ אין אז ספירת בינה בקו שמאל, אלא גבורה הוד בלבד שהם ו"ק, וז"ש, אמר, מסטרא דחד שמאלא גבורה, לא אמות, שמטרים שהיה לו בינה, דהיינו מטרים שנתחד עם קו הימין, שהתחיל בספירת הגבורה, היה נמשך ממנו דינים קשים, ואז אמר לא אמות, דהיינו שהתפלל שלא ימות מחמת דינים הקשים, וז"ש, בגין דביה הוית אנת חרב ויבש בכלא בגין משיח בן אפרים, כלומר, משום שליטת משיח בן אפרים שהוא קו שמאל, בעת שלא היה לו בינה, דהיינו מטרים שנתחד עם משיח בן דוד שהוא קו ימין, היה נמשך ממנו חורבן ויבשות בכל, דסבילת כמה מיני יסורין בגין דלא ימות, שסבל כל אלו היסורין הנמשכים ממנו, כדי שלא ימות ויתבטל הארת השמאל, אלא ליחדו עם הימין בשעת הכושר, בעת שיתעורר המסך דחירק, ובינתים סבל ממנו. כדי שלא יתבטל הארתו, ונמשך זה עד שנתעורר המסך דחירק

ונדמה שלא עשה שליחותו ולא תקן דבר. עד שבא קו האמצעי, בסוד נקודת החירק. שהוא ממעט הג"ר דשמאל ומיחד אותו עם הימין ומשלים שלמות המוחין, ונמצא שכל השליחות והתקון נעשה ע"י קו אמצעי, וקו השמאל לא עשה שליחותו, ולפיכך מיחס הזהיר את ב' השליחים ששלח נח מן התיבה, שהם העורב והיונה, לב' קוין שמאל והאמצעי, שהעורב שלא קיים שליחותו היה נמשך מקו השמאל, והיונה שעשתה שליחותו נמשכה מקו האמצעי. וכן ביונה הנביא שבפעם הראשונה לא עשה שליחותו אלא ברח בספינה מפני ה', ופעם ב' עשה שליחותו, שהיא ג"כ מטעם הנ"ל, שבפעם הראשונה היה דבוק בקו שמאל בבחינת עורב, וע"כ לא עשה שליחותו, ובפעם ב' נתדבק בקו אמצעי, ועשה שליחותו.

וזה"ש (באות פ"ט) ומאן גרים דא עורב, כלומר, אע"פ שהעורב, שה"ס קו שמאל, לא עשה שליחותו, אמנם הוא גרם לביאת קו האמצעי, שיוכל להשלים התקון, כי לולא העורב שהוא קו שמאל, לא היה לו לקו האמצעי מה לעשות. וז"ש, דאנת תחא כההוא זמנא כיונה, שרעיא מהימנא יהיה כיונה, שהוא קו האמצעי, דשליח אחרא דאקרי בשמך שנקרא בשם יונה, דהיינו יונה הנביא בפעם הראשונה, שנקרא בשם יונה, אבל היה, כעורב דאשתלח בקדמיתא, ולא אתהדר בשליחותא, שהיה אז דומה כמו עורב. ששלח נח מן התיבה ולא חזר אליו בשליחותו, כנ"ל משום שהיה דבוק בקו השמאל. דאשתדל בשקצים, דאתמר בהון עמי הארץ שקק, בגין ממונא דלהון, כי ההארת חכמה שבשמאל נבחן לעשירות, כמ"ש חז"ל הרוצה להעשיר יצפין, אבל הדבוק בשמאל נסתם ממנו אור תורה והוא כעם הארץ. וז"ש דאשתדל בשקצים, שהם בחינת עמי הארץ, ועשה זה כדי לינק מן החכמה שבשמאל שנקרא עשירות, וז"ש בגין ממונא דלהון, ולא אשתדל בשליחותיה לאהדרא צדיקייא בתשובתא, דהיינו להחזיר בני נונה בתשובה, מבחינת קו האמצעי, וע"כ אע"פ שקו השמאל הוא הגורם לקו האמצעי שיעשה ויגמר השליחות כנ"ל, עכ"ז נחשב, כאלו לא עביר שליחותא דמאריה, משום שהוא לא נתכוון לזה.

ונודע שאין קו שמאל נכנע להתחבר עם הימין, אלא ע"י התעוררות המסך דחירק שבקו אמצעי, הממעטו מג"ר, (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר). וז"ס שיונה שהיה דבוק

(צד) קם רעיא מהימנא, ונשיק ליה, וברוך ליה, ואמר ודאי שליחא דמארך אנת לגבן. פתחו תנאין ואמוראין ואמרו, רעיא מהימנא, אנת הוית ידע כל דא, ועל ירך היא אתגלייא, אבל בענוה דילך, דאתמר בך ^(ה) והאיש משה ענו מאד, באלין אתרין דאנת מתבייש לאחזקא טיבו לגבך, מני קב"ה לך, ולבוצינא קדישא, למהוי בידך ובפומך באלין אתרין. ע"כ ב

(צה) ^(ו) וביום הקים את המשכן. ר' חייא פתח, ^(ז) פור נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד. פור לאביונים, מאי פור. כד"א ^(ח) יש מפזר ונוסף עוד. יכול פוזר בעלמא, קמ"ל פור נתן לאביונים, כיון דיהיב למסכני, האי פוזרא יאות. מאי ונוסף עוד. בכלא. ונוסף עוד בעותרא. ונוסף עוד בחיי. ^(צו) האי קרא הכי מבעי ליה, יש מפזר ויוסף עוד, מאי ונוסף. אלא ההוא אתר דשרי ביה מיתה, הוא גרים ליה דיתוסף מחיים דלעילא לאוספא ליה. אמר רבי יהודה אמר רבי חייא, קרא אסהיד, דכל מאן דיהיב למסכני, אתער אילנא דחיי, לאוספא לההיא אילנא דמותא, וכדין אשתכח חיים וחדו לעילא. ובר נש דגרים דא, בשעתא דאצטריך ליה, ההוא אילנא דחיי קאים עליה, וההוא אילנא דמותא אגין עלוי. ובגין כך ונוסף עוד.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ה) (במדבר יב) תוריע לט צ"ט. ו) פקודי קכו צ"ד. ב בדפ"י כתבו ע"ח א' פקודא בטר דא וכו'.
(ז) (תהלים קיב) ויגש כ צ"א. ח) (משלי יא) ח"ג
קי: תק"ח צט ט"ג ש"י קיא ט"ד של"ט קיב ט"א שכ"א.

וביום הקים את המשכן

הסולם

מאמר

המקומות שאתה מתבייש להחזיק לך טובה, הקב"ה מינה אותנו ולמאור הקדוש, דהיינו רשב"י, להיות בידך ובפיך באלו המקומות.

(ע"כ רעיא מהימנא)

(צה) וביום הקים את המשכן וכו':
ר' חייא פתח, פור נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד. פור נתן לאביונים, שואל, מהו פור. ומשיב, הוא כמו שאתה אומר, יש מפזר ונוסף עוד. ואפשר לומר שלכל מפזר הוא כך. לכן משמיענו, פור נתן לאביונים. כיון שנותן פיזור הזה לאביונים, ראוי הוא להתברך. מהו ונוסף עוד. היינו בכל, ונוסף עוד בעושר, ונוסף עוד בחיים.
(צו) האי קרא הכי וכו': שואל, מקרא זה, כך היה צריך לומר, יש מפזר ויוסף עוד, מהו ונוסף. ומשיב, אלא מקום הזה ששורה בה מיתה, דהיינו המלכות, הוא גורם לו שיתוסף בחיים של מעלה, ולהמשיך משם, ולהוסיף לו חיים. אמר ר' יהודה אמר ר' חייא, המקרא מעיד, שכל מי שנותן צדקה לאביונים, מתעורר עץ החיים, שהוא ז"א, להוסיף חיים לאילן המות. שהוא המלכות, ואז נמצא חיים ושמחה

דחירק ואז נכנע השמאל ויחד אותו עם הימין ואז יצאו הג"ר המכונים ראש, ואז השיג קו השמאל שהוא משיח בן אפרים בחינת הראש שלו שהוא בינה, וז"ש, (באות צ"ב) לא אמות מסטרא דגבורה, בעת שהיה חסר בינה והתחיל מגבורה, כי לא נתיחד עם הימין, ואז התפלל שלא ימות. כי אחיה מסטרא דבינה, דהיינו בעת שיתיחד עם קו הימין ויצאו הג"ר דראש, ויהיה בקו שמאל ספירת הבינה. ומ"ש לעיל (באות צ"א), כי אחיה מסטרא דשמאלא דהור, היינו משום שמדבר ממקום הארת החכמה, שאינה מאירה לא בראש ולא בתוך אלא בסוף דהיינו רק מטבור ולמטה. וכאן מדבר ממקום מוצאה דהארת החכמה, שהוא בראש, ע"כ אומר, כי אחיה מסטרא דבינה.

(צד) קם רעיא מהימנא וכו': קם רעיא מהימנא ונשק אותו וברך אותו, ואמר ודאי שליח של אדונך אתה לנו. פתחו תנאים ואמוראים ואמרו, רעיא מהימנא, אתה היית יודע כל זה, ועל ירך נתגלה, אבל בענוה שלך, שנאמר בך, והאיש משה ענו מאד, באלו (דפ"י דף קנ"ג ע"ב)

(צו) (ט) צדקתו * עומדת לעד. מאי עומדת לעד. עומדת עליה דבר נש, לזמנא ליה קיומא וחיים, ד כמה דאיהו יהיב ליה חיים, ואתער לגבי חיים, הינ היבין ליה. ואינון תרי אילנין ה קיימין עליה לשיזבא ליה, ולאוספא ליה חיים. צח) קרנו תרום בכבוד, ת"ח ו עלמא דאמרן, ההוא קרן תרום. ובמה. בכבוד דלעילא, דהאי ב"נ גרים לחברא לון כחדא, ו ולארקא ברכאן לעילא ותתא.

צט) רבי אבא אמר, בכל זמנא דמשכנא אתקם בעובדיהון דבני נשא, כדין ההוא יומא, יומא דחדווה דכלא, ומשח רבות קדישא אתרק בהנהו בוצינין, ונהרין כלהו. מאן דגרים דא, ה גרים ליה ו דישתזיב בהאי עלמא, ויהא ליה חיים בעלמא דאתי, הה"ד ו וצדקה תציל ממות, ו וכתוב ו ו ארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום.

ק) עשה לך שתי חצוצרות כסף וגו'. רבי שמעון פתח, ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים. ובלכת החיות,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (תהלים קיב) ויגש כ צ"א. י (משלי יא) וירא נג צ"א ת"ז תס"ט קיט. כ (שם ד) ב"א רנב צ"א. (ז) נח קיד צ"א ח"ג שח: ח (יחזקאל א) מ ט"ב ש"ד. ג מוסיף כד"א צדקתו. ד במאי: ה כמאן. ה מוסיף יהבין ליה וקיימין. ו על מה. ז ולאדלקא. ח מוסיף גרים ליה בההוא עלמא דאתי. ט ישתזיב. י ל"ג וכתוב.

מאמר

הסולם

הדגלים

ושמחה למעלה. במלכות, והאדם שגרים זה. ע"י שנתן צדקה, הנה בשעה שצריך, אותו עץ החיים עומד עליו, ואותו אילן המות מגין עליו. ומשום זה, ונסתף עוד.

צו) צדקתו עומדת לעד: שואל, מהו עומדת לעד. ומשיב, שהצדקה עומדת על האדם לתת לו קיום וחיים, כמו שהוא נותן לו חיים אל העני, ומתעורר אצלו חיים העליונים, דהיינו בסבתו, כנ"ל בדבור הסמוך. כך נותנים לו חיים, ואלו ב' אילנות, ז"א ומלכות, עומדים עליו להצילו, ולהוסיף לו חיים.

צח) קרנו תרום בכבוד, בוא וראה, העולם שאמרנו, שהוא ז"א, נאמר לו, ההוא קרן, שקוא המלכות, תרום. ובמה. בכבוד של מעלה, שהוא הבינה. שע"י הארת הבינה מתרוממת המלכות. משום שאותו האדם, ע"י הצדקה שנתן, גרם לחבר אותם דהיינו ז"א ומלכות, יחד, ולהוריק ברכות למעלה ולמטה.

צט) רבי אבא אמר וכו': ר"א, בכל זמן, שהמשכן הוקם, דהיינו שהמלכות מזדווגת עם ז"א, במעשה בני אדם, אז יום ההוא יום (דפ"י דף קנ"ד ע"א)

ק) עשה לך שתי חצוצרות וגו': ר' שמעון פתח, ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים. ובלכת החיות, בהשפעה של מעלה היו הולכים. ואם תאמר שזה למעלה למעלה, ומשיב לא, למטה. אלא כעין זה הוא לפני ד' פנים, וזה לאחר ד' פנים.

פירוש. חגת"ם דו"א נקראים ד' חיות בד' פנים אריה שור נשר אדם. והם מקבלים מישסו"ת, בסוד תלת נפקי מחד חד בתלת קיימא (כמ"ש לעיל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) וז"ש, ובלכת החיות בקוּפּוּרָא דלעילא הוו אזלי, דהיינו בהשפעת חו"ב תו"מ דישסו"ת. דאי תימא האי לעילא לעילא, דהיינו למעלה מישסו"ת, אלא מחו"ב תו"מ דאויא עלאין לאן, אינו כן, לתתא, שמקבלים מלמטה מישסו"ת, כגונא חאי כי כעין זה דאויא, מקמי

ו בקופירא דלעילא הוו אזלי. דאי תימא דהאי לעילא לעילא. לאו, לתתא. אלא כגזונא האי מקמי אנפין, והאי לבתר אנפין.
(קא) ו זיקא מארבע זיקין, בד' מדורין, כ ו בד' סטריין, ל בזיוון מ דאתברון
(ט) בקולמיטין דאנפין נהירין. נ בגין כך כמראה החיות, דאינון ארבע זויין, דגלין פרישן, ארייה. נשיר. שור. אד"ם. דכליל כלהו ד' מלאכין דשלטין וכלילן כלא.

חלופי גרסאות

כ ל"ג ובד' סטריין, ל ל"ג בזיוון, מ דאתיתון, נ מוסיף בנ"כ כעין (נאשיר).

דרך אמת ז) ברשות וכוח העליון. ח) רוח מד' רוחות. ט) בהתלהבות טוהר והידור פנים המאירים.

הדגלים

הסולם

מאמר

שהוציא ד' רוחות בישסות' שהם ג' קוין ומלכות, רוח הזה התפשט בד' מדורין, שהם ג"כ ג' קוין ומלכות, כאותו השיעור שז"א הוציא בישסות'. ונקראים מדורין, משום שבכל אחד מד' אלו, שורים בו ג' קוין. שה"ס י"ב כנודע. בד' סטריין, שכל מדור בג' קוין שבו, מאיר לצד אחד מד' צדדים דרום צפון מזרח מערב. ונודע שג' קוין אלו שבכל מדור ממשיכים הארת הג"ר הנקראים פנים מאירים. שמקודם שבא קו אמצעי ויחד ימין ושמאל, היו הפנים דשמאל חשכים. ואחר שבא קו האמצעי והוציא ג' קוין והמלכות, אז הם סומכים את הפנים שהיו פנים מאירים. וז"ש בזיוון דאתברון בקולמיטין דאנפין נהירין, שד' מדורין וד' הסטריין הם הזוים הסומכים את הפנים המאירים, כי כל סטר יש לו תכונה מיוחדת, שבצירוף כל תכונות ההם יחד נמצאים הפנים מאירים. בגין כך כמראה החיות דאינון ד' זויין דגלין פרישן ארייה נשיר שור אד"ם, שמשום זה, יש לכל חיה מראה מיוחדת לפי תכונתה. שה"ס ד' הפאות שהדגלים פרושים, בסוד מראה החיות פני אריה פני שור וכו', שבהצטרפם יחד הם ממשיכים פנים המאירים. וד' חיות אלו, דכליל כלהו ד' מלאכין דשלטין, שהם מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, שהם שולטים על ד' מתנות שכינה. באפל, שבכל דגל, נבחנת החיה, שהיא המקור שבו"א, ונבחן המלאך הנמשך ממנו. העומד בסוד המרכבה שבמלכות. וגם נבחן הצד המולך שם, אם ימין אם שמאל, וכן אם מזרח או מערב, כמו שיתבאר לפנינו. וכלילן כלא, שאלו ד' המלאכים כוללים כל צבאות השמים. שהם תחת שליטתם.

דגלא

מקמי אנפין, הם מטרם שנעשה בהם ד' פנים אריה שור נשר אדם, כי באו"א אין שם אלא חסד, כי בהם ה' אינו יוצא מאויר. והאי, וזה דישסות', לבתר אנפין, שכבר נתחלקו בהם לד' פנים, שבהם כבר שורש לאריה שור נשר אדם. כי בהם מתגלה החכמה, ויהיה פני אריה חסדים ופני שור חכמה, ופני נשר כלול מחכמה וחסדים, ופני אדם כלול מכל הג'. וע"כ הכרח הוא שהחיות דז"א מקבלים מישסות', שהם למעלה ממנו. בקופירא, פירושו בהשפעה לפי הענין.

(קא) זיקא מארבע זיקין וכו': רוח מד' רוחות מתלבש בארבע מדורים ובד' צדדים, בזוים שנבראו בסומכים של הפנים המאירים. ומשום זה הם כמראה החיות שהם ד' זוית שהדגלים פרושים בהם. הנקראים אריה נשר שור אדם, שכולל כל ד' מלאכים השולטים שהם מיכאל גבריאל אוריאל רפאל. וכולל הכל, שד' מלאכים אלו כוללים כל צבאות השמים. קולמיטין פירושו סומכים. מלשון שומט קלמנטרין שלה (ירושלמי מ"ק ג').

פירוש. אחר שביאר שהחיות נמשכים מישסות', מבאר עתה איך נמשכו. ונודע שתחילה עלה ז"א והכריע בין ב' קוין דישסות', והוציא שם ג' קוין ומלכות המקבלתם, ומתוך זה, שגרם יציאת ג' קוין ומלכות בישסות', זכה גם הוא באותם ג' קוין ומלכות. כי כל שיעור האור שהתחתון גרם לעליון, וזכה בו גם התחתון (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) וז"ש, זיקא מארבע זיקין, רוח אחד מארבע רוחות שיצאו בישסות'. דהיינו קו האמצעי, שהוא ז"א, (דפו"י דף קנ"ד ע"א)

(קב) דגלא קדמאה, משריא מזיינא, ארי"ה. מיכאל, רשים בפרישו. דגלא פרישא לימינא. מזרח שירותא דשמשא, אזיל במטלנוי, בנהירו. תרין ממנן תחות ידיה, יופיאל, צדקיאל. חד ע לאורייתא. וחד, למיהך פ בשוקא.
(קג) כד אלן נטלין, נטלין כמה משריין מזיינין, מסטרא דימינא, ז וכלא חד. לסטרא שמאלא, שמשא אזיל ונהיר, ומעטר להו. אלף ורבוון ממנן תחותיו. וכלהו בדחילו באימתא בזיע ברתת.

(קד) אריה אושיט ידיה ימינא, כניש לכל חילוי לגביה, תלת מאה ושבעין אלף אריוותא, סוחרניה דהווא ארי"ה, ואיהו בינייהו באמצעיתא.
(קה) כד געי האי אריה, מזדעזעון רקיעין, וכל חילין ומשריין מזדעזעון, מדחילו דיליה. מהווא קלא, נהר די נור מתלהטא, ונחית באלף וחמש מאה דרגין דגיהנם לתתא, כדין כלהו חייבין דגיהנם מזדעזעון, ומלהטן אשא, וע"ד כתיב, אריה שאג מי לא יירא.

(קו) געי תניינות, תלת מאה ושבעין אלף אריוותא, כלהו געאן. אושיט ידיה שמאלא, כל מאריהון דדינא לתתא דחלין, ואתכפיין תחות ההוא ידא. וההוא ידא פשיט עלייהו, וכלהו תחותיה. כד"א, ידך בעורף אויביך.
(קז) ארבע גדפין לכל חד וחד, מאשא חוורא. כלהו מלהטין. כל אפין דחזור ושושן ר בחוורתא דהווא אשא שקיען.

מסורת הזהר

(ז) (עמוס ג) שמות פ צ"ת. (ז) (בראשית מט) ויחי קסו
ז"א.
ס דכלא. ע דאורחא; דאורחא. פ מוסיף בשוקא
דאזיל. ז וכולל; נטל כל חד לסטר שמשא. ק דחזור.
ר ה"ג הסולם; כחורחא.

דרך אמת י' כפתור ופרח.

מאמר

הסולם

הדגלים

(קב) דגלא קדמאה וכו': דגל ראשון, מחנה מזוינת, שה"ס יוצאי צבא מבן עשרים ומעלה, החיה שלה היא אריה. המלאך, הוא מיכאל רשום בפרישת הדגל הפרוש לצד ימין, והרוח שלה הוא מזרח, שהוא תחילת השמש ההולך בנסיעותיו בהארותו. שני ממונים תחת ידו, של מיכאל, יופיאל וצדקיאל. אחד לתורה. ואחד ללכת בשוק.
(קג) כד אלן נטלין וכו': כשאלו נוסעים, נוסעים כמה מחנות מזוינים מצד ימין, וכולם אחד, שהם תחת הנהגתם של ג' מלאכים הנ"ל. לצד שמאל הולך השמש ומאיר ומעטר אותם, את המחנות. אלף ורבע ממונים תחתיו, וכולם ביראה באימה בזיע וברתת.

(קד) אריה אושיט ידיה וכו': האריה הושיט יד ימינו, מקבץ כל צבאיו אצלו, ש"ע אריות מסביב אריה ההוא, והוא ביניהם באמצע.
(קו) געי תניינות תלת וכו': שואג פעם שנית, ש"ע אלף אריות כולם שואגים. האריה מושיט יד שמאלו, כל בעלי הדין למטה יראים ונכנעים תחת יד ההוא, ופושט יד ההוא עליהם, וכולם תחתיו. כמשי"א, ידך בעורף אויביך.

(קז) ארבע גדפין לכל וכו': ארבע כנפים לכל אחד ואחד, מאש לבנה, וכולם לוהטים. כל הפנים של כפתור ופרח שקועים בלבן של אש ההוא.

קח) ארבע אנפין לכל חד וחד לארבע סטרין, כלהו נהירין בחוורא דשמשא. חד לסטר מזרח, נהיר בחדו. וחד לסטר מערב, ^ו דא כניש נהוריה. וחד לסטר צפון, חשוך בלא נהירו, כצלא דשמשא לגבי שמשא. צלא חשוך, שמשא נהיר. בגין דשמשא וצלא, ימינא ושמאלא, ואזלא כחדא. ^ת חשוכן א דאזלין עמיה, כל אינון דנטלין זיינא.

קט) וכלהו מימינא ומשמאלא בתלת רישין. רישא חדא דיליה, שבעין וארבע אלף, ושית מאה. ^ב אלין אינון רישא חד. נפקי חילא בימינא, ^ג דאיהו ארים עלייהו. בר כל אינון ממנן דלתתא, תחות אלין. שלטונין אלין על אלין, דרגין תתאין עם עלאין, דלית לון חושבנא.

קי) רישא תניינא, דאזיל ברישא קדמאה, חושבן דיליה חמשין וארבע אלף, וארבע מאה. בר כל * אלין ממנן דתחות לד' סטרין, דלית לון חושבנא. רישא תליתאה, דאזיל בתרייהו, חמשין ושבעה אלף, וארבע מאה. כגוונא דנטיל ימינא, הכי נמי נטיל שמאלא, הכי נמי מקמייהו, הכי נמי מבתרייהו. קיא) כיון דנטיל האי קדמאה, והורד המשכן. וכלהו ליוואי אמרי שירתא, מארי דתושבחן כלהו מסטריה. כדין ^ו כי רוח החיה באופנים כתיב.

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

ו דאתכניש. ת חושבן. א אזלין; א. ויל. ב חילין. ג איהו.

ט) (יחזקאל א) ח"ג רכו: ת"ז בהקדמה ת. ז"ח
לס ט"ב ש"ב שמי"א מ ט"ב שט"ז שכי"ה ט"ג
ש"ג ש"ה.

הדגלים

הסולם

מאמר

ההולך אחריהם. נ"ז אלף וארבע מאות. כעין שנוסע הימין. כן נוסע השמאל וכן מלפנים. וכן מלאחור.

קיא) כיון דנטיל האי וכו': כיון שנוסע זה הראשון. וחורד המשכן, וכל הלויים אומרים שירה, וכל בעלי התשבחות הם כולם מצדו. אז, כי רוח החיה באופנים, כתוב. ביאור דגלא קדמאה, שהוא דגל מחנה יהודה. כבר ידעת סוד הנסיעות בכל מקום שהוא, הוא כדי לגלות הארת החכמה בסוד תלת דוכתי, שה"ס ג' קוין. כל אינ הארת החכמה מתגלה אלא בזמן הנסיעה (כנ"ל בשלח דף ל"ט ד"ה וג') שז"ס הורדת המשכן ע"י שליטת קו ימין, והקמת המשכן ע"י גילוי קו שמאל, והתלבשותו בחסדים. כי המשכן ה"ס המלכות, שבנינה בסוד חכמה תתאה, וע"כ בשליטת קו ימין בלבדו. והורד המשכן, כי אז בטלה הארת החכמה שבו, ואח"כ בגילוי קו שמאל והתלבשותו בחסדים. שהוא ע"י התכללות הקוין זכ"ז חוור והוקם המשכן.

קח) ארבע אנפין לכל וכו': ארבעה פנים לכל אחד ואחד לד' צדדים. כולם מאירים בלבן של השמש. אחד לצד מזרח, מאיר בשמחה. ואחד לצד מערב זה מקבץ אורו. ואחד לצד צפון, שהוא חושך בלי אור, כצל השמש כלפי השמש. הצל חושך, השמש מאיר, משום שהשמש והצל הם ימין ושמאל, והולכים יחד. החשכים ההולכים עמו כל אלו נושאים כלי קרב.

קט) וכלהו מימינא ומשמאלא וכו': וכולם מימין ומשמאל הם בג' ראשים, ראש אחד שלו, ע"ד אלף ושש מאות, אלו הם ראש אחד. יוצאים צבאות ביד ימין שהרים עליהם. חוץ מכל אלו הממונים שלמטה, שהם תחת אלו השליטים, אלו על אלו, מדרגות תחתונות עם עליונות שאין להם חשבון.

קי) רישא תניינא וכו': ראש הב' ההולך עם ראש הא' החשבון שלו נ"ד אלף ות'. חוץ מכל אלו הממונים שלמטה, לד' צדדים שאין להם חשבון. ראש השלישי, (דפ"י דף קנ"ד ע"א י' דף קנ"ד ע"ב)

מאמר

הסולם

הדגלים

והוא כולל, בחינת שירותא דשמשא ולא ראובן, כי ראובן אינו אלא פרט של המלכות. דהיינו קו ימין ממש שהוא חסד, שאין לו שלמות אלא ע"י תוקפא דשמשא, שאז נכלל בקו שמאל ומקבל ממנו ג"ר. וע"כ נסע אחר יהודה. באופן, שיהודה הוא קו אמצעי בעצם והארתו חסד לבד, ימין בלי שמאל, וע"כ נקרא חסד, אע"פ שהוא במזרח. וראובן הוא קו ימין בעצם, והארתו היא ימין בהתכללות השמאל, ויהודה ה"ס שירותא דשמשא, וע"כ נסע ראשונה. וראובן ה"ס תוקפא דשמשא, וע"כ נסע אחר יהודה, ונדוע שכל דגל מד' דגלים כולל ג' קוין. שע"כ יש ג' שבטים בכל דגל. וע"כ כנגד יששכר וזבולן שבדגל יהודה, יש ב' ממונים תחת מיכאל, וז"ש, תרין ממנן תחות ידיה, יופיאל, צדקיא. אחד כנגד יששכר ואחד כנגד זבולן. חד לאורייתא, שהוא יופיאל, שהוא כנגד יששכר שעסק בתורה, וחד למיהך בשוקא, שהוא צדקיא, שכנגד זבולן שהולך בשוק לישא וליתן בסחורה ומפרנס ליששכר. (כנ"ל אות כ').

ומה שאומר, שבשירותא דשמשא משליט הימין על השמאל ורק הימין בלבד מאיר, אין הפירוש שהימין אינו נכלל כלל בשמאל, כי אם לא היה נכלל בשמאל לא היה אלא ו"ק בחסר ג"ר כנדוע. אלא הפירוש הוא, שגם השמאל אינו אלא משמש לבחינת ימין לעטר אותו בג"ר, ומבטל בחינתו עצמו. וז"ש, (באות ק"ג) לסטרא שמאלא שמשא אזיל ונחיר ומעטר לחו, שהשמש שה"ס קו האמצעי, אפילו בשירותא דשמשא, הוא הולך לקו שמאל, ומאיר משם לכל המחנות שמצד ימין את הארת השמאל כדי לעטר אותם בג"ר, אבל אינו מגלה כלום הארת השמאל עצמו. אלף ורבוון ממנן תחותיו, וע"כ יש שם הארת אלף שהוא חכמה המכונה אלף, והארת רבוון, שה"ס חסדים המכונים רבבות. כלומר שיש בהם ג"ר, אבל וכלהו ברחילו באימתא בזיע ברתת, כלומר שפחד הדינים שבקו שמאל שורה עליהם, וע"כ הם נזהרים שלא לקבל מהארתו כלום, אלא רק שיעור המספיק לג"ר בלבד.

וז"ש (באות ק"ד) אריה אושיט ידיה ימינא, דהיינו משליט בחינת הימין על הכל, כניש לכל חילוי לגבריה, אז מאסף כל צבאיו אצלו. כלומר שאז הוא מגלה שלמות כל המוחין שלו. שהם תלת מאה ושבעין אלף אריוותא פוחרניה דההוא אריה. דהיינו כללות כל המוחין, שהם ג' קוין חב"ד ומלכות

וסוד י"ב שבטים, ה"ס חו"ג תו"מ שבמלכות שכל אחת כוללת ג' קוין, שה"ס י"ב בקר, שהים, שה"ס המלכות, עומד עליהם. ויהודה שה"ס המלך שבי"ב שבטים הוא כולל אותם. ולכאורה היה צריך להיות סדר הנסיעה, שראובן יסע תחילה. שה"ס קו ימין, ודרום. ואח"כ יסע דגל מחנה דן, שה"ס קו שמאל וצפון. ואח"כ יהודה, שה"ס קו אמצעי ומזרח. ולבסוף אפרים, שה"ס מערב דהיינו המלכות המקבלת מג' קוין. אמנם נסיעה זו שבמדבר היתה על דרך המתקן ביותר. ותחילה יצאו כל ג' הקוין וגם נכללו זה בזה בסוד י"ב שבטים, כנ"ל. וכיון שעיקר הפועל לתקון הקוין, הוא קו אמצעי, שבמזרח, ע"כ הוא נסע ראשונה במזרח, אבל הוא נחשב לקו ימין. והטעם הוא, כי יש ב' הכרעות בקו האמצעי, (א) נקרא שירותא דשמשא, דהיינו הכרעה הראשונה של קו האמצעי הנקרא שמש. שאז הוא משליט הקו ימין, והשמאל נכלל ומתבטל בימין כאלו לא היה כלל. (ב) נקרא תוקפא דשמשא, שהוא מיחד ב' הקוין זב"ז באופן שיהיה גילוי לשניהם לחדס והן לחכמה. וז"ס ב' דגלים הראשונים, שתחילה נסע דגל מחנה יהודה במזרח, ואע"פ שמזרח הוא קו האמצעי, אמנם הנסיעה היתה בבחינת שירותא דשמשא, שאז שולט קו ימין ואין שם גילוי לקו שמאל, וע"כ נחשב לקו ימין. ולא שמאל, וע"כ הורד המשכן עם נסיעתו, מחמת שנתבטלה הארת השמאל, שה"ס הארת החכמה שה"ס המשכן.

וזה אמרו (באות ק"ב) דגלא קדמאח משרייא מזיינא אריה, שדגל מחנה יהודה, שהוא הדגל הראשון ה"ס אריה שהוא חסד וקו ימין, מיכאל, וכן הוא בבחינת מיכאל, שהוא על מחנה שכינה של החסד. והוא רשים בפרישו דגלא פרישא לימינא שהדגל שלו הוא לצד ימין, שהוא חסד. מזרח, אמנם ה"ס קו האמצעי שנקרא מזרח, וע"כ נסיעתו לצד מזרח של המשכן, ומפרש הטעם, למה הוא נבחן לחדס שהוא קו ימין, ואומר, שירותא דשמשא אזיל במטלנוי בנהירו, שהוא בחינת ההכרעה של תחילתו של השמש, שהוא קו האמצעי, אשר אז הוא משליט הימין על השמאל כנ"ל וע"כ נחשב לאריה. ולבחינת מלאך מיכאל, שהם סוד קו ימין, ואינו נחשב לקו אמצעי ממש, כי קו אמצעי ממש צריך לכלול ימין ושמאל יחדיו, שה"ס הכרעה ב' שנקרא תוקפא דשמשא כנ"ל. ולפיכך, נסע יהודה בראשונה, שהוא כולל של המלכות.

(דפו"י דף קנ"ד ע"ב)

געטאן, דהיינו, שכולם קבלו ממנו כח המסך הזה דמפתחא. ואז אויפט ידיו שמאלא, שחזר והמשיך האורות דו"ק דג"ר שבד שמאל, שחזרו ונגלו הו"ק דחכמה, ואז כל מאריהון דדינא לתתא דחלין ואתכפין תחותיה הווא ירא, כי הארת החכמה מכניע כל בעלי הדין, שזסו"ה, ירך בעורף אויביו, שהארת החכמה שביד שמאל מכניע כל האויבים של הקדושה.

אמנם הג"ר דג"ר, נשאר נעלמים מכח התעוררות המסך דקו האמצעי, כי לא נגלו על ידו אלא ו"ק דג"ר (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת). וז"ש (באות ק"ו) ארבע גרפין לכל חד וחד מאשא חוורא, שכנגד ד' מוחין יצאו ד' כנפים המכסים על ג"ר דג"ר של כל מוח שלא יאיר. ומשום שכת המסך הזה המכסה הג"ר דג"ר, ממשיך כל החסדים, לפיכך הוא נקרא אשא חוורא. בלחו מלחפין, שלוהטים בדינים דמסך, כדי לכסות הג"ר דג"ר. וז"ש, כל אפין דחיוור וששון, שהם הפנים השלמים דג"ר דג"ר שבשמאל, המכונים כפתור ופרח. בחוורתא דההיא אשא שקיען, שהם נשקעו, ואינם מאירים, מחמת האשא חוורתא שבכת המסך, כנ"ל.

עתה מבאר ההפרש שיש בין אלו ד' סטריין, שהם ג' הקוין ומלכות המקבלתם. ואומר (באות ק"ח) ד' אנפין לכל חד וחד לארבע פטריין, שהם שיעור ו"ק דג"ר הנקראים פנים, שנשאר בכל ד' סטריין, שהם ג' קוין ומלכות, ואומר, בלחו נהירין בחוורא דשמאל, ששיעור הארתם הוא כמו הלבן שבקו האמצעי הנקרא שמש, דהיינו שיעור הארתם הוא חסדים בלבד שנקראים לבן. וההפרש שבהם הוא, חד לפטר מזרח נהיר בחידו האחד המאיר במזרח, שהוא קו האמצעי, מאיר בכל השלמות בשמחה. וחד לפטר מערב, דא כניש נהוריה, והאחד המאיר בצד מערב, שהוא מלכות, אין לו אור מעצמו אלא מקבץ האור מכל ג' קוין. וחד לפטר צפון חשוך בלא נהירו והאחד המאיר בצד צפון, שהוא קו השמאל, הוא חושך בלי אור. אמנם אין חושך זה, פירושו העדר של האור, אלא שהיא מציאות הנברא מן האור, כצלל דשמאל לגבי שמשא, כמו הצל של השמש הוא תולדה מאור השמש, ולולא אור השמש לא היה נמצא הצל. כך החושך דקו שמאל הוא תולדה מאור הג"ר דג"ר שהאיר בו, שהיה נמשך ממנו חושך, מחמת חסרון אור החסדים (כנ"ל ב"א דף מ"ז ד"ה נפיק) ואחר כך אע"פ שנסתלקו ממנו הג"ר דג"ר, אינו מאיר

ומלכות המקבלתם. שחב"ד הם ג' מאות אלף, ומלכות רק שבעים אלף, להורות שהיא חסרה ג"ר דחכמה. ואין בה אלא ז"ת. ומאה אלף, ה"ס חכמה וחסדים, אבל מלכות שה"ס חכמה בלבד, נאמר בה ושבעים אלף. וכולם נקראים אריות. להורות שרק שליטת הימין בלבד שם בלי שמאל. וז"ש ואיחו בינייהו באמצעיתא, שבחינת האמצע שה"ס שירותא דשמשא כנ"ל, הוא האריה שבאמצעם של ש"ע אלף אריות. וע"כ כולם פונים לימין בלבד.

אחר שביאר גדר הארתו של דגל מחנה יהודה בדרך הכלל והשלמות, הולך עתה ומפרט סדר הכרעה הנוהג במזרח, שהוא קו האמצעי. ונודע שאין קו האמצעי יכול להכריע את קו השמאל להכנע ולהכלל בימין זולת ע"י ב' פעולות. בפעולה א' מעורר כח המסך מבחינת המנעולא, שאז מסתלקים כל אורותיו של קו שמאל, ואח"כ בפעולה ב' גונז בחינת המנעולא ומעורר בחינת המפתחא שבמסך, שע"ז חוזר קו השמאל להאיר בו"ק דג"ר (כנ"ל פרשת לך דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) וז"ש (באות ק"ה) כד געי האי אריה מזדעזען רקיעין וכל חילין וכו', ושאגה זו פירושה פעולה הא' של קו האמצעי, שהיא ההתעוררות של כח המנעולא, שהוא מלכות דמדת הדין הקשה, המסלק לכל האורות, ואז כל הצבאות מזדעזעים הן מימין, דהיינו הרקיעין וכל חילין ומשריין וכו'. והן משמאל, אשר מזההו קלא נהר די נור מלחפא, שנהר דינור הנמשך מן קו השמאל, מתלהט מחמת הדינין דמנעולא, ונחית באלף וחמש מאה דרגין דגיהנם לתתא, כי כח השמאל משמש בקו השמאל, דהיינו בינה שחורה לחכמה, שה"ס אלף, שחכמה נקראת אלף, וגם בחצי השמאלי של הדעת שהוא ת"ק כלומר, חצי אלף, חצי מדרגה. ועתה ירד כח השמאל מכל שליטתו דהיינו מאלף וחצי אלף. וז"ש, ונחית באלף ות"ק דרגין וכו', שהוא ירד מכל מדרגותיו, ונפל בעמקות הגיהנם למטה. וז"ש, כדין בלחו חייבין דגיהנם מזדעזען ומלחטן אשא, כי נדונים בדינים הקשים של מנעולא. וע"ד כתוב אריה שאג מי לא יירא. כי שאגה ההיא מחרידה הכל ומפילים ממדרגותיהם.

וז"ש (באות ק"ז) געי תניינות, דהיינו שמעורר פעולה ב' הנ"ל (בפ' לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) שה"ס התעוררות של המסך דמפתחא. הראוי להמשיך ו"ק דג"ר דשמאל, או תלת מאה ושבעין אלף אריותא בלחו

ק"ב) דגלא תניינא. משרייא מזיינא, נש"ר, אוריא"ל, דרו"ם. תרי ממנן

הדגלים

הסולם

מאמר

מטעם פגם אלא מכח היחוד הגדול שבשירותא דשמשא. וז"ש, וכלהו ליואי אמרי שירתא, שהיה אומרים שירה בעת הורדה זו הבאה מכח היחוד דשירותא דשמשא. וכן, מארי דתושבחון בלהו, מפטריה, היו אומרים שירה. כדון כי רוח החיה באופנים פתיב. כי הארת החסדים השלמה נקראת רוח חיה. כלומר רוח חכמה, כי חכמה נקראת חיה. וכבר ידעת שסוד ד' החיות הם חגת"ם דו"א, וחגת"ם שבנוקבא שד' מלאכים מיכאל גבריאל אוריאל רפאל כלולים בהם נקראים גיכ חיות, וכל המחנות שד' מלאכים שולטים עליהם נקראים אופנים.

מאמר דגלא תניינא

ק"ב) דגלא תניינא וכו': דגל השני, שהוא דגל מחנה ראובן, הוא מחנה מזוינת, כלומר בסוד יוצאי צבא מבן כ' ומעלה, בבחינת נשר, ובשליטת המלאך אוריאל, השולט מבחינת קו אמצעי, ונסיעתו של הדגל הוא לצד דרום, שהוא קו ימין וחסד. ב' ממונים עמו עם אוריאל, שהם שמשאן חסדיאל. נשר הזה עולה וכל בעלי כנפים לפניו. כמה מחנות עולים מכל הצדדים, כל אחד ואחד בתוקף השמש.

כבר נתבאר, שהן יהודה והן ראובן כלולים מב' בחינות שהם קו אמצעי וקו ימין, אלא ההפרש הוא, שיהודה מעצם בחינתו הוא קו אמצעי, שהוא ת"ת וע"כ נסיעתו במזרח, אלא מבחינת הארתו הוא נבחן לקו ימין שהוא חסד, ובחינת מלאך מיכאל שהוא חסד. שהנו מטעם שיחודו הוא בסוד שירותא דשמשאן המשליט החסד על הכל. וראובן הוא מעצם בחינתו קו ימין, וע"כ נסיעתו בדרום, שהוא קו האמצעי מבחינת תוקפא דשמשאן, הנותן גילוי גם לקו שמאל (כנ"ל אות קי"א ד"ה וסוד ע"ש).

וז"ש דגלא תניינא משריא מזיינא נשר, שפני נשר ה"ם קו האמצעי, והיינו מבחינת הארתו, וכן המלאך הוא אוריאל, שהוא בחינת קו אמצעי ות"ת. אמנם עצם בחינת ראובן, הוא קו ימין, חסד, וע"כ הוא בדרום, שנוסע בדרום שהוא חסד, וקו ימין. וכמו שיש עם ראובן ב' שבטים שמעון וגד, כן

מאיר אלא בהתכללותו עם קו ימין שהוא חסדים. וז"ש, צלא חשוך שמשא נהיר, בגין דשמשא וצלא ימינא ושמשאלא כי כל עוד שהשמשאל אינו נכלל בימין, נמצא השמשאל שהוא צל של האור, ובחינת שמאל של האור. כלומר תולדה שלו. ואזלא כחדא, כי במקום שאין אור אין צל. ונודע שאין הארת חכמה שבשמשאל מאירה אלא ביחד עם הדינים והעונשים על הרשעים הרוצים להמשיך הג"ר דג"ר (כנ"ל באדרא רבא נשא אות רי"ט) וז"ש, חשוכן דאזלין עמויה, אלו החשכים, דהיינו הדינים שאמרנו ההולכים עם קו השמשאל, הם כל אינון דנטלין זיינא, שהם הנושאים כלי הזיין להעניש הרשעים הרוצים לינק מג"ר דג"ר. ונתבאר ההפרש מב' הקוין, האמצעי והשמאל, והמלכות, וקו הימין לא נתבאר, כי הוא סוד החסדים שמדבר בו בלי הרף, ואינו צריך ביאור.

אחר שביאר כל הבחינות שבקו האמצעי הכללים והפרטים מבאר עתה סוד ג' השבטים שבדגלא קדמאה, שהם יהודה ויששכר וזבולן. וקוראם ג' ראשים. וז"ש (באות ק"ט) רישא חדא דיליה ע"ד אלף ושיית מאה, דהיינו המספר של שבט יהודה המובא בכתוב. נפקי חילא בימינא דאיהו ארים עלייהו, שהצבאות אלו יוצאים בכח הימין שהשליט עליהם, כנ"ל בסוד שירותא דשמשא, ע"ש. בר כל אינון ממנן דלתתא וכו' דלית לון חושבנא, היינו בחינות הנשים והטף של שבט יהודה, שלא התפקדו עמהם. רישא תניינא וכו' נ"ד אלף וארבע מאה, היינו המספר של שבט יששכר המובא בכתוב. בר כל אלון וכו' היינו הנשים והטף. רישא תליתא נ"ד אלף וד' מאה, היינו המספר של שבט זבולן שבכתוב.

וז"ש (באות ק"י) כגוינא דנטיל ימינא וכו' כלומר שענין הנסיעה של כל ד' דגלים היתה בדרך אחד על דרך שנתבאר כאן. כיון דנטיל האי קדמאה, וחורד המשכון. כי כבר נתבאר לעיל, בתחילת הביאור, שכיון שנסיעת דגלא קדמאה שהוא דגל מחנה יהודה, היתה מבחינת שירותא דשמשאן, המשליט החסדים ואינו נותן מקום גילוי להארת חכמה שבשמשאל, ע"כ נתבטל הארת המשכון שה"ם חכמה תתאה. שז"ס והורד המשכון, נאמר עם נסיעת דגל הזה. אמנם אין זה (דמו"י דף קנ"ד ע"ב)

עמיה, שמשא"ל חסדיאל"ל. האי נשר סליק, וכל מאריהון דגדפין מקמיה. כמה משריין סלקין בכל סטריין. כל חד וחד בתוקפא דשמשא.

קיג) רוחא דרוחא פנימאה נפיק, וההוא רוחא מטי להאי נשר, וסליק אברוי ומכסייא לגופא. כד"א, ^ה המבינתך יאבר נץ יפרוש כנפיו לתימן. כגוונא כדוגמא כעין כנשר יעיר קנו האי נשר נץ בהדיה יונה, בהדיה נץ, וכל מארי דגדפין כלהו מצפצפן וחדאן. חד ^ד מסטרא קמיה, סליק מתתא לעילא. כמה ציפרין נחתין ועאלין, מצפצפן וחדאן, אזלין ושאטין.

חלופי גרסאות

ד סמכא.

מסורת הזהר

ה) (איוב לט).

דגלא תניינא

הסולם

מאמר

אורות גופו. ומה שאומר, רוחא דרוחא פנימאה, הוא משום שיש ב' כחות הממעיטין את קו השמאל, הנקרא מנעולא ומפתחא, כנ"ל בדבור הסמוך, ומדייק לומר שכונתו הוא על רוחא פנימאה, שהוא מפתחא. ולא על החיצון שהוא מנעולא, שאינו עוסק בו כאן. כד"א, המבינתך יאבר נץ יפרוש כנפיו לתימן, כי קו השמאל מכונה נץ, מלשון כי ינצו אנשים, על שם שהוא מתקוטט עם הימין ויש לו עמו מחלוקת. (כנ"ל ב"א דף נ"ז ד"ה וזה) וע"י מיעוט המסך דחירק שבקו אמצעי הוא פורש כנפיו, דהיינו שמכסה אורותיו, לתימן, כדי להכליל בדרום שהוא קו ימין. (כגוונא כדוגמא כעין עד קנו ל"ג, כי איזה גליון הוא שהכניסוהו המעתיקים בפנים).

וז"ש, האי נשר נץ בהדיה יונה, בהדיה נץ, כי נץ ה"ס קו שמאל כנ"ל. ויונה ה"ס המלכות המקבלת משמאל, וע"כ הנשר שהוא קו האמצעי נץ עמהם וממעט הג"ר שלהם בכח המסך דחירק. ואז, וכל מארי דגדפין כלהו מצפצפין וחדאן, כי אינם יכולים לסבול שליטת הנץ, שהוא קו שמאל, המקפא כל האורות (כנ"ל ב"א דף רמ"ז ד"ה ימא דקאפא), וע"כ הם שמחים לראות איך הנשר קם עליו וממעטו מג"ר, ודוחה שליטתו. ומפרש ענין זה יותר, חד מפטרא קמיה, שהוא קו האמצעי, שהוא בחינת פנים. כי קו ימין הוא בימין וקו שמאל בשמאל וקו אמצעי בפנים והמלכות באחור. סליק מתתא לעילא, שהוא עולה ממטה, ומכריע בין ב' הקוין ימין ושמאל שלמעלה ממנו (כנ"ל תרומה רע"ג ד"ה ונודע). ואז כל האורות שהיו נכפאים מחמת שליטת השמאל נתכו וקוינים כח האציר למעלה ולמטה וכו'. וז"ש, כמה ציפרין נחתין ועאלין מצפצפן

כן יש בדגל של מעלה עם אוריאלי, ב' מלאכים, וז"ש, תריין ממנין עמיה שמשא"ל וחסדיאל. והוא מטעם להיותם בסוד י"ב שבטים, שכל אחד מד' דגלים כולל ג', שה"ס י"ב כנ"ל. וכל הצבאות שמבחינת נשר, נקראים בעלי כנפים. וז"ש, וכל מאריהון דגדפין מקמיה. אמנם הם כלולים מכל ד' סטריין שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם, וז"ש, כמה משריין סלקין בכל סטריין, וכבר נתבאר שע"כ נבחן הארת דגל הזה בבחינת קו אמצעי, משום שהיחוד דקו אמצעי הוא מבחינת תוקפא דשמשא, וז"ש, כל חד וחד בתוקפא דשמשא, שכל אחד מד' סטריין, יצא בכח היחוד הב' של קו האמצעי, הנקרא תוקפא דשמשא, וע"כ יש בו גילוי גם מהארת השמאל. כנ"ל.

קיג) רוחא דרוחא פנימאה וכו': רוח של רוח הפנימי יוצא, ורוח ההוא מגיע אל הנשר, והוא מעלה כנפיו ומכסה את הגוף. כש"א, המבינתך יאבר נץ יפרוש כנפיו לתימן. נשר הזה, התקוטט עם היונה, ועם הנץ, וכל בעלי כנפים כולם מצפצפים ושמהים. אחד מצד הפנים עולה ממטה למעלה, כמה צפרים יורדות ונכנסות, מצפצפות ושמהות. הולכות ומשוטטות.

פירוש. כבר ידעת שאין השמאל רוצה להתייחד עם הימין מטרם שקו האמצעי ממעט הג"ר שלו ע"י מסך דחירק, וכח הזה נקרא רוח. וז"ש, רוחא, דרוחא פנימאה נפיק, וממעט הג"ר משמאל, ומתוך כך גם קו אמצעי עצמו מתמעט מג"ר. וז"ש, וההוא רוחא מטי להאי נשר וסליק אברוי ומכסייא לגופא, שאותו הרוח הממעט את קו השמאל מגיע ג"כ לנשר עצמו שהוא קו האמצעי וגם הוא מתמעט מג"ר, שזה נבחן שמעלה כנפיו ומכסה (דפו"י דף קנ"ד ע"ב)

קיד) כד נטיל, אושיט גדפא ימינא, כניש לכל חילוי, תלת ה מאה וחמשינ אלף מארי דגדפין, בתרי ו גופי, נש"ר וארי"ה כחדא. ארים קלא, כלהו אחרנין סלקין ונחתין, מצפצפן מסטרייהו, מכמה דרגין.

קטו) ג' רישין אינון כחדא, במשריין אלין. וכלהו בחד חושבן. וחושבן דאלין רישין, רישא חדא, ארבעין ושית אלף וחמש מאה. רישא תנינא חמשינ ותשע אלף ותלת מאה. רישא תליתאה, ארבעין וחמש אלפין, ושית מאה וחמשינ. קטז) מאלין תרי סטריין, נפקי תריין כרוזי, דאזלי מקמי כלהו משריין. כד אלין תרי מכריזי, כל חילין, וכל משריין, חיוון זעירין עם רברבן, כלהו מתכנשי. מאן חמי נטילא דכלהו רקיעין, כולהו נטלין במטולא במשריין, לקמיה דההוא משכנא.

חלופי גרסאות

ה ל"ג מאה. ו ל"ג גופי.

דגלא תנינא

הסולם

מאמר

ואע"פ שמבחינת הנסיעה אין נוסעים עם הנשר, אלא ב' הבחינות אריה ונשר, עכ"ז מבחינת ההכרעה שבו, הוא פועל בכל ד' הבחינות. וז"ש, ארים קלא, דהיינו בעת שמכריע בין הקוין, המכונה הרמת קול. כי קו אמצעי נקרא קול, ומה שעולה למעלה להכריע בין הקוין נבחן להרמה של הקול. ואז, כלהו אחרנין סלקין ונחתין מצפצפן מסטרייהו מכמה דרגין שכל בחינות האחרות, דהיינו גם הנמשכים מן שור ומן אדם, כולם מתפעלים ומקבלים מהארת הנשר מכמה בחינות שבהם, וכל אחד לפי המדרגה שלו כך מקבל ממנו.

קטו) ג' רישין אינון כחדא וכו': ג' ראשים הם יחד, באלו המחנות, כי ג' שבטיס הם במחנה ראובן. וכולם בחשבון מיוחד, והחשבון של אלו ראשים הוא כך, ראש אחד, מ"ו אלף וחמש מאה, שהוא מספר שבט ראובן. ראש השני, נ"ט אלף וג' מאות. שהוא מספר שבט שמעון. ראש הג' מ"ה אלף ושש מאות וחמשים. שהוא מספר שבט גד.

קטז) מאלין תרי סטריין וכו': מאלו ב' הצדדים, שהם נשר ואריה הנ"ל (באות קי"ד) יוצאים ב' כרוזים ההולכים לפני כל המחנות, כשאלו השנים שה"ס ב' חצוצרות, כמ"ש לפנינו. מכריזים, כל הצבאות וכל המחנות, חיות קטנות עם גדולות כולם מתקבצים. מי ראה הנסיעה של כל הרקיעים, שכולם נוסעים במסע במחנות לפני משכן ההוא, שהוא המלכות.

בשעתא

מצפצפן וחדאן אזלין ושאמין, כי הצפרים, שהם האורות, יצאו מבחינת הקפיאה ויכולים ללכת ולעוף ככל אשר יחפצו. וע"כ הם מצפצפים ושמחים.

קיד) כד נטיל אושיט וכו': כשנוסע, הנשר, הוא מושיט כנף הימין, מקבץ לכל צבאיו, שהם ש"נ אלף בעלי כנפים, בב' גופים של נשר ושל אריה ביחד. מרים קול, כל האחרים עולים ויורדים מצפצפים מן הצד שלהם מכמה מדרגות.

פירוש. כבר ידעת שדגל מהנה ראובן יש בו ב' בחינות, כי מעצם בחינתו הוא ימין, שה"ס אריה, ודרום. ומבחינת הארתו, הוא קו האמצעי, שהוא נשר ומזרח. וז"ש כד נטיל, כשדגל מחנה ראובן, שה"ס נשר מבחינת הארתו, נוסע, אושיט גדפא ימינא, דהיינו שמושיט בחינת הימין שבו. והוא נוסע בדרום בימין. מחמת שהימין הוא עצם בחינתו. ואז, כניש לכל חילוי ש"נ אלף מארי דגדפין, בתרי גופי נשר ואריה כחדא שכל צבאותיו הם בב' בחינות, שמעצם בחינתם הם אריה וימין, ומבחינת הארתם הם נשר וקו אמצעי, ונבחנו משום זה שמלובשים בב' גופים ביחד. וסוד המספר ש"נ אלף, הוא, כי ג' קוין ה"ס ש', ומלכות נחשבת רק לחצי פרצוף (כנ"ל ב"ב דף קנ"ח ד"ה בארבעין) וע"כ היא חמשים, והארת החכמה שבהם מכונה אלף, וע"כ הם ש"נ אלף.

(דפו"י דף קנ"ד ע"ב)

קיו) בשעתא דחד מנייהו, ההוא דאתי מסטרא דאריה, פשיט קלא, בגין דלא יזדעזעון כל אינון קלין. כדין מתכנשין כל אינון משריין. בשעתא דאחרא קרי, מתבר קלא ולא פשיט, כל אינון משריין דהאי נשר, כלהו מתכנשו לנטלא במטלנייהו. לקביל אינון, שתי חצוצרות כסף, כגוונא דא קלא לתתא. ת"ח, כד אלין נטלין מה כתיב, ז) ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם, אינון דמתכנשו לגבייהו, כגוונא דרישא אסתכל, הכי נמי כלהו.

קיח) דגלא תליתאה. שור. גבריאלי. צפון. תרין ממנן עמיה, קפציא"ל חזקיא"ל. האי שור מסטרא דשמאלא. קרנוי סלקין בין תרין עינוי. רגיו באסתכלותא, עיינין מלהטן כאשא דנור דליק. נגח ורפסא ברגליו ולא חייס. קיט) כד געי האי שור, נפקין מנוקבא דתהומא רבא, כמה חבילי ז שריקין,

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ז) (יחזקאל א) לעיל אות ק צ"מ.

ז שריקין.

מאמר

הסולם

דגלא תליתאה

קרנוי עולים מבין שתי עינוי. כועס בהסתכלות, העינים לזהטים כאש של אש דולק. נוגח ורומס ברגליו ואינו מרחם.

פירוש. אחר שביאר ב' דגלים הראשונים שהם קו אמצעי וקו ימין. מבאר עתה דגל השלישי שהוא קו השמאל שבחיות נקרא פני שור, ובד' מלאכים נקרא גבריאלי. ונודע שאחר שקו האמצעי הכריע ויחד קו ימין וקו שמאל זב"ה, לא נשאר בקו שמאל, כי אם אור המלכות, דהיינו הארת החכמה שממטה למעלה, שהוא בחינת ו"ק, (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) והג"ר נעלמו ממנו. וז"ש, קרנוי סלקין בין תרין עינוי, המלכות נקראת קרן, והחכמה נקראת עינים, ואומר, שמב' עינוי שה"ס החכמה לא עלו יותר מבחינת קרנים שהוא אור המלכות שממטה למעלה, והג"ר שבאור עינים שלו נסתלקו. גם ידעת שאין הארת החכמה שבשמאל מאירה רק עם דינים קשים על ראש הרשעים (כנ"ל באדרא רבה אות ר"ט) וז"ש רגיו באסתכלותא, עיינין מלהטן וכו' דהיינו דינים הקשים המופיעים עם הסתכלות שלו, שה"ס הארת החכמה שבשמאל.

קיט) כד געי האי וכו': כששור הזה גועה, יוצאים מנקב של תהום הגדול, כמה גדודים מחבילים, וכולם גועים ומשוטטים לפניו, וחיימה, והתיק שבו כל העונות, תלויים לפניו, כי כל עונות העולם, כולם באים בספר ונכתבים.

פירוש

קיו) בשעתא דחד מנייהו וכו': בשעה שאחד מהם, דהיינו אותו הבא מצד האריה, פושט קול, דהיינו שתוקע בחצוצרות תקיעה שהוא קול פשוט, כדי שלא יזדעזעו כל אלו הקולות שתוקע, אלא קולות פשוטים בלי זעזוע, אז מתאספים כל אלו המחנות, דהיינו בסו"ה, ותקעו בהן ונועדו אלין כל העדה. בשעה שהאחר קורא, דהיינו שתוקע בחצוצרות, בשליטת אותו הבא מצד הנשר, הקול שבור ואינו פשוט, דהיינו שהוא קול תרועה. ואז כל אלו המחנות של נשר הזה, כולם מתאספים לנסוע במסעיהם. דהיינו בסו"ה ותקעתם תרועה ונסעו המחנות וגו'. כנגד אלו השנים, שהם אריה ונשר, הם שתי חצוצרות כסף. כי כעין זה שנוהג למעלה כן הוא הכל למטה. בוא וראה, כשאלו נוסעים מה כתוב, ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם, היינו אלו הצבאות המתאספים אל הממונים הם נקראים אופנים. וכמו שהראש מסתכל, דהיינו הממונה, כן מסתכלים כולם. דהיינו הצבאות שמתחתיהם.

מאמר דגלא תליתאה

קיח) דגלא תליתאה וכו': דגל השלישי שהוא דגל מחנה דן, הוא פני שור מן החיות, שהוא שמאל. ומד' מלאכים הוא גבריאלי. דהיינו מקו שמאל. ונוסע בצד צפון של המשכן, שהוא שמאל. ועם גבריאלי יש ב' ממונים, קפציאל חזקיאלי. כי גבריאלי הוא כנגד דן, וב' הממונים הם כנגד אשר ונפתלי המחברים לדגל מחנה דן. שור הזה הוא מצד שמאל. (דפו"י דף קנ"ד ע"ב)

כלהו געאן ושטאן קמיה, וחיתמא, ן ואחמתא דכל חובין תלייא קמיה, דהא כל חובי עלמא, כלהו בספרא סליקין וכתיבין.
 (קכ) שבעה נהרי דאשא נגדין קמיה, כד צחי אזיל לגבי ההוא נהר דינור, ושאיב ליה בגמיעא חדא. וההוא נהר אתמלי ן כדבקדמיתא, ולא כדיב. כל אינון חיילין, שאבין אשא אכלא אשא. ואלמלא דמסטרא דאריה, נפיק חד נהרא דמייא, דמכבין גחלתייהו, לא יכיל עלמא למסבל.
 (קכא) חשוכא דשמשא תמן אשתכח, לא אשתכח נהירו. כמה גרדיני

חלופי גרסאות

ח ל"ג ואחמתא. ט בקדמיתא. י ל"ג ומכבין.

דגלא תליתאה

הסולם

מאמר

פירוש. כמ"ש לעיל בגעית האריה (באות ק"ה) שגועה מחמת כח המסך דחירק המגיע אליו וממעטו מג"ר כן געית השור, שהוא קו שמאל שבהגיע אליו כח התמעטות ממסך דחירק שבקו האמצעי היא גועה. גם נודע שסוד התהום הוא עלית המלכות והתכללותה בבניה שממעטה מג"ר, שהוא דומה לכח המסך דחירק, (כנ"ל באדרא רבא נשא אות רי"ד) וז"ש, כד געי האי שור, כשמגיע אליו כח המיעוט שבמסך דחירק, נפקין מנוקבא דתהומא רבא כמה חבילי שריקין, שאז יוצאים גדודי הקליפות והמחבלים האחרונים במקום החסרון של מיעוט הזה הנקרא תהומא רבא. געאן ושטאן קמיה, שהמה מתחברים עם הגעיה של השור ומשוטטים לפניו, ואז נמצאים נפתחים בהשור, ב' מיני דינים, א' דינים דשמאל, וב' דינים דמסך דחירק שנתדבקו בו, שבי דינים אלו כוללים כל מיני העונות והקלקולים שבעולם. וז"ש וחיתמא ואחמתא וכו' דכל חובי דעלמא, כלהו בספרא סליקין וכתיבין שאז גדונים על העונות של כל העולם, שגרמו ליצאנות ב' דינים אלו בקו השמאל, ובחינת הפגמים והקלקולים שנעשו בהארת קו השמאל, ה"ס הכתיבה של העונות בספר, כי המה מחכים על תשובת התחתונים, שצ"י תשובתם יתוקנו דינים הללו. וז"ש בספרא סליקין וכתיבין. (קכ) שבעה נהרי דאשא וכו': שבעה נהרות אש נמשכים לפניו. כשמא, הולך אל נהר דינור, ושואב אותו בגמיאה אחת, והנהר חוזר ומתמלא כבתחילה, ואינו משוב. כלומר שאינו נכחד כחוב, שנפסקים מימיו. כל אלו הצבאות של השור הזה, שצ"י גבריא, שואבים אש אכלה אש. ולולא שמצד האריה יוצא נהר אחד של מים, שצ"י אור החסדים, המכבים

(קכא) חשוכא דשמשא תמן וכו': החשך של השמש, דהיינו הצל, (כנ"ל באות ק"ה, ובסולם באות ק"א) נמצא שם, בקו שמאל, האור נמצא ואינו נמצא. כמה בעלי דין הולכים ומשוטטים בחושך. ונהר ההוא הדולק בצד שמאל, הוא אש שחורה חשכה. ואם תאמר, שאין

(דפו"י דף קנ"ד ע"ב)

נמוסין אזלין ושטאן בחשוכא וההוא נהר דדליק בסטרא דא, נורא אוכמא חשוך. ואי תימא, דלא אית אשא חוורא, אשא אוכמא, אשא סומקא, אשא דתרי גווני. לא תימא, דהא ודאי הכי הוא, ועכ"ד לעילא לעילא הכי אשתכח, ומתמן נגיד לאלין תתאי.

קכב) תנינן אורייתא במה אשתכחת. אשא חוורא, ואשא אוכמא על גבי אשא חוורא. בתרי אשי אשתכחת אורייתא. ת"ח, אשא חדא הוא, והאי אתפלג לארבעה. * מיא חדא * איהו, והאי אתפליג לארבע. רוחא חדא איהו, והאי אתפליג לארבע.

קכג) תלת רישין * אשתכחו במשריין אלין. חושבן דלהון, רישא חדא שתין ותרי אלף ושבע מאה. רישא ב', ארבעין וחד אלף וחמש מאה. רישא תליתאה, תלת וחמשין אלף וארבע מאה. בר כל אינון דרגין אחרנין דאתפרשן בסטרייהו, ולית לון חושבנא. כלוה דרגין על דרגין. בר כמה גרדיני נמוסין מ דאינון לתתא, חציפין ככלבא, נ נשכין כחמרא, ווי מאן דאשתכח גבייהו, ודינא דלהון בסטרא רביעאה.

חלופי גרסאות

כ חדא מיא. ז אתחברו. מ דאיהו. נ נשקין.

דגלא תליתאה

הסולם

מאמר

ד' סטריין, שהם לבנה ושחורה ואדומה וירוקה.

קכב) תנינן אורייתא במה וכו': למדנו התורה העליונה במה היא נמצאת. היא אש לבנה, וכתובה באש שחורה על אש לבנה. ובשתי אשים נמצאת התורה. בוא וראה, אש אחת הוא, דהיינו קו שמאל שנקרא אש, וזו מתחלקת לארבע אשים, להיותו כלול מד' סטריין כנ"ל. וכן מים אחד הוא שהוא קו ימין הנקרא מים. והוא מתחלק לארבעה שכלול בו ד' סטריין. וכן הרוח, אחד הוא, שהוא קו אמצעי, ומתחלק לארבעה, דהיינו שכלול מכל ד' סטריין. שהם ג' קוין ומלכות המקבלתם.

קכג) תלת רישין אשתכחו וכו': ג' ראשים נמצאים במחנות אלו כנגד ג' שבטים, שבמחנה דן. החשבון שלהם, הוא, ראש אחד ס"ב אלף וז' מאה, והוא המספר של שבט דן שבכתוב. ראש הב', מ"א אלף וה' מאה. והוא מספר של שבט אשר. ראש הג', נ"ג אלף וד' מאה, והוא מספר של שבט נפתלי, חוץ מאלו מדרגות האחרות המתפרשים בהצד שלהם שאין להם חשבון. דהיינו הנשים והטף של ג' שבטים אלו שאינם בחשבון האמור. וכולם מדרגות על מדרגות, חוץ מכמה בעלי דין

שאינן כאן אש לבנה אש שחורה אש אדומה אש הכלול מב' צבעים, דהיינו ירוקה. אל תאמר כן, כי ודאי שכך הוא, שנהר הדולק שחור הוא, ועכ"ז למעלה למעלה, בבינה, נמצא כן, שהאש כלולה מד' אשים, ומשם נמשך לאלו התחתונים, לפני שוד שבז"א, ולמלאך גבריאל שבמלכות, שגם בהם האש של הגבורה כלולה מד' אשים.

פירושו. החשך של השמש שיש בשמאל, כבר נתבאר (באות קי"א בהסולם) ע"ש. ומ"ש, אשתכח לא אשתכח נהירו, היינו כשקו השמאל מתיחד עם הימין, נמצא בו אור החכמה, וכשאינו מתיחד עם הימין לא נמצא בו אור, אלא חושך. ונתבאר לעיל ששיעור האור המאיר בקו שמאל הוא כשיעורה של המלכות (כנ"ל אות קי"ח). שקרנו סלקין בין תריין עיניו, ע"ש. וז"ש, וההוא נהר דדליק בסטרא דא נורא אוכמא חשוך, דהיינו כשיעור המלכות שהיא אש שחורה וחשכה. אמנם ודאי שקו שמאל כלול מכל ג' קוין והמלכות המקבלתם, ועכ"כ יש בו ד' אשים, וז"ש ואי. תימא וכו', שכמו שקו שמאל שבבינה כלול מכל ד' סטריין כך קו השמאל שבחיות ושבד' מלאכים כלול מכל (דסו"י דף קנ"ד ע"ב *) דף קנ"ה ע"א)

קכד) דגלא רביעאה, אד"ם רפא"ל. מערב. בהדיה אסוותא. בסטרא דאדם אתכליל דינא עלאה עליה אתסי. ׀ האי אחיד בקרנוי דשור, כד מבעי לאעלא לון לתהומא רבא. וכפית לון, דלא יוקיד עלמא. בתר דא שריא קול דממה דקה. ׀ הכא מלה בחשאי, לא ׀ משתמע מלה דהברה כלל. קכה) בסטרא דא, שריא מאן דשריא, סליק מאן דסליק, שמשא אתכניש לאנהרא להאי אתר. בגין כך ותקעתם תרועה, בסטר דרום. אבל הכא, לאו

חלופי גרסאות

ס חד אחיד ; האי חר. ע דינא. פ אשתמודע.

דגלא רביעאה

הסולם

מאמר

למעלה. ומפרש דבריו, ואומר, **האי אחיד בקרנוי דשור**, שהמלכות אוחות בקרנוי דשור, שמדה זו כשהיא בקו שמאל, שהג"ר לא יאירו אלא ממטה למעלה נקראים, **קרני השור** (כנ"ל באות קר"ח ע"ש) ע"כ נבחן שהמלכות אוחו את השור, שהוא קו שמאל, בקרניו, והיינו רק אחר הפעולה של קו האמצעי שמיצט הקו שמאל במסך דחירק ונחלש ואז נתרצה לקבל מדתה של המלכות שלא יאיר אלא ממטה למעלה (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) וז"ש, **כד מבעי לאעלא לון לתהומא רבא**, דהיינו אחר ששלט עליו המסך דחירק, שמיצט לוק בלי ראש, (כמ"ש שם) שזה נבחן שרצה לירד לתהומא רבא, ששם מדת המיעוט דוק בלי ראש, ואחר שהגיע לזה קבל רפואתה של המלכות שלא יאירו הג"ר שלו אלא ממטה למעלה. וכפית לון דלא יוקיד עלמא, שקשרה אותן הקרנים, שלא תאורנה אלא ממטה למעלה, ואז נתרפא מדיניו, שהיו עומדים לשרוף העולם.

וז"ש, **בתר דא שריא קול דממה דקה**, כי הארת ממטה למעלה, נבחנת לקול דממה דקה, **הכא מלה בחשאי**, לא משתמע מלה דהברה כלל, כי אם ההארה היא ממטה למעלה ואינה נמשכת כלום למטה, נבחן שהוא בחשאי, וקול הברה לא נשמע למטה כלל.

קכה) **בסטרא דא שריא וכו'**: בצד זה, במלכות, שורה מי ששורה, דהיינו החסידים דקו ימין. ועולה מי שעולה, דהיינו הארת החכמה שבקו שמאל, המאירה בדרך עליה ממטה למעלה. השמש, שהוא ז"א, נאסף להאיר למקום הזה, שהוא מלכות. ומשום זה, כתוב, ותקעתם תרועה, בצד דרום. שהוא קו ימין בהארת קו האמצעי כנ"ל. אבל כאן, במלכות, לא זה ולא זה. שאין כאן לא תקיעה ולא תרועה

דין הנמשכים מקו שמאל, שהם למטה, בקליפות, שהם חצופים ככלב ונושכים כחמור, שהם אינם בכלל המחנות האלו דצד שמאל, אי מי שנמצא אצלם והדין שלהם הוא בצד הרביעי, שהיא המלכות. כלומר, שהם מקבלים חיותם מן המלכות.

מאמר דגלא רביעאה

קכד) **דגלא רביעאה וכו'**: דגל הרביעי שהוא דגל מחנה אפרים, מבחינות החיות הוא פני אדם, ומד' המלאכים הוא רפאל, והוא נוסע במערב, שכל אלו הם בחינות המלכות. ועמו רפואה. כי בצד אדם, נכלל דין העליון בו, ומתרפא. זה אוחו בקרנוי של השור, כשרוצה להביא אותן לתהום הגדול, וקושר אותן שלא תשפנה העולם. אחר זה שורה קול דממה דקה. כאן הדבר בחשאי, שלא נשמע דבר הברה כלל.

פירושו. דגל הרביעי הזה ה"ס המלכות, שנקראת אדם ומד' מלאכים שהם מרכבת המלכות הוא המלאך רפאל, וה"ס רוח מערב. ונודע שבעת שליטת קו שמאל מטרם שנתחד עם הימין, הוא שורף העולם בדינים שלו ורוצה לבטל את הימין, ואינו יכול להתחד עם הימין, אלא אחר שמקבל מדתה של המלכות, דהיינו שלא יאיר אלא ממטה למעלה כמדת המלכות (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) ואז מתיחד עם הימין ומתרפא מדיניו. וז"ש **בהדיה אסוותא, בסטרא דאדם אתכליל דינא עלאה עליה, אתסי**, בסטרא דאדם, פירושו קו שמאל, אשר המלכות הנקראת אדם נמשכת מן הסטר שלו. **אתכליל דינא עלאה עליה**, היינו הדינים הקשים דשמאל בלי ימין. **אתסי**, היינו ע"י קבלתו את מדת המלכות, שלא יאיר אלא ממטה (דפו"י דף קנ"ה ע"א)

האי ולא האי. אמאי תרועה. לאכפייא סטר צפון, ובג"כ סטר צפון לאחורא. קכו) ת"ח, שתי חצוצרות, בגין דאינון מסטרי תרי דקאמרי, ממזרח ומדרום. אינהו זמינין לתברא דינין, ולאכפייא לון. וע"ד אינון מכסף. ובג"כ וביום שמחתכם ובמועדיכם וגו', ותקעתם בחצוצרות, סתם, בין לעילא בין לתתא. זכאין אינון ישראל, דקב"ה בעי ביקריהון, ויהיב לון חולקא עלאה על כל שאר עמין. וקב"ה אשתבח בהו בתושבתייהו, הה"ד ק) ויאמר לי עבדי אתה ישראל וגו'.

קכז) ויהי בנסוע הארון ויאמר משה וגו'. רבי אלעזר אמר, הכא אית לאסתכלא, נ' דאיה ז' מחזרא לאחורא ק) הכא בתרי דוכתי, אמאי. ואי תימא נ' כפופה, הא ידיעה נ' כפופה נוקבא. נ' פשוטה, כללא דדכר ונוקבא. והא קכח) ת"ח, נ באשרי יושבי ביתך לא אתמר, בגין דהיא בגלותא. והא אוקימנא באתר דא, ויהי בנסוע הארון. אמאי אתהדר לבתר כגוונא דא ז'. אוקמוה חברייא, דכתיב ט) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל וגו'. אלא מה כתיב לעילא, וארון ברית יי' נוסע לפניו דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה כיון דהוה נטיל ארונא, נו"ן נטיל ר) עליה, והא שכינתא על גבי ארונא יתיב.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ק) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ה. ר) ויחי קעז צ"ד. ז' מנורא. ק) אמאי בתרי דוכתא הכא. ר) עלאה; עמיה. ט) (עמוס ה) ויחי קסד צ"ה.

הנונין

הסולם

מאמר

קכו) ויהי בנסוע הארון וגו': רבי אלעזר אמר, כאן יש להסתכל, הנ' שהיא מחזירה פניה לאחור כאן בב' מקומות, דהיינו הנ' העומדת לפני פרשת ויהי בנסוע, ולאחריה, למה. ואם תאמר שרומזת על נ' כפופה, אשר נודע, שנ' כפופה, היא הנוקבא. דהיינו המלכות; ו' פשוטה, היא כלל דכר ונוקבא, שהם ז"א ומלכות, והעמדנו במקום זה, בנ' כפופה, שעליה נאמר, ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה', שעל הנ' כפופה אמר קומה. ותאמר שע"כ נכתבו ב' הנונין ההפוכות, אבל א"כ למה נחזרו שוב פניהם לאחור, כעין זה ז'

קכח) ת"ח נ' באשרי וכו': בוא וראה, לא נאמר נ' בהא"ב של אשרי יושבי ביתך, משום שהנ' שהיא מלכות היא בגלות. וכך העמידו החברים, שכתוב עליה, נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל וגו'. אלא מה כתוב למעלה, וארון ברית ה' נוסע לפניו דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה, כיון שהארון היה נוסע, היתה הנ' נוסעת עליו, שהיא המלכות, שהרי השכינה יושבה על הארון. בוא וראה אהבת הקב"ה לישראל, שאע"פ שהם

תרועה. שואל, למה תוקעים תרועה. ומשיב, שהוא סוד כח המסך שבקו האמצעי, המכניע לצד צפון, שהוא קו שמאל, כדי שיתיחד עם הימין, ולא יאיר יותר רק ממטה למעלה, כנ"ל בדבור הסמוך. ומשום זה צד צפון לאחר כל המחנות כמ"ש מאסף לכל המחנות. שהוא משום שמתקן ע"י המלכות, כנ"ל בדבור הסמוך, וע"כ דגל מחנה אפרים שהוא המלכות נוסע מקודם לקו שמאל, שהוא מחנה דן. ומחנה דן לאחרונה יסעו.

קכו) ת"ח שתי חצוצרות וכו': בוא וראה, ב' חצוצרות הן, משום שהן מצד השנים שאמרנו, ממזרח שהוא קו אמצעי, ומדרום שהוא קו ימין. והם מוכנים לשבור הדינים ולהכניע אותם, בסוד התרועה, כנ"ל בדבור הסמוך, וע"כ הן מכסף. שהוא חסד. ומשום זה, וביום שמחתכם ובמועדיכם וגו' ותקעתם בחצוצרות, סתם, שהוא בין למעלה, ובין למטה בעולם הזה. אשרי הם ישראל שהקב"ה רצה ביקרם, ונתן להם חלק עליון על כל שאר העמים, והקב"ה משתבח בהם, בתשבחותיהם שמשבחים לו, ז"ש ויאמר לי עבדי אתה ישראל וגו'.

(דפו"י דף קנ"ה ע"א)

ת"ח, חביבותא דקב"ה לגבייהו ^ט דישראל, דהא אע"ג דאינון סטאן מארח מישר, קב"ה לא בעי לשבקא לון, ובכל זמנא אהדר ^ה אנפוי לקבלייהו, דאי לאו הכי לא יקומון בעלמא.

קכט) א ת"ח, ארונא ^ב הוה נטל קמיייהו ארח תלתא יומין, ^ג נ לא הוה מתפרש מניה, ונטיל עמיה. ומגו רחימו דלהון דישראל, אהדר אנפוי ואסתחר ^ד מלגבי ארונא, כהאי איילא דעזלתא, כד איהו אזיל, אהדר אפוי לאתר דנפיק. וע"ד בנסוע הארון, נו"ן ^ה אסחר אנפין לקבלייהו דישראל, וכתפי גופא לגבי ארונא.

קל) וע"ד ^ו כד ארונא הוה נטיל, משה אמר קומה יי, לא תשבוק ^ז לון, אהדר אנפך ^ח לגבן, ^ט כדין נו"ן אתהדר לגבייהו ^י כגוונא דא ^י כמאן דמהדר

חלופי גרסאות

ש ל"ג דישראל. ת אפיייהו. א פוק חמי. ב הוא נטיל מקמיייהו. ג י. ד לגבי. ה אסתחר. ו ל"ג כד ארונא. ז ל"ג לון. ח ל"ג לגבן. ט כד. י ^י כגוונא דא ; כגוונא ^י [דא]. כ מאן דאהדר.

מאמר

הסולם

הנונין

פירושה שהיא בחסרון ג"ר. וקימה, פירושה החזרת הג"ר, שבמלכות ה"ס הארת החכמה. והארון עם הלוחות שבתוכו ה"ס ז"א ומלכות, שלוחות העדות ה"ס ז"א. והארון ה"ס מלכות (כמ"ש להלאה פרשת שלח אות י"ד). ונמצא שמטרים ויהי בנסוע הארון, לא היתה המלכות בנזוג עם ז"א. מחמת חסרון החכמה, ונודע שאין גילוי החכמה אלא בשעת הנסיעה, שה"ס נסיעת ג' קוין בתלת דוכתי (כנ"ל בשלח דף ל"ט ד"ה וג') ולפיכך הקדים הנסיעה אל הזוג כנ"ל. וז"ס, ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' כי אז נגלה הארת החכמה שהקימה ה' מפילתה. ואח"כ אחר שנשלמה הנסיעה וקבלה הארת החכמה, אז אמר משה שובה ה' וגו' שאז נפסק הארת החכמה, וחזרה להזדווג עם ז"א שה"ס חסדים.

וזה אמרו (באות קכ"ח) אלא מה כתיב לעילא, וארון ברית ה' נוסע לפניכם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה. מנוחה, פירושו זוג ז"א ומלכות. ובכדי להכין המלכות שתהיה ראויה לזוג עם ז"א היה צריך ארון הברית לנסוע דרך ג' ימים, שה"ס ג' קוין בג' דוכתי, שבדרך ג' ימים אלו, קבלה הארת החכמה שה"ס קימה מנפילתה, ואז ראויה למנוחה, שה"ס הזוג. ועד"ו ישראל אינם ראויים לקבל מזוג זו"ן, מטרים שמקבלים הארת החכמה שבמלכות. וז"ש, לתור להם מנוחה, דהיינו כדי שישראל יוכלו לקבל

שהם סרו מדרך הישר, אין הקב"ה רוצה לעזוב אותם, ובכל זמן הוא מחזיר פנים אליהם, שאם לא כן, לא היתה להם תקומה בעולם.

קכט) ת"ח ארונא הוה נטיל וכו': בוא וראה, הארון היה נוסע לפניכם דרך שלשת ימים הנ' שהיא השכינה, לא היתה נפרשת ממנו, ונוסעת עמו. ומתוך אהבתם של ישראל החזיר פניו לישראל, ומסבבת עצמה מן הארון. כאותה אילה הצעירה כשהיא הולכת היא מחזרת פניה אל המקום שיצאה משם. ועל כן, בנסוע הארון, היתה הנ' מחזרת פניה כלפי ישראל וכתפי גופה אל הארון.

קל) וע"ד כד ארונא וכו': וכו' כשהארון היה נוסע, אמר משה קומה ה', היינו, שלא תעזוב אותנו החזיר פניך אצלנו. ואז החזירה הנ' פניה אליהם כעין זה ^י כמי שמחזיר פניו למי שאוהב אותו. וכשהתחיל הארון לזוז, אז סיבב פניו מישראל והחזיר פניו אל הארון. ולגמרי החזירים.

ביאור המאמר. תחילה מבאר (באות קכ"ח) שנ' כפופה, שה"ס המלכות, הוא בנפילה מטרים הזוג עם ז"א, שאז היא כמו בגלות, שעליה נאמר נפלה לא תוסיף קום וגו'. וע"כ תחילה היא צריכה להקימה מנפילתה. ואח"כ היא יכולה להזדווג עמו. ונפילה, (דפו"י דף קנ"ה ע"א)

אנפיה למאן דרחים, וכד הוה שארי ארונא ל למשרי, כדין אהדר n נון אנפוי מישראל, ואתהדר לגבי ארונא, ובכלא אתהדר. (קלא) אמר ר' שמעון, אלעזר, בודאי הכי הוא, אבל הכא לא אהדר אנפוי מישראל, דאי הכי בעי נון לאתהפכא מגוונא דאחרא n עלאה, האי z מנזור o לאחורא, והאי בארע מישר לגבי ארונא.

חלופי גרסאות

ל מוסיף ישראל [; וישראל] למשרי, מ כ"ג בד"ז ; ובדפו"י א אנפוי, n דלעילא, o ל"ג לאחורא.

הנונין

הסולם

מאמר

וז"ש, וע"ד, בנסוע הארון, נון אסחר אנפין לקבליהו דישראל, ובתפי גיפא לגבי ארונא, דהיינו שכותבים [המחזרת פניה לפרשיות הקודמות שה"ס ישראל, וכתפי גופה לפרשת ויהי בנסוע שהיא הארון, דהיינו ז"א. והיינו מטעם הנ"ל כי בזמן הנסיעה הבא מקבלת חכמה, שהיא פניה, ופנים האלו היא משפעת לישראל. וכיון שז"א היא בבחינת חסדים מכוסים נבחן שאחוריה לז"א, שאחור, יורה שאינה מקבלת ממנו בחינתו. וז"ש, (באות ק"ז) וע"ד, כד ארונא הוה נטיל, משה אמר קומה ה'. שפירושו, לא תשובק לון אהדר אנפך לגבן, דהיינו שתקבל סוד הקימה, שהיא חכמה, ופנים זה של חכמה תשפיע לישראל, שיזכו אח"כ לקבל מזווג השלם שה"ס מנוחה, וכד הוה שארי ארונא למשרי דהיינו אחר שגמר קבלת ג' הקוין שה"ס הנסיעה ובא בסוד המנוחה, שהיא הזווג עם ז"א, כדין אהדר אנפוי דנון מישראל, דהיינו שהפסיקה השפעת החכמה, ואתהדר לגבי ארונא, דהיינו שקבלה ג"ר דחסדים מז"א, שזה נבחן שנתנה פניה, שה"ס הג"ר לז"א, לבחינת ז"א, שה"ס חסדים, ובכלא אתהדר, ולגמרי חזרה לחסדים דז"א. כי אין גילוי חכמה אלא בשעת נסיעת הקוין, ולאחר הנסיעה, חוזרים לבחינת חסדים לגמרי (כמ"ש לעיל בשלח ל"ט ד"ה וגו' ע"ש). וע"כ נכתבה כאן [הפוכה שניה, שפניה לפרשת ויהי בנסוע, שהיא ארון הברית, ואחוריה לפרשיות התורה שלאחר ויהי בנסוע, שה"ס ישראל.

קלא) אמר רבי שמעון וכו' : אר"ש, אלעזר, בודאי כך הוא, שצריכים להיות כאן ב' נונין הפוכים לפניה ולאחריה. כמו שאמרתי. אבל כאן לאחר ויהי בנסוע, לא החזירה המלכות פניה מישראל, כלומר שלא הפסיקה הנשפעתה מישראל כמו שאמר ר"א, דאם כן, היתה

סוד המנוחה מזווג זו"ן, וז"ש, אע"ג דאינון סטאן מארע מישר, דהיינו שאינם ראויים לקבל המנוחה מזווג זו"ן, קב"ה לא בעי לשבקא לון, אין הקב"ה עוזב אותם כך, אלא, ובכל זמנא אהדר אנפוי לקבליהו, דהיינו שהמלכות מחזירה פניה אליהם ומאירה להם הארת החכמה להכשירם שיוכלו אח"כ לקבל מסוד המנוחה. וז"ש (באות קכ"ט) ארונא הוה נטיל קמיהו ארע תלתא יומין, הנ' לא הוה מתפרש מניה ונטיל עמיה. כי סוד נסיעת ג' קוין הם בז"א, אלא שהמלכות אינה נפרשת מז"א בשעת הנסיעה וגם היא מקבלת ג' קוין אלו, ומגו רחימו דלחון דישראל, אהדר אנפוי, דהיינו שבחינת הארת החכמה שמקבלת, הנקרא פנים, בסוד חכמת אדם תאיר פניו, היא מחזירה פניה אלו לישראל, ומשפעת להם הארת החכמה, ואסתחר מלגבי ארונא, כלומר שמחזירה את עצמה מז"א, שה"ס הלוחות שבארון. כי ז"א הוא בחינת חסדים מכוסים, ובעת שהמלכות מקבלת חכמה, שאינה בחינת ז"א, נבחן שהמלכות מחזירה עצמה ממנו, וז"ש, ובתפי גופא לגבי ארונא, כלומר שפורשת עצמה מבחינת ז"א, ודומה כמו שמחזירה אליו אחוריה, ומה שאומר במשל האילה, אהדר אנפוי לאתר דנפיק, רומז בזה כי המלכות הנקראת אילה יוצא מקו שמאל, ושם היא שורשה, וע"כ מחזירה פניה לבחינת הארת החכמה שבקו שמאל.

והרמז שבתורה היא, כי פרשת ויהי בנסוע נחשבת לבחינת ארון הברית הנוסע, ואח"כ בא בסוד הזווג שהוא מנוחה. וכותבים לפניה [הפוכה, שאחוריה לפרשת ויהי בנסוע, ופניה לפרשיות הקודמות, הנבחנו לבחינת ישראל, וכן אחר פרשת ויהי בנסוע כותבים [הפוכה, שפניה לפרשת ויהי בנסוע, שה"ס ארון הברית, ואחוריה לפרשיות האחרות שלאחריה, הנבחנו לבחינת ישראל.

בסוד אורייתא וישראל חד הוא.
(דפו"י דף קנ"ה ע"א)

(קלב) אלא ודאי לא אהדר אנפוי מנייהו, ומה עביד בשעתא דשאר ארונא ^ע למשרי. אמר משה ^פ שובה יי, כדין שארי ארונא, ושכינתא קאים בסטרא אחרא, ואנפין לקבליהו דישראל, ולקבליה דארונא. ^ז וכדין ^ק כלא כליל ^ר לגווה, ^{*} לארונא, ולישראל. אלא דישראל גרמו לבתר, דכתיב ויהי העם כמתאוננים.

(קלג) אמר רבי ^ט אלעזר, אנא דאמרן מספרא דרב ייבא סבא, דאמר דבין בהאי גיסא, ובין בהאי גיסא, אתהדר. א"ל, שפיר קאמר, אבל דא ^ת דאמינא, הכי תשכח בספרא דרב המנונא סבא, והכי הוא ודאי. (קלד) והמן ^ת כזרע גד הוא. אמר רבי יוסי, לקיימא זרעא וחילין בארעא, כד"א ^ר גד גדוד יגודנו. מה זרעא דגד נטלי חולקיהון בארעא אחרא, כך מן שריא עלייהו דישראל, לבר מארעא קדישא.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ת ח"ג קכח : רח. א) (בראשית מט) ויחי רל צ"ו. ע ל"ג למשרי. פ קומה. צ ובג"כ כדן. ק ל"ג כלא. ר לכונא ; לגונא. ש אבא ול"ג אנא. ת אמינא.

מאמר

הסולם

הנונין

מישראל, וע"כ אחוריה לישראל, ופניה לארון הברית, לקבל ממנו חסדים. על זה חולק ר"ש, ואמר שבעת המנוחה לא כל שכן שמחזרת פניה לישראל, אלא פנים של חסדים. ועם כל זה כתיבת הנון צריכה להיות הפוכה, שפניה לוייה בנסוע, ואחוריה לשאר פרשיות. אלא מטעם אחר, מטעם שכאן חטאו ישראל בפרשת ויהי העם כמתאוננים. וע"כ החזירה כאן אחוריה לישראל.

(קלג) אמר ר' אלעזר וכו' : אר"א, אני מה שאמרתי הוא מספרו של רב ייבא סבא שאמר כך, שבין בצד זה ובין בצד זה מחזירה הנון פניה, שלפני ויהי בנסוע מחזירה פניה לישראל, ואחר ויהי בנסוע מחזירה פניה לארון ואחוריה לישראל. אמר לו יפה אמר, שהכתיבה של הנונין צריכה להיות כך, אבל זה שאמרתי שמה שהחזירה אחוריה לישראל אינו מטעם המנוחה אלא מטעם שכתוב אחריה, ויהי העם כמתאוננים, כך תמצא בספרו של רב המנונא סבא. וכך הוא ודאי.

מאמר והמן כזרע גד

(קלד) והמן כזרע גד הוא : אמר ר' יוסי כזרע גד, פירושו כמו גדוד, דהיינו לקיים זרע וצבאות בארץ. כמש"א גד גדוד יגודנו. ומה זרע גד לקחו חלקם בארץ אחר, דהיינו בעבר הירדן, כך המן היה שורה על ישראל לחוץ מארץ הקדושה. דהיינו במדבר. ד"א

היתה הנון הזו הכתובה, צריכה להיות בהיפוך, מכעין נוון האחרת העליונה, שה"ס המלכות, כי נוון זו מנוור לאחור אל ישראל, וזו העליונה, שהיא המלכות, היא בדרך יושר עם הארון. כלומר שהיא בזוג עם ז"א. וכיון שהיא בזוג עם ז"א, אז ודאי פניה לישראל. ולא כרבי אלעזר.

(קלב) אלא ודאי לא וכו' : אלא ודאי הוא שהמלכות לא החזירה פניה מישראל, ומה עשתה בשעה שהתחיל הארון לנות. אז אמר משה, שובה ה', דהיינו שתפסיק מהארת החכמה ותשוב להארת החסדים דז"א, אז שכן הארון, דהיינו שנת, והשכינה עמדה בצד אחר, דהיינו בצד ימין שהוא חסדים, ומקבלת ג"ר דחסדים, שה"ס פנים מז"א, ופניה אלו מחזירה לישראל, וכנגד הארון. כלומר שפניה לארון לקבל ממנו חסדים, ופניה לישראל, להשפיע להם החסדים האלו, שמקבלת מארון הברית. ואז כלולה בתוכה מכל, מן הארון ומן ישראל. אלא אח"כ גרמו ישראל שהמלכות תחזיר אחוריה אליהם, שכתוב, ויהי העם כמתאוננים. ולפיכך כתוב ^ז הפוכה בין ויהי בנסוע לבין פרשת ויהי העם כמתאוננים.

פירושו, ר"ש אינו חולק על עצם כתיבת ה' ומודה לו שצריכה להיות הפוכה, שפניה לפרשת ויהי בנסוע, ואחוריה לישראל דהיינו לשאר פרשיות שבתורה, אלא שחולק על טעמו, שאמר שבעת המנוחה, מפסקת השפעתה (דפ"י דף קנ"ה ע"א *) דף קנ"ה ע"ב)

קלה) א ד"א כורע גד הוא. כורעא דגד חוורא, ב ואקפי כד נחית לאוירא, ואתבלע בגופא, והא אוקמוה חברייא. ועינו כעין הבדולח, כההוא בדולחא דאיהו חוור, כגוונא ד דימינא ה דלעילא.

קלו) אמר רבי יצחק, מאי שנא ו דאמר משה במלה דא ז לעילא כנוקבא, דכתיב אם ככה את עושה לי, אתה מבעי ליה. אלא לאתר דמותא שארי ביה קאמר, וההוא אתר דנוקבא איהו. בגין כך אמר הרגני נא הרוג, ודא אילנא דמותא. והא אוקימנא דבאילנא דחיי לא שרייא ביה מותא. וע"ד אתהדר לגבי אילנא דמותא ואמר את, ולא אמר אתה, והכי מבעי ליה.

קלז) מיד ב ויאמר יי אל משה אספה לי שבעים איש וגו'. א"ל קב"ה, את בעי מותא בכל זמנא, ה הרי לך, ואצלתי מן הרוח וגו'. ת"ה, דהכא ידע משה דאיהו ימות, ולא ייעול לארעא, דהא אלדד ומידד מלה דא הו אמרי.

קלח) על דא, לא לבעי ליה לאינש, בשעתא דרוגזא שארי ביה, ללטייא גרמיה. דהא כמה קיימי עליה דמקבלי ההיא מלה. בזמנא אחרנא דבעא מיתה, לא קבילו מניה. בגין דכלא לתועלתא דישראל הוה. השתא לאו איהו, אלא מגו רוגזא ודוחקא, ובג"כ קבילו מניה. וע"ד אשתארו לבתר אלדד ומידד, ואמרו דא, דמשה יתכניש, ויהושע ייעול לון לישראל לארעא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

א ל"ג ד"א. ב ואחסי. ג ואתנגרים ; ואתגשים ; ואגשים ; ואתנגיד. ד חורא דעינא. ה מוסיף דלעילא.

ב) ח"ג קנו.

כורע גד הכי לא אקרון בארעא דמצראי אבל לכך מחרשי זריעא כידוע גד הוא כורע גדא חוורא ואחסיא [; ואקפי] כד נחית מלעילא לתתא. ו משה ול"ג דאמר. ז מוסיף חליש לעילא. ח קארי.

הרגני נא הרוג

הסולם

מאמר

קלה) ד"א כורע גד וכו' : פירוש אחר, כורע גד הוא, היינו כמין זרע גד, הנקרא בלע"ז קאלענדער, שהוא לבן ונקפא כשירד לאויר, ונבלע בגוף. וכבר העמידוהו החברים. ועינו כעין הבדולח, היינו כבדולח ההוא שהוא לבן, כעין הימין שלמעלה שהוא חסד המכונה לבן.

קלז) מיד ויאמר ה' וגו' : מיד, ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש וגו'. אמר לו הקב"ה, אתה מבקש בכל עת מות, הרי לך, ואצלתי מן הרוח וגו', בוא וראה, שכאן ידע ידע משה שהוא ימות ולא יכנס לארץ, כי אלדד ומידד היו מתנבאים דבר זה. (סנהדרין י"ז).

קלח) על דא לא וכו' : ע"כ לא צריך האדם, בעת ששרוי בכעס, לקלל את עצמו. כי כמה מקטרגים עומדים עליו שמקבלים דבר זה. כלומר שקללתו מתקיימת. בזמן אחר שמשה ביקש מיתה, דהיינו במעשה העגל, שאמר, מחני נא מספרך אשר כתבת, לא קבלו ממנו, משום שהיה הכל לתועלת ישראל. עתה לא אמר זה אלא מתוך כעס ודוחק, וע"כ קבלו ממנו. וע"כ נשארו אח"כ אלדד ומידד במחנה, ואמרו זה, שמשה יאסף אל עמו, ויהושע יכניס ישראל לארץ.

מאמר הרגני נא הרוג

קלו) אמר ר' יצחק וכו' : אר"י מהו השינוי שאמר משה בדבר זה למעלה כמו אל נוקבא, שכתוב, אם ככה את עושה לי, שאומר לשון נקבה את, הלא אתה היה צריך לומר, ומשיב, אלא למקום שהמות שורה בו אמר, שאותו מקום הוא של הנקבה, דהיינו המלכות, ומשום זה אמר הרגני נא הרוג, שזה אילן המות, וכבר העמדנו שבאילן החיים, שהוא ד"א, אין מות שורה בו, ולא יוכל לומר אליו הרגני נא הרוג, וע"כ החזיר עצמו מאילן החיים, ואמר אל אילן המות, שהוא המלכות, (דפו"י דף קנ"ה ע"ב)

קלט) ובג"כ אתא יהושע לגבי משה, וקני עליה דמשה. ומשה לא אשגח ביקרא דיליה. וע"ד אמר, אדני משה כלאם. ^ט מאי כלאם. מנע מנהון אינון מלין, כד"א ^ג ויכלא העם מהביא. ^ד ויכלא הגשם מן השמים. מניעותא ממש. ומשה לא ^ב בעא. פוק חמי ענוותנותיה דמשה, מה כתיב המקנא אתה לי וגו'. זכאה חולקיה דמשה, דאיהו סליק על כלהו נביאי ^ו עלאי. אמר רבי יהודה, כל שאר נביאין לגבי משה, כסיהרא לגבי שמשא.

קמ) רבי אבא הוה יתיב ליליא חד, ולעי באורייתא. והוו עמיה ר' יוסי ור' חזקיה. א"ר יוסי, כמה אינון בני נשא תקיפו לבא, דלא משגחי במלי דההוא עלמא כלום. א"ר אבא, בישא דלבא, דאחידא בכל שייפי גופא, קא עביד לון. פתח ואמר, ^ה יש רעה אשר ראיתי תחת השמש ורבה היא על האדם. יש רעה: דא איהי תוקפא בישא דלבא, דבעי לשלטאה במלי דהאי עלמא, ולא אשגח במלי דההוא עלמא מדי.

קמא) אמאי איהי רעה. קרא דבתריה אוכח, דכתיב איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים וגו'. האי קרא קשיא, כיון דכתיב ואינון חסר לנפשו מכל אשר יתאוה, אמאי ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו, דהא אינו חסר לנפשו כלום. אלא רזא איהו, וכל מלוי דשלמה מלכא, מתלבשן אינון במלין אחרנין, כמלי דאורייתא, דאינון מתלבשן בספורי עלמא.

קמב) ת"ח, אע"ג דבעינן לאסתכלא בלבושא, השתא האי קרא הכי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ג) (שמות לו), ד) (בראשית ח) ויחי מ צ"ג, ה) (קהלת ^ו).

ט ל"ג מאי כלאם. י ידע. כ דעלמא.

מאמר

הסולם

ולא ישליטנו אלקים לאכול ממנו

קלט) ובג"כ אתא יהושע וכו': ומשום זה בא יהושע אל משה וקנא על משה. ומשה לא השגית על כבודו. וע"כ אמר יהושע, אדני משה כלאם. מהו כלאם. היינו מנע מהם דברים אלו, שלא יתקיימו. כש"א ויכלא העם מהביא. וכן ויכלא הגשם מן השמים, שפירושו של ויכלא הוא מניעה ממש. ומשה לא רצה. צא וראה עניויות של משה. מה כתוב, המקנא אתה לי וגו'. אשרי חלקו של משה, שהוא עלה על כל נביאים העליונים. אמר רבי יהודה, כל שאר נביאים כלפי משה הם כלבנה כלפי השמש.

קמא) אמאי איהי רעה וכו': שואל, למה הלב רע. ומשיב המקרא שלאחריו מוכיח זה, שכתוב, איש אשר יתן לו האלקים עושר ונכסים וגו'. מקרא זה קשה, כיון שכתוב, ואינון חסר לנפשו מכל אשר יתאוה, למה ולא ישליטנו האלקים לאכול ממנו. הרי אינו חסר לנפשו כלום. ומשיב אלא סוד הוא, וכל דבריו של שלמה המלך הם מתלבשים בדברים אחרים, והם כדברי תורה המתלבשים בספורי עולם הזה.

קמב) ת"ח אע"ג דבעינן וכו': בוא וראה אע"פ שצריכים להסתכל בלבוש שהוא בספורי העולם, כלומר, אע"פ שאין המקרא יוצא מידי פשוטו, מקרא זה עתה כך הוא אומר

קמ) רבי אבא הוה וכו': ר"א היה יושב לילה אחד ועסק בתורה. והיו עמו ר' יוסי ור' חזקיה. אר"י כמה הם בני אדם קשי לב, שאינם משגיחים בדברי עולם ההוא כלום. א"ר אבא, הרע שבלב, האחוז בכל אברי הגוף עושה להם את זה. פתח ואמר, יש רעה אשר

(דפו"י דף קנ"ה ע"ב)

קאמר, דב"נ אזיל בהאי עלמא, ויהיב ליה * קב"ה עותרא, בגין דיוכי ביה לעלמא דאתי, וישתאר לגביה קרן. מאי קרן. ההוא דאיהו קיים, דאיהו אתר לאתצורא ביה נשמתא. בג"כ בעי לאשארא ^ז אבתריה להאי קרן, ^ח והאי קרן יקבל ליה, בתר דיפוק מהאי עלמא.

קמג) בגין ^נ דהאי קרן, הוא אילנא ^ס דחיי דההוא עלמא, ולא קיימא בהאי עלמא, אלא ההוא איבא דנפיק מניה, וע"ד איבא דיליה אכיל ב"נ, דוכי ^ע בהאי עלמא, והקרן קיימא ליה לההוא עלמא, למזכי ביה בחיין עלאין דלעילא. קמד) ומאן דסאיב גרמיה, ואתמשך בתר גרמיה, וליתיה חסר לנפשיה ולגרמיה כלום. וההוא אילנא אשתאר, ולא שויה לקבליה בדחילו, ולקבלא ליה לעילא. כדין ולא ישליטנו האלהים לאכל ממנו, ולמזכי בההוא עותרא, ודאי איש אחר יאכלנו, כד"א ^ה יכין וצדיק ילבש. בג"כ, בעי בר נש למזכי, במה דיהיב ליה קב"ה לההוא עלמא, ^פ וכדין אכיל מיניה בהאי עלמא, וישתאר לגביה ההוא קרן לעלמא אחרא, למהוי צרורא בצרורא דחיי. אמר רבי יוסי ודאי. קמה) ^צ תו אמר רבי יוסי, כתיב אם ככה את עושה לי הרגני נא וגו' וכי משה דאיהו ענו מכל בני עלמא, בגין דשאלו מניה ישראל למיכל, מסר גרמיה למיתה, אמאי. א"ר אבא, האי מלה אוליפנא, ורוא עלאה איהו, משה לא אבאיש קמיה, ולא שאל למיתה על דשאלו ישראל.

קמו) ת"ח, משה אתאחד, והוה סליק במה דלא אתאחד נביאה אחרא.

מסורת הזהר

(1) (איוב כו) משפטים סב צ"ק. ^ז עותריה. ^ח ויקבל ול"ג והאי קרן. ^נ דההוא. ^ס ל"ג דחיי; דהאי ול"ג דחיי דההוא. ^ע להאי ול"ג בהאי עלמא. ^פ ל"ג וכדין. ^צ ל"ג תו אמר ר' יוסי.

הסולם

מאמר ולא ישליטנו אלקים לאכול ממנו אחר יאכלנו. כש"א, יכין וצדיק ילבש. משום זה צריך האדם לזכות לעולם הזה במה שנותן לו הקב"ה, ואז אוכל ממנו בעולם הזה, וקרן ההוא ישאר אצלו לעולם האחר, שיהיה צרור בצרור החיים. א"ר יוסי, ודאי הוא כן. קמה) תו אמר ר' יוסי וכו': עוד אר"י, כתוב, אם ככה את עושה לי הרגני נא הרוג וגו'. שואל, וכי משה שהיה ענו מכל בני העולם, משום ששאלו ממנו ישראל לאכול, מסר עצמו למיתה. למה. א"ר אבא, דבר זה למדתי, וסוד עליון הוא, משה לא חרה לו, ולא שאל למסור עצמו למיתה משום זה ששאלו ממנו ישראל, לאכול בשם.

קמו) ת"ח משה אתאחד וכו': בוא וראה, משה נתאחד למעלה, והיה עולה במה שלא נתאחד נביא אחר, ובשעה שאמר לו הקב"ה למשה, הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, שמח משה ואמר ודאי עתה, שלימות הזה

מאמר

אומר. שאדם הולך בעולם הזה, והקב"ה נותן לו עושר, כדי שיוכה בו לעולם הבא, וישאר אצלו קרן מכספו. מהו קרן. כסף זהוהוא שהוא קיים לנצח, שהוא מקום לצרור בו הנשמה. משום זה הוא צריך להשאיר אחריו קרן הזה, וקרן הזה יקבלו אחר שיצא מעולם הזה. קמג) בגין דהאי קרן וכו': משום שקרן הזה הוא עץ החיים של עולם ההוא, שהוא ז"א, ולא נמצא ממנו בעולם הזה רק אותם הפירות שיוצאים ממנו. וע"כ הפירות שלו אוכל האדם, שזכה להם, בעולם הזה, והקרן קיימת לו לעולם ההוא, לזכות בו בחיים עליונים שלמעלה.

קמד) ומאן דסאיב גרמיה וכו': ומי שמטמא עצמו, ונמשך אחר טובת עצמו, ואינו חסר לנפשו וגופו כלום, ואותו האילן, שהוא ז"א, נשאר, ואינו משים אותו לפניו ביראה, ולקבלו למעלה, אז, ולא ישליטנו האלקים לאכל ממנו, ולזכות באותו העושר, ודאי איש (דפו"ד דף קנ"ה ע"ב י) דף קנ"ו ע"א)

וּבְשַׁעֲתָא דֵּאֵל קב"ה לְמֹשֶׁה, (י) הַנִּי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. חֲדֵי מֹשֶׁה וְאָמַר, וְדָאִי הַשְׁתָּא הֵהוּא שְׁלִימוּ בִּי אֲשַׁתְּכַח. דְּהָא בְּגִינִי אֲשַׁתְּכַח מִן לְיִשְׂרָאֵל. כִּיּוֹן דְּחִמְמָא מֹשֶׁה דֹּאֵהֲדֵרו לְנַחְתָּא לְדִרְגָּא אַחְרָא, וְשִׁאִילוּ בִּשְׂרָא, וְאָמְרִי וּנְפִשְׁנוּ קֶצֶה בְּלַחֵם הַקְּלוּקֵל. אָמַר אִי הָכִי הוּא, הָא דִּרְגָּא דִּילִי פָּגִים. דְּהָא בְּגִינִי יִיכְלוֹן יִשְׂרָאֵל מִן בְּמִדְבָּרָא, הָא אֲנָא פָּגִימָא, וְאֶהֱרֵן פָּגִים, וְנַחֲשׁוֹן בֶּן עֲמִינַדָּב פָּגִים. קִמְזוּ) אָמַר וְאִם כַּכָּה אַתְּ עוֹשֶׂה לִּי הֲרִגְנִי נָא הַרוּג, דְּחִשְׁבִּנָּא נֹקְבָא ר' בְּמִיכְלָא דִּילָהּ, וְאֲנָא נַחֲתִית מִן שְׁמִיָּא (ז) דֹּאִיהוּ דִּרְגָּא עֲלֵאָה, לְנַחְתָּא לְדִרְגָּא דְּנֹקְבָא, וְאֲנָא עֲדִיף מִן שָׂאֵר נְבִיאֵי עֲלֵמָא, וְע"ד אָמַר (ח) וְאֵל אֲרָאָה בְּרַעֲתִי (א) כַּמַּת וְדָאִי לְנַחְתָּא לְדִרְגָּא תַּתָּאָה.

קִמְח) כַּדִּין וְיֹאמַר ה' אֵל מֹשֶׁה אֲסַפֶּה לִּי שְׁבָעִים אִישׁ (ב) מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל. הָא אֵינִן לְמִיתָן לְהוּ מִיכְלָא אַחְרָא, וְלֹא תִהְיֶה פָּגִים בְּדִרְגָּא דִּילָךְ. וְע"ד וְאֲצִלְתִּי מִן הַרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשָׁמַתִּי עֲלֵיהֶם. מ"ט. (י) בְּגִין דֹּאִינִן אֲתֹאחְדוּ בְּסִיְהָרָא, וְבַעֲי שְׁמֵשָׁא לֹאֲנֶהֱרָא לֵה. וְע"ד וְשָׁמַתִּי עֲלֵיהֶם, בְּגִין לֹאֲנֶהֱרָא מִן שְׁמֵשָׁא, כְּנֶהֱרָא דְּסִיְהָרָא. וּבְגִינִי הָאִי מִיכְלָא דָא, לֹא ה' אֲתִיָּא עַל יְדָא דְּמֹשֶׁה, בְּגִין דְּלֹא יִתְפָּגִים.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (שמות טז) ויצא צד צ"א. ק מוסיף דהא אחיד צדקה הוה ובשעתא. ר במלכא. ש לארעא את עושה לי לנחתא לאתר דנוקבא ולמפגם לאתרי [; לתרי] ודרגי [; דרגי] אי הכי הרגני נא הרוג אם נא מצאתי חן בעיניך ואל אראה ברעתי רעתי הוא [; רעיתי היא] ודאי לאחדא בדרגא תתאה. ת אחותי רעיתי ול"ג ואל אראה ברעתי. א ול"ג כמת. ב את שאיל אתר דמותא לא תבעי [; מבעין] אתר (דא) דלא תהא פגים בדרגא דילך וע"ד כתיב ואצלתי מן הרוח אשר עליך דכלהו אינון דתמן אתאחדו בסיהרא. ול"ג מן מוקני עד בסיהרא. ג מוסיף אמר ליה הא. ד כיון ; דכיון. ה מוסיף ובגיני האי מיכלא דא לרא [לא] אתיאי.

מאמר

הסולם

אספה לי שבעים איש

הוּא תִּהְיֶה נִמְצָאָת בִּי, כִּי בִּזְכוּתִי נִמְצָא הֵמֶן לְיִשְׂרָאֵל. כִּיּוֹן שְׂרָאָה מֹשֶׁה, שְׁחִזְרוּ לְרֹדֶת לְמִדְרָגָה אַחֲרָת וְשִׁאִלוּ בִּשְׂרָא, וְאָמְרִי, וּנְפִשְׁנוּ קֶצֶה בְּלַחֵם הַקְּלוּקֵל. אָמַר, אִם כֵּן הוּא, הָרִי מִדְרָגָתִי הִיא פְּגוּמָה, שְׁהָרִי בִּזְכוּתִי יֹאכְלוּ יִשְׂרָאֵל מִן בְּמִדְבָּר, הָרִי אֲנִי פְּגוּם וְאֶהֱרֵן פְּגוּם וְנַחֲשׁוֹן בֶּן עֲמִינַדָּב פְּגוּם כִּי אֶהֱרֵן וְנַחֲשׁוֹן. הִיוּ אַחֲרָיִם בִּימִין וְשִׁמְאֵל שֶׁל מֹשֶׁה, (כמ"ש) בְּזוֹהַר וְאֲתַחְנֵן ר"ס בְּרַעֲמִי בְּדִפּוּס יִשׁוּן).

קִמְח) כַּדִּין וְיֹאמַר ה' אֵל וְגו': אִם וְיֹאמַר ה' אֵל מֹשֶׁה אֲסַפֶּה לִּי שְׁבָעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל, הָרִי הֵם לְתַת לָהֶם מֵאֵל אַחֵר, שְׁאִינוּ מִן הַשָּׁמַיִם, שְׁהוּא מִדְּגַת מֹשֶׁה. וְלֹא תִהְיֶה נִפְגָּם בְּמִדְרָגָה שְׁלֵךְ. וְע"כ וְאֲצִלְתִּי מִן הַרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשָׁמַתִּי עֲלֵיהֶם. מִהוּ הַטָּעַם, הוּא מִשּׁוֹם שְׁהֵם נִתְאַחְדוּ בְּלִבְנָה, שְׁהִיא הַנּוֹקְבָא, וְצִרִיךְ הַשְׁמֵשׁ, שְׁהוּא מִדְּרָגַת ז"א, וּמִדְּרָגַת מֹשֶׁה, לְהֵאִיר לֵה. וְע"כ וְשָׁמַתִּי עֲלֵיהֶם, כַּדִּי שִׁיאִירוּ מִן הַשְׁמֵשׁ, שְׁהוּא מִדְּרָגַת מֹשֶׁה כְּאוֹר הַלְּבָנָה שְׁהוּא מִן הַשְׁמֵשׁ, וּמִשּׁוֹם זֶה מֵאֵל זֶה, בִּשְׂרָא, לֹא בֹא עַל יְד מֹשֶׁה, אֲלֵא ע"י שְׁבָעִים אִישׁ, כַּדִּי שְׁלֹא יוֹפְגִים. שְׁלֹא יוֹצֵר לְרֹדֶת מִמִּדְּרָגָתוֹ כְּנ"ל.

קִמְזוּ) אָמַר וְאִם כַּכָּה אַתְּ עוֹשֶׂה לִּי הֲרִגְנִי נָא הַרוּג, כִּי נִהְיִיתִי כְּנֹקְבָא, שְׁהִיא מְלָכוּת, בְּהִמְאָכֵל שְׁלֵה, דְּהִינּוּ בְּבִשְׂרָא שְׁהֵם שׁוֹאֵלִים, וְאֲנִי יוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם שְׁהוּא מִדְּרָגָה עֲלִיוֹנָה דְּהִינּוּ ז"א, ע"י שְׁמֵאֲסוּ בְּלַחֵם מִן הַשָּׁמַיִם, לְרֹדֶת לְמִדְּרָגַת הַנּוֹקְבָא, לְאִכִּילָת בִּשְׂרָא, וְהֵלֵא אֲנִי מַעוּלָה מְכַל שָׂאֵר נְבִיאֵי הָעוֹלָם, כִּי כָל הַנְּבִיאִים נִתְנַבְּאוּ בְּכַה, שְׁהִיא הַנּוֹקְבָא, וּמֹשֶׁה הִתְנַבֵּא בְּזֶה, שְׁהוּא (דְּסוּרִי דִּף קִנְיִ ע"א)

קמט) זכאה חולקא דמשה, דקב"ה בעי ביקריה, עליה כתיב ^ח ישמח אביך ואמך וגו'. ישמח אביך: דא קב"ה. ואמך: דא כנסת ישראל. ותגל יולדתך: דא אימא דמשה דלתתא. קב"ה רחים ליה יתיר מכל נביאי עלמא, בלא, אמצעי כלל. ו דכתיב פה אל פה אדבר בו, והא אוקימנא בכמה אתר. קנ) ^ט ויצעק משה אל יי' לאמר אל נא רפא נא לה. הא אוקמוה, והוא רזא דשמא קדישא, מחד סרי אתוון, ולא בעא משה לצלאה יתיר, בגין דעל ידיה למלכא לא בעי *) לאטרחא יתיר. ז בג"כ קב"ה בעא על יקרא דמשה. ובכל אתר קב"ה בעא על יקריהון דצדיקיא, יתיר על דיליה. ולזמנא דאתי. עתיד קב"ה למתבע עלבונא דישראל ^ח מעמין עכו"ם, ולמחדי לון בחדוותא דציון. דכתיב ^י ובאו ורננו במרום ציון וגו'. וכדין ^ט ובא לציון גואל וגו'. ברוך יי' לעולם אמן ואמן. ימלוך יי' לעולם אמן ואמן.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח) (משלי כג) ב"ב צב צ"א. ט) ב"א קפח צ"א. י) (ירמיה לא) ויקהל קסג צ"ג. כ) (ישעיה נט) ז"ח. גב ט"ד שני"א.

שמא קדישא מחד סרי אתוון

הסולם

מאמר

אותיות, דהיינו אותם י"א אותיות שיש בהמלות אל נא רפא נא לה. ולא רצה משה להתפלל יותר, משום שעל שלו לא רצה להטריח את המלך יותר, על כן רצה הקב"ה ביקרו של משה. ובכל מקום רוצה הקב"ה בכבודם של הצדיקים יותר משלו. ולעתיד לבא עתיד הקב"ה לתבוע עלבונם של ישראל מעמים עכו"ם ולשמח את ישראל בשמחת ציון. שכתוב, ובאו ורננו במרום ציון וגו'. ואז, ובא לציון גואל וגו'. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

פליק פרשת בהעלותך

קמט) זכאה חולקא דמשה וכו': אשרי חלקו של משה, שהקב"ה רצה ביקרו, עליו כתוב, ישמח אביך ואמך וגו'. ישמח אביך זה הקב"ה, ואמך, זו היא כנסת ישראל, שהיא המלכות. ותגל יולדתך, זו אמו של משה שלמטה. הקב"ה אהב אותו יותר מכל נביאי העולם, שנבואתו חיתה בלי אמצעי כלל, שכתוב, פה אל פה אדבר בו. והעמדנו בכמה מקומות.

קנ) ויצעק משה אל וגו': ויצעק משה אל ה' לאמר אל נא רפא נא לה. כבר העמידהו. והוא סוד שם הקדוש של י"א (דפוי' דף קנ"ו ע"א י) דף קנ"ו ע"ב)